

Callum ducere. XXXV

Prouerbiales metaphore sunt: Callum ducere, & occidere, siquidem ad animum detorqueantur. Quintilianus libro duodecimo: Et ingenio adhuc alendo callum inducere. Sepciale legimus apud M. Tullium, occalluisse aures, cum assuetudo sensum mali admittit.

Extra organum. XXXVI

Quintilianus libro undecimo: Et his diuersa mox, & pene extra organum: cui Graeci nomen amaritudinis dederunt, supra modum ac penit naturam uocis humane acerba. Extra organum dicitur, quod immodicum est, & extra uisum mensuram. Veluti si quis leges Platonis huius etatis cuius proponeret. Ductum est ab organo musico, quod intra uige finam uocis consistit. Conuenient ite in uehementer clamosum.

Demulcere caput. XXXVII

Demulcere caput, allegoria prouerbij uice recepta, pro blandiri: sumpta ab adulantium gestu. Quoniam hunc initer moras commemorat Fabius lib. undecimo: In hac, inquit, cunctatione sunt quedam non indecentes, ut appellant scenicos, more, caput mulcere, manum intueri, infringere articulos. Chremes in Heautontimororamento, negat se sibi temperare posse, quin Syro caput demulcat. Est subinde & apud Plautum. Diuus Hicronymus ad Augustinum: Prætermitto salutationis officia, quibus meum demulces caput. In eundem sensum ulior pauit Lucilius scabere apud Nonium: Hic ubi me uidet, subblanditur, palpatur, caput scabuit.

Toto organo. XXXVIII

Quintilianus libro undecimo. Est enim quedam ad auditum accommodata non magnitudine, sed proprietate ad hoc ueluti tractabilis: utiq; habens omne in se, qui de siderantur, sonos, intentionesq; & toto, ut aiunt, organo instructa. Hæc alienus ille. Proinde toto organo instructa recte dixeris, que numeris omnibus constant, & undiq; quadrant. Sumptum & hoc à musicorum instrumentis.

Ultra linum. XXXIX

Υπερ τὸ λίνον. id est, Ultra linum. Lucianus in Ioue redarguto: Οὐδὲν γὰρ οὐτῶ ἥϊον ἢ τὸ ἔω τῶ νόμου πῦρ μοιγῆς οὐδὲ ὑπερ τὸ λίνον. id est, Neq; enim quicquam ita fieri poterit, præter Parcarum legem, & ultra linum. Ultra linum dixit, pro eo quod est, extra decretum fatale. Allusum est autem ad fila trium Parcarū. Confine illi, quod aliis retulimus: ὑπερ τὸν ἀρτεμειον, id est, Ultra sifum.

Omnia secunda saltat fenex. XL

Omnia secunda saltat fenex. Locus prouerbialis, quo conuenient uti, quoties res prius in periculum adducta, præter expectationem sicuter extierit. Seruius enarrans illum Maronis uersiculum ex tertio Aeneidos libro:

Lustræ uisq; Ioui, uotisq; incendimus aras.
Adagium reuertit explicatq; his uerbis: Sciendum sanè moris fuisse, ut piaculo commisso, ludii celebrarentur. Nam cum iracundia matris deum Romani laborarent, & eam nec sacrificijs, nec ludis placare possent, quidam fenex stans ludis Circusibus, saltauit: que sola fuit causa placationis. Vnde & natum prouerbium: Omnia secunda, saltat fenex. Idem Seruius explicans locum eiusdem poetæ in Aeneidos octauo: Ut cessas iudere rateis, atq; inter opacum Allabi nemus, & tacitis incumbere remis, Terrenor usu subito, cunctiq; relictis Constringunt mensis, audax quos rumpere Pallas Sacra metat.

Cum aliquando, inquit, Romæ ludii Circusis Apollini cele-

brarentur, & Hannibal nunciatus esset, circa portam Collinam ingruere, omnes raptis armis concurrunt. Reuersi postea cum piaculum sordidarent, inueniunt saltantem in circo senem quendam, qui cum interrogatus, dixisset se non interire posse saltationem, ductum est hoc prouerbium: Salua res, salua ante senem. Verrus apud Festum Pompeium huiusmodi fabulam adfert, C. Sulpitio, & C. Fuluo consulibus, M. Calpurnio Pisonæ prætoris uerbis, faciente ludos, subito nunciato hostium aduentu è foro ad arma concorsum est. Sed postquam uictores redissent in theatrum, ne ludii intermissi religionem adferrent, & instaurari oportere dicerent, inuentum est ibi C. Pomponium libertinum, hominem grandem natu, ad tibicinem saltasse. Itaq; gaudio non interrupte religionis edita uocem, nunc quoq; celebrari. Sunt qui C. Volunnum armententor appellatum fuisse, qui ad tibicinem saltauit. Merbit huius & T. Lilius alibi, ni me fallit memoria. Huic finitimum est illud, quod alio diximus loco: γλαυῖς ἰππῶτο. id est, Noctua uolauit. Aristophanes in Vesibus: γλαυῖς δὲ ἡμῶν πηρὶ μάχης δὲ ἔσται διέπρωτο. id est, Nostra enim ante prælium ulula peruolauit ægmina. Significat uictoriam non uirtute militum, sed Mineræ dexteritate contigisse.

Gladium dedisti, qui se occideret. XLI

Adagij formam habet, qd' scripsit Plautus in Trinummio: Gladium dedisti, qui se occideret, id est, inmisisti materiã & aduentum ad perniciem. Veluti si quis amanti adoleſcētī pecuniam det in manum: aut iuueni temerario mandat magistratum: aut mulieri permittat quò libeat eundi licentiã. Dedit & Aeneas Didoni gladium quo se occidit. Quo quædè loco multa Seruius, que nobis duo loco dicta sunt in prouerbio: Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα.

Alienum arare fundum. XLII

Ἀλλοτρίου ἀρῆσαι ἄρουρον, id est, Alienum aruum arare. Prouerbiali metaphora dictū est, pro eo quod est, alienū agere negotium, aut cum alienis iactoribus habere rem.

Theognis in sententijs:

Ἐχθαίρου δὲ γυναικῶν πηδῆτομον, ἄδρα ἢ μάργου δὲ πῶν ἀλλοτρίου βόδων ἀρῆσαι ἄρουρον. id est, Est inuisa mihi mulier uaga, inersq; maritus.

Alterius fundum quisquis arare cupit. Plautus item de marito adultero: Fundum alienum arat, suū incultum deserit.

Fluuius, quæ procul absumt, irrigat. XLIII

Ποταμὸς τὰ πρὸ ἑῶν κερταίω, τὰ δὲ ἕτηρον κατὰ λειπῆ. Id est, Fluuius que longe distat sunt, irrigat, que proxima sunt, præterit. De his dici conueniet, qui bene meretur de externis, & nihil ad se pertinentibus, suos negligunt. Refert Diogenianus. Apparet inde dictum, quod ubi flumini ortum, minor esse solet, minusq; argille secum trahens: & quo longius recessit à fonte, hoc esse copiosior, ueriorq;.

Magno flumini riuulum inducis. XLIIII

Ποταμὸς μεγάλῳ ὀχετῶν ἐπάγασε, id est, Magno flumini canalem inducis, id est, maximis rebus, pusillum & inutile momentum addis. Commemoratur à Satida. Finitimū est illis: Sylene addere ligna: mari aquam: soli lucernam.

Ne patris quidem nomen dicere possit. XLV

Synesius in epistola quarta aduersus Andronicū: ἔνθερον τῆς οὐκ ἔχων εἰρηρῆς ονομαζόμενος, ἀλλ' οὐδὲ πατρὸς φωνῆ. id est, Homo qui aut nomen dicere non possit, imò ne patris

patris quideꝛ, ut aũt. **Quadr**at in uehementer obsecros & spu- rios, incertorq; patre natos. **Quod** genus est & illud Iuena: Quorum nemo queat patriam monstrare parentis:

Vnde Plutarchus existimat spurios dictos nothos, qđ duabus his literis pre notari soleat. S. P. hisq; significari, sine patre.

Nes i bos quidem uocem adrat. XLVI

Aleiphron in epistola Glycera ad Menandrum: Ἄρθρον τὸ πρὸς ἢ οὐδὲν ἔσπορ ματ τὰς θεὰς, οὐδ' εἰ ἐθὺς μοι. εἰ λαρὸ μὲνον, φέρεται το πρὸθεῖλυ ἔμ. id est, Hoc aut nullo pacto crediderim, ne si bos quidem fuerit elocuta. Hinc dictū est, quod in annalibus frequenter commemoratur, bos huma- nam uocem reddidisse. Memini legere, ni fallor, apud Plato- nem non dissimili figura dictū, etiam si queruus eloueretur. Nam olim ē querubus Doonens reddebantur oracula.

Ægeum nauigat. XLVII

Τὸν αἰγῶνον πλάτ. id est, **Ægeum** nauigat. Aelianus in epistola quamiam: Γεωργίῳ καὶ γεωργεῖν ἀφ' ἡλεπῶν ὁ γείτωρ λάρης ἐπέβη νεοῖς. Ἐ πλάτ τὸν αἰγῶνον φασί, ἢ ἄλλα πειλόγῳ μετρεῖ, ἐπιμακτιλέξ, καὶ λάρεθιορ φῆ, καὶ ἀνέμοιοις μάχετθ' διαφόροις. id est, Vicinus La- ches relicta agriculturā, & agricultonis usu, nauē conscen- dit, atq; **Ægeum**, ut aiunt, nauigat, reliquaq; metitur ma- ria, & in fluctibus agens, lari uitam uauit, cumq; uarijs uen- tis dimicat. Perfusus item in quinta Satyra:

Ocyus ad nauem, nihil obstat quin trabe uasta **Ægeum** rapias.

Quadrabit igitur in hominem ob lucri studium, nihil omni- no periculi recusantem.

Liberi poetæ & pictores. XLVIII

Lucianus in dialogo quem inscripsit, ὑπερ τῶν εἰκόνορ: καὶ τοι πειλοῖος οὐ πρὸς ὁ λόγος, ἀνθιθῶνας εἶναι ποιη- τὰς. Ἐ γεωργεῖας. id est, Atqui uetus hoc dictum est, liberis esse poetās, ac pictores. Idem in Demosthenis Encomio, τὸ μὲν δ' ἠ πικρῶκορ φῆλορ ἐλυθρορ, id est, Atqui poeti- cam genus liberum. Sentit autem liberum esse poetis & pic- toribus impune, quicquid uelint fingere.

Ad quod alludit Horatius, cum ait:

Pictoribus atq; poetis, **Quidlibet** audendi semper fuit æqua potestas. Est autem plurimum cogitationis inter poeticon & picturā. Hinc est quod Simonides autore Plutarcho: τῶν ἢ γεωργεῖας ποιηκορ σίωπῶθερ προσκορθεθισορ, τῶ ἢ ποιητηρ γεωργεῖας λαλῶθερ. id est, Picturā tacitam poetisim appel- lauit: poetisim autem loquentem picturam. Proinde Horatius: **Vt** pictura poetis erit.

Torqueri potest in eos, qui pertinaci & obstinato sunt inge- nio, quosq; necesse sit suis moribus relinquere. Aut in milite- res, quibus nihil non permittitur, aut in principes, quibus om- nia laudi dantur.

Per transennam inspicere. XLIX

Per transennam aspicere. Frouerbiali nimirum figura di- ctum est, pro eo quod est, non propius, neq; singillatim, sed procul & summatim inspicere. Translatum a negotiatori- bus, qui mercibus cancellos obijciunt: quidā etiā uirū pelluci- dū opponit, ut pretereuntibus procul modo contemplari li- ceat: nec explicant eas, nisi licitatori idoneo. M. Tullius de oratore lib. primo: Si in aliquam domū plenam ornamentorū, uel in uillam uenisses: si ea seposita, ut dicis, essent: tuq; ualde spectandā, cupidus es, non dubitares rogare dominū, ut proferrī liberet: pre-ferri si esset familiaris: similiter nūc petas a Crasso, ut eam copiam ornamentorū suorū, quam

construam in loco, quasi per transennam pretereuntes strictim aspecimus, proferat, & suo quicq; in loco collocet.

Ne de lite pronuncies. L

M. Tullius lib. epistolarū ad Atticū, 7. Obsecro μήτε δεῖ- στω, pre-ferri in te, a quo nihil unquam uidi temere fieri. Notauit Cicero carmen prouerbiale, quod citatur cū ab alijs multis, tum a Luciano libello de calumnia: μήτε δ' ἰκλυθῆσθης, πρὶν ἄμφορ μὴθὸρ ἀκούσθης. id est, **Ne** iudex fueris, partes nō audieris ambas. Nonnulli tribuant Hesiodo, sed falsō. Vnde Tullius ἡδὲν εἰσὶ δ' ἴσθ' ἀπὸρ ἀπὸρ, καὶ σὶτε Phocylidis. Admonet autem nō temere pronunciandu de quorūm, nisi re ultro, citroq; diligen- ter cognita. Citatur & apud Aristophanem in Vespis: ἢ πὸρ σοφοῖσ' ἢ πὸρ ἄε φερακοῖσ'. πρὶν ἄμφορ μὴθὸρ ἀκούσθης. Οὐκ ἄρ Δικέωςος. id est,

Sapiens fuit is, quisquis dixit, Prius ad partem audieris utraq; ne iudicem agas: Eandem sententiam sic extulit Euripides in Heculidis: τίς ἄρ Δικῆν κεινοῖσ', ἢ γνοῖκ' ἄλλορ, πρὶν ἄρ παρ' ἀμφορ μὴθὸρ ἐκμάθῃ. Ἐφ. id est, De lite qui nā iudices, aut qui quies Pernoſſe rem, prius atq; partem audieris Vtrāq; Fertur inter Græcicas sententias & hic senariū: ἄνεθ' ἔτρασορ μὴ κὸλοε μὴδ' ἐνα. id est, Ne quempiam punito, rem nō expendaris.

Duobus pariter euntibus. LI

M. Tullius epistolarū ad Atticum lib. 8. Vnā fuisse, consilium certe non desisset, σωτῆρ δ' ὄν' ἐρχομῶν. Idem epistolarum familiarium lib. 9. ad M. Varroem: Volebam prope alibi esse. Si quid bone salutis, σωτῆρ δ' ὄν' ἐρχομῶν. Locus est apud Homerum Iliados. K. ubi Diomedes iturus exploratum, quid agant Troiani, comitem postulat. Id enim fore, tum iucundius, tum tutius. Carmen sic habet: Ἀλλ' εἰ ἄε μοι ἀνὴρ αἰετῆρ καὶ ἄλλοθ', μῆδ' ἄλλορ θελποσθῆ, καὶ ἢ βῆλα ἰώτερορ ἔσαι, σωτῆρ δ' ὄν' ἐρχομῶν, καὶ πὸρ πρὸ δ' τορ ζήνοσθ', ὅππωσ' κέρθῃ. ἔμ, μὴθ' ἄλ' εἴπῃ τε νοῖσθ', Ἀλλὰ πὸ οἱ βεσῶσορ δὲ νόος, λατῆθ' ὄε τε μῆδ'ε, id est, At mihi si qui alius ueniat comes, ille futurus Solamen, fueritq; simul fiducia maior, Si duo coniuncti ueniant. Dein hic prior illo, Si quid opus scilo uideat. At qui solus est unus, **Quamuis** perspicat, tamen est mens segnior illi, & Consilium teme.

Apuleius in libello de demonio Socratis, autumat allegoriā non infrugifera aut huic Homericō subesse figmento, uidelicet periculosis in rebus, adhibenda duo, consilium & opem. Vlyſſes quoniam prudentissimus fingitur, consilij symbolum habet: Diomedes, utpote iuuenis uiribus antecelles, auxiliij sustinet imaginem. Apulei ex eo loco uerba sunt hæc: Iidem cum rebus creperis, & afflictis spectatores deligendi sunt, qui nocte intempeſta, castra hostilū penetrent, nonne Vlyſſes cum Diomede deliguntur: ueluti consilium & auxiliium, mens & manus, animus & gladius?

Manu serendum, non thy laco. LII

Τῆ χεῖρὶ δ' εἰ σωσῆσθ, ἀλλὰ μὴ ἔλω θεῖθ' οὐλάκορ. id est, Manu sermentem facere oportet, nō aut tota corbe. Dictū Corinne ad Pindarum poetam, ut autor est Plutarchus in cō- mentario quem inscripsit, πότερορ ἀδελφῶν ἢ τῆ σω- λεμορ, ἢ τῆ σωλερ εὐδ' ὀρώτερορ. Modus in omni re seruandus, & pedetentim ab alijs ad alia transendum. Ab agricolis

Ab agricolis ductū est: qui cum serūt, nō fenel effundūt ipso usse, sed manurara spargūt femina, ut uniuerso aruo occupā do sufficiat. Ad eundē modū ita dispenfanda est benignitas, ut multus suppediare possit. Ita moderandus est labor in literis, ut ad alia quoque uita munia suppetat animi uigor.

A fronte atque a tergo. LIII

Τρόσω κηλ' ὀπίσω, id est, A fronte, atq; à tergo. Pro uerbis uice receptū, pro eo quod est, diligenter inspicere, et praeterea cū presentibus ac futuris cōferre. V sarpāt Plato in Cratulo. Sumptū est aut ex Iliados libro primo, ubi Achilles Agamemnonis incogitantiam accusans, sic ait: Οὐδ' ἔ' αὖ οἶδ' ε νοήσω ἄμα πρόσω κηλ' ὀπίσω. id est, Nec nouit simul à tergo, atque à fronte uidere.

Rursum in eiusdem operi libro tertio:

ἄμα πρόσω κη ὀπίσω Λεύθ' id est, A tergo simul, atque à fronte uidebit. Iterum Iliados σ. ο γγ' οἱ θ' ὄρε πρόσω θ' ὀπίσω. id est, Solus enim hic à fronte simul tergoq; tuetur.

M. Tullius pro uerbis uice usurpauit libro familiarium epistolarum decimotertio: quem uersum senex Praecilius laudat egregie, et ait posse eundē ἄμα πρόσω κη ὀπίσω uidere.

Hinc affine uidetur illud Hesiodum:

Παύτα μὲλ ἄμφω, ἰδῶν μὴ γέπῃσι χάσματα γήμω. Id est, Cūcta bñ uindiq; dispiciēs, ne gaudia duas Vicinis.

Gallos quid execas? LIIII

Γάλλος τί τέμνεις; id est, Gallos quid execas? Quid actum agis? Nam Galli Cybelis sacerdotēs sua sponte sunt excisī testibus. Quid spoliis nudam? Cur affligis afflitum? Cur senile corpus icuinis attenuas? Quamquam ad quamuis inane operam significandam conueniet. Quemadmodum illa: Laterem lauas: Actum agis.

Quanto afinis praestantior muli. LV

Theognidis illud ipsissimum pro uerbis faciem habet: Τυόνες δ' ὄσσορ ὄνορ κρ εἰσόντες ἡμίονοι. id est, Noris uti quanto muli asinos superent. Dicēdum ubi quis longo intervallo praecedit. Refertur apud Athenaeum libro Dipsosophistarum septimo, Sumptum uidetur ex Homero, cuius hi uersus sunt Iliados κ. Αλλ' ὅτε δ' ἦ? ἄπειμα ὄσσορ τ' ἐπίτρα πελόντοα ἡμίονωμ, αἱ γὰρ τε βοῶν προφρετέερα εἰσιν, ἐλέμελμωα νήσο βαδείης πικτερ ὄσσορ.

Rursum Odysee θ.

τῶν δὲ θεῶν ὄχ' ἄρειθ' ἔω κλυτὰν θ' ἀμύμων, ὄσσορ τ' εἰ νήσ' ὄσσορ πελῆ ἡμίονοιμ, τῶσσορ ὑπεκρηόσσορ λαοῦσ' ἰκέθ' οἶδ' ἐλίποντο. Hesiodus item mulos ταλαεργεῖς uocat.

Difficilis uir. LVI

Δενός ἄνης ταράκην κη ἀνατίου αἰώωτο, id est, Forsan et innocuum culpet uir senex et acer. Hinc Homeri uersiculum olim in Demosthenem uulgo iactatum fuisse, multorum autorum testimonijs cōstat, propterea quod accepta pecunia nonnunquam et malos defenderet, et oppugnaret bonos. Eundem ad Varonem torsit M. Tullius libro epistolarum ad Atticum decimotertio. Dicitur autem apud Homerum Iliad. λ. sub persona Patrocli:

Εὐ δὲ σὺ οἶδα γάρσασ' εἰσιζέφεις, οἶος ἐκένθ' Δενός ἀνης ταράκην κη ἀνατίου εἰτίεωτο. Ipse probe nosti senior, quod ut est ferus ille, Culparit facile innocuum, culpasq; uacantem.

Rursum Iliados ν.

ἔκτορ ἐπείσει θυμὸς ἀνάτορ αἰῶωτο, id est, Hector, quando libet culpa culpare uacantem.

Vnum aurigium optimum tueri patriam. LVII

Abijt in pro uerbis etiam hic uersus Homericus: Εἰς οἶονος ἄρειθ' ἀμάνεδοι περὶ πάτρης. id est, Vna aus optima, pro patria pugnare tuenda. V sarpāt à M. Tullio à epistolis ad Atticū. Itē à Plinio Minore in epistolis familiaribus. Citar ab Aristotele in Rhetoricis inter sentētias. Sumptus est aut ex Iliados μ. ubi Hector aurigaria reliqua negligēs, loquitor ad hunc modum: τῶν δ' οἰωνοῖσι ταυπηρῶν γασο κελεύεις πεῖθεδα, τῶν οὔτ' μεταξέσσομ' οὐδ' ἀδελφῶν, εἴτ' εἴθ' εἴθ' ἴσοι πρὸς ἡῶ τ' ἐλεῖοντε, ἢτ' ἐπ' ἄριστος τοίγῃ ποτὶ ζόφορ ἡρόοντα, ἡμῖς δὲ μεγάλαιο δῖος περὶ γῶμῆδα Βελή, οἷς πάσι θνητοῖσι κη ἀανάτοισιν ἀναδῆ, εἰς οἶονος ἄρειθ' ἀμάνεδοι περὶ πάτρης. id est, Algeris aubus tunc parere iubēs tunc, Quarum nulla mihi cura aut respectus, utriusque Ad dextram Eoi ueniāt mihi solus ad ortum, An leuam, ad sclem occiduum, noctisq; tenebris. Verum nos Iouis arbitrio parere necessum est Altitonantē. hic imperium tenet uis in omnēs, Quotquot mortales, quotquot sunt morte carentes. Vna aus optima pro patria pugnare tuenda.

Hanc Homeri sententiā expressisse uidetur Q. Fabius Maximus apud M. Tullium lib. de senectute. Is enim cum esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quae pro Reipub. saluta fierent. Quae contra Rempub. ferrentur, contra auspicia ferri. Apud Athenaeum Heciochus detorquet ad parasitum, ex Meisgene Comico uersiculum hunc citans: Εἰς οἶονος ἄρειθ' ἀμάνεδοι περὶ δῆπνρ. id est, Vna aus optima, pro caena pugnare tuenda.

Ne quid suo suat capiti. LVIII

Tertentius in Phormone proverbialia figura dixit: Ne quid suo suat capiti, pro eo quod est, ne quid mali illi cōciliet. Expressum est ad illud Homericum Iliados σ. Οὐκ ὀφελορ τῆσσοι κοτασάδωμ κακὰ ἔρασαι; id est, An suere inuase non debebat mala Troie?

Idem Odysee τ.

Εἰνάειες γὰρ σφμ κακὰ ἔρασαιμ ἀμυρόντες, παντοῖοισι δ' ὄλοισι. id est, Annium illis nonum mali iam suimus, tentantes Fraudibus omnigenis. Rursum Odysee σ. Τίς δὲ σὺ παλεμόχρθ θανωτόμ τὸ μῦρορ τε ἔρπθεις; id est, Cur tu Telemacho mortem suis, exitiumq;

Terramhi prius debiscat. LIX

M. Tullius libro epistolarum ad Atticum notat: Auerit non longe, quin hoc à me decerni uelit. Neque sit contentus, Galba, Scaeuola, Caesio, Antonio: Τότε μοι χένοι εὐρεῖα χθῶμ. id est, T ellus ipsa mihi tunc ampla debiscat.

Est autē hemistichiiu Homericū ex Iliad. quarto: Lucianus in Lapsibis: καὶ τῶτο δὴ τὸ τοῦ λόγος, χανῆρ μοι πτῆν γλῶσσι γλῶσμι. id est, Iamq; iuxta id quod uulgo dici solet, optabā ut mihi terra debisceret. Aristides in Themistocle: οὐδ' ἠπόσθ, οὐδ' ἔθετο λαγῆμ, οὐδ' ἠύεκτο αὐτῶς χεσῆμ πτῆν γλῶσσι, οὐδ' ἠυαμῶνισε πονεῖ παύλο κερμῆσι. id est, Neque perplexus erat, neq; cōsternabatur animo, neq;

II optabat,

optabat, ut sibi terra debisceret, neque beatos dicebat illos, qui iam olim fuissent defuncti uitae. Et Vergilius in quarto: Sed mihi uel tellus optem prius, qui habet, induat. Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras Pallentis umbras Erebi, noctemq; profundam, Ante pudor quam te uiolen, aut tua iura profoluam.

Vestis uirum facit. LX

Εἰματα ἀνδρῶν, id est, Vestes uir. Id hodie quoq; uulgo tritissimum est. Alium enim ad hunc modum: Vestitus uirum reddidit, qui habet, induat.

Idē affirmat Quintilianus libro institutionū octauiō: Et culitas, iniquiens, concessus atq; magnificus, addit hominibus, ut Graeco uersu testatū est, auctoritatē. Hic aut uersum, quē citat Fabius, opinor esse illū apud Homerum Odyssēa 3. Εκ γὰρ τοι τῶτων φάλαξ ἀνδρῶν ὡς ἀνοβαίη ἐδολή.

id est,

Quippe homini ex istis surgit bona fama decusq;. Paulōq; inferius in eodē libro, quantū momētū cultus uestium adferat, ad cōciliandā hominī formā, dignitatēq; satis indicat, cū Nestora puellā ita de Ulyssē loquentē facit: Περὶ δὲ μὲν γὰρ δὴ μοι ἐκείνη δόξατ' εἶναι, καὶ δὲ θεοῖσιν ποικίλοι ἀγαθῶν εὐχῶν ἔχουσι. id est, Ante uidebatur specie sedulissimus esse, Nunc diuis similes, magnus quos pascit Olympus. Nam ante nudus, uestes nitidas induerat Ulysses, ac protinus alius esse uisus est:

ἔπειτ' ἐπέτ' ἀπᾶνδριε κίωρ ἐπιθίνα δαδάωνος κάλλι' ἠγὰ χέρισι σιδῶων. id est,

Deinde procul, ueniens ad littora pontica sedit Fulgescens forma, atque leporibus.

Teneri calidis balneis. LXI

Ἀπαλοὶ δὴ μολασσίως, id est, Teneri calidis lauacris, in molles & luxu diffusiles dicebatur. Nam antiquitus calida balnea deliciarū notē uaxata fuisset: uel Homerus testis est Odyssēa ὁ. iter uoluptuariæ uitæ delicias ea cōmētorās: Αἰὲ δ' ἡμῖν δαίς τε θάλη κίθαρις τε χοροῖσι, Εἰματα τ' ὄρνυμοιβάλλοις τε διεμαῖα ἢ εἰναί. At semper cordi nobis, epulæq; ebriq; Cantusq; & uariæ uestes, & balnea calida, Concutitusq;.

Refertur adagium ab Eudemo his quidem uerbis: Ἀπαλοὶ δὴ μολασσίως, ὄβριοι μαλακωνίσιως. id est,

Teneri calidis lauacris, delicatis lectiorum mollicite.

Huc alluist Perſius, cum ait:

Elixasq; nates labesciat forcipe adunca, Dextrum pedem in calceo,

sinistrum in pelui. LXII

Δεξιὸν εἰς ὑπόδημα ζευσφόρον εἰς ποδὸν ἡμῆρον. id est,

Dextrum pedem in calceum, sinistrum in peluin.

Subaudi uerbū ad sententiā accomodatum, mitti, aut poni. Similes ex Aristophane citat, aitq; dici solere in eos, qui se no riant cōmodo ad rei presentis conditionem applicare, proq; loco, tempore, negotijs, aliam atq; aliā sustinere personam.

Est autem carmen Hexametrum heroicum: Dextrum in calceolo, leuam uero in podonippro.

Podoniptrum uas, in quo pedes lauantur: unde & uocabulum inditum à Grecis.

Dea impudentia. LXIII

Θεὸς ἢ ἀνοιδίαι, id est, Dea impudentia. Dicit solitum, ubi quis ex audacia, inuerecundiaq; sua lucrum atque emolumentum ferret. Nam inutilis, ut ait Homerus, uerecundia uiro

egenti, compluresq; mortales uidetis, quibus magno bono fuerit nihil omnino pudius. Siquidem nullus unquam rem ausus est adeo stultum, aut abissidam, que non inueniret, & fautor rem, & admiratorem: multoq; maxima pars mortalium, que stultissima sunt, ea miratur maxime. Refertur à Zenodoto, & à Diogeniano. Theophrastus in libro de legibus, prodidit apud Athenienses aras fuisse Contameliæ & Impudentiæ dicatas. Idem attulit Iustus libro decimoquarto. Item M. Tullius libro de legibus secundo. Nam illud uitiosum Athenis, quod Cylonio scelere expiato Epimenide Cretensi sustulente fecerant Contameliæ phanum & Impudentiæ, uitantes enim non uitia consecrare decet.

De possessione deijcere. LXIII

De possessione deijcere, ex sermone iuriconsultorum in uulgi sermone abijt, pro eo quod est famam cuiquam eripere, quam iam omnium consensu obtinuerit: aut adimere quæpiam, quod suo quasi iure tenere uideatur. Nam uis semper fauet possidenti, interdicitumq; ferbatur, ne quis uis quæpiam deijceret. Plato libro cui titulus Gorgias, ἐπιχρησθῆς ἐπεὶ βούλομαι μὲ ἐκ τῆς οὐσίας ἢ ἀλλοθῶς, id est, Conaris me de possessione ac uero deijcere. Est aliquoties apud M. Tullium. Et apud eundem illud quoque, quasi in suā possessionem uenerit, cum quis imperiosius agit, aut plus equo immoratur.

Dædali alæ. LXV

Δαυδάλλω πτερά, id est, Dædali alæ. Dicit solitum, ubi quis alioqui non satis idoneus ad negotiū cōficiendū, artis alii cuius, aut auxilij accessionē adijgeret. Aut cum quis urgente necessitate, ad noua cōsilijs cōsilia. Nota fabula, que prouerbij munijr aut occasionem. N. Meno de Dædalo, qui nouo cōmēto assistis alis elapsus est: in manibus Minois.

Deinde expergiscebar. LXVI

Ἐτα θῆρυζόμενος, id est, Deinde expergiscebar, hoc dicto significabant uana fuisset que dicerēt. Aristophanes: κατ' ἐγὼ θῆρυζόμενος. id est, Deinde ego expergiscebar. Bacchus in Ranis iactat apud Heracleum se natalium pugnam excurrisset, & duodecim aut tredecim hostium nauis demersisset. Id cum Herculi neuitiquam uerisimile uideretur, Bacchum imbellem & delicijs effeminatum decum, gnauiter in bello gestisset sese, per iocum subiicit: κατ' ἐγὼ θῆρυζόμενος. Quæquam interpres admonet huic sermone à nonnullis, non ad Heracleum, sed ad Xanthiam referri, à nonnullis ad ipsūm Bacchum, ut significarit se dedita opera meritum fuisse, que narraret. Carmen Aristophanis adferre ban. Hercules:

Κάκου μᾶχησας; Bacchus. ἢ κατὰ νόσῳ μὲν γε ναῦς τῶν πολέμιων, ἢ θῶβ' ἐκ τῆς καὶ κού. Hercules.

Σφῶ; Bacchus. ἢ τομ ἀπόλλω. Hercules. κατ' ἐγὼ θῆρυζόμενος. id est,

Et prælium nauale gestiffi obsecro?

Quin duo decim hostium rates, aut tredecim Submersimus. Vos quæso? Nos uidelicet.

Ac postea sanè reliquit me sopor.

Hic iocus pro uerbis etiam hodiernis temporibus familiaris est uulgo, quoties que memorantur uana, somniansq; similitudine uidentur.

Delapide emptus. LXVII

De Lapide emptus. In uulgiu & uebementer obscurum hominem dicebatur. Nam inter seruorum genera, siquidem iuxta pro uerbium, ἠγὰ δ' ἄλλ' ἢ ἡγοῦ δ' ἄλλ' ε, extreme note habebatur emptius, potissimum qui palam in foro dicendi fuissent

fuisse. M. Tullius aduersus Dionem: De me cum omnes magistratus promulgassent, prater unum pratorum, a quo non fuit postulandus, fratrem inimici mei, praterquam duos de lapide emptos. Similium est illi Græco, quod alio reddidimus loco, δελωκτορ ανδρζασιδ op. id est, Sive emptor maximè precij seruam significas: quem iudex quidem, inquit, parui aris uel de lapide noxiu, comparari posse potest. Sed ego plurimorum opinionio dissentiens, preciosum uincitorum in primis esse censo. Quo quidem loco, aut noxiu, noxæ deditum, et ob id uenire iussum, aut nexum legèdum a bitron. Nam nexi dicebantur, qui quod soluendo non essent, addicebantur creditioribus. Iulius Pollux, libro de rerum uocabulis tertio, lapidem unde quondam uendebantur mancipia, τὸν πρῶταρον λιθρον, ἢ πωλιτικῆρον appellat.

Datemihî peluim. LXXVIII

Δότα μοι λεκάνην. id est, Porrigite mihi peluim. Vbi quid uehementer molestum esset, ita ut ferri iam diutius non posset, peluim sibi porrigi iubebant, quasi præ bile, naufragi; et si sidio reru uoluntari: ueluti si quis orationè supra modum indocta nõ ferens, aut sophisticis nenis offensus dicat: δότα μοι λεκάνην. id est, Porrigite mihi peluim. Refertur à Suida. Exiit autem apud Aristophanem ἐν νεφέλωσ, Et Plectarchus in Politicis citat è Platone comico.

Dares Entellum prouocas. LXXIX

Dares Entellum prouocas, et prouerbij speciem habet, et apud eruditos uidetur in ius prouerbij cõsuisse. Sic enim Hieronymus ad Augustinum: Memento, inquit, Daretis et Entelli. Conuenit uti, si quado quæsiam iuuenis temeritate læcesset aliquem: non perinde promptu ad suscipiendũ certamen, uerum intoleraudum, si semel inierit. Qui seruum ferme nos, ut libenter suffragantur negotia, suscepa pertinaciter gerat. Sumptu est ex quinto Aeneidos lib. Vbi Dares quæsiam uiribus fretus, et ferociuuenta, ultro proficiens in medium, quemuis ad certamen prouocat: assurgente nemine, deterritiq; reliquis, iam perinde quasi uictor, præmium flagitat ab Aenea. At Entellus fenex, et iam pridem ab huiusmodi genere certaminu feriatu, insurgente partim Aeste, partim uerum uictoriarum memoria, tandem surgit cestibus dimicaturus. Is diu suo consiliens loco, iuuenem insolentius circumfilientem tulit. Donec frustrato icu lapsus, pudore sic recanduit, ut Daretem iam longe imparem planè consecutus fuerit, nisi eum Aeneas intercedens eripuisset. Carmen ipsum Maronis adscriberent: est enim longe lepidissimum, ni et longiusculum esset et in promptu situm.

Ad Cynofarges. LXXX

Εἰ καὶ σάργατος, id est, Ad Cynofarges, prouerbiali cõ uicio dicebatur, quem admodum εἰς μακρῆσιν et εἰς κόρυθατος. Erat autè Cynofarges locus in Attica quæsiam, in quo nobis spurijs exercebatur: cui nomè inditū, ἀπὲ καὶ σάργατος. id est, A cane albo, seu uelocè. Nam Græcis ea uox ἄργατος, utriusq; significat. Qui colligit hislorias ex orationibus sileuicis Gregorij Nazianzeni: tradit Cynofarges dictū ἀπὲ τῆ καὶ σάργατος, cõmuniu κ à in γ. Nominis causam hæc adscribit. Cum olim Dionius quidam Atheniensis, autore Stephano, nam Suidas Didymu poni, sacrificaret Herculi, canis quidam abrus, aut, ut alij dicunt, uelox aquila, uictime partem abreptam in locum quendam deposuit. Quo prodigio territus, cum deum consulisset, responsum est, ut eo in loco Herculi facellum extrueret, in quem uicima deponenda fuisset. Nam cum Herculi placere, Porro, quoniã Her-

cules nobis fuit, ut pote ex adultera natus, et tamen uirtute sua dijs æquum honorem affecturus: idcirco iussum est, ut inibi qui spurij fuissent, et neq; patris, neq; matris nomine ciues exerceatur. Nec abhorret ab his, quod scribit Plectarchus in libello què inscripsit ἐρωτικῶν. Εἰ δὲ οὖν et τῆτο δὲ πῶσας τῶσ δὲ καλῆρ ἔρωτα θηλων et νόδου ὠσσορ εἰς καὶ σάργατος σαπλεντα, πλιν γαυοικονῆν, μάκρορ δὲ ὠσσορ ἀετόρ ἄνα λέργασι γνήσιου et ἔρεσση, ἐρ ὕμνησ et μέλιαν ηῖ θρεόντιλιν προσπερι. id est, Quod si igitur hunc quoq; morbum oportet uocare amorem femineum ac nothum: ueluti in Cynofarges conijcietur nos in muliebre conclau: magis autem, sicut aquilam quandam dicunt gnesion, id est, ingenuam et germanam, ac montianam: quam Homerus nigram et uenatricem appellat. Vnde uel contumelie causa dicebatur, εἰς καὶ σάργατος, uelut in spurium, uel imprecando, quasi dicas, in mala cruce. Postea consentaneum est hoc quoque loco garrive ceepisse philosophos et sophistas. Nam Suidas testatur tria fuisse gymnasia: Lyceum, Cynofarges, et Academiã. Meminit huius rei et Plectarchus in Themistoclis uita, quem aiunt fuisse nothum. Erat autè extra portas Atheniensium Herculis gymnasium, quo spurij adulescentes sese consertant exercitij gratia, quod et ipse deus nothus ac matre mortali natus esset. Huc Themistocles adhuc adulescens arte pellicebat et ingenuos aliquot adulescentes, quo puditam tolleret, nothorum et legitimorum discrimen.

Cythnica calamitates. LXXXI

Κυθνώδης συμφορῆ. id est, Cythnica calamitates. Zenodotus Aristotelem auctore citat, Cynthios usq; adeo dicebatos, afflictosq; fuisse ab Amphitryone, ut in prouerbiu abierint, κυθνώδης συμφορῆ, pro maximis cladibus, et immissis calamitatibus. Est autem Cythnus ex insulis Cycladibus una: contra Dryopidem sita, teste Stephano.

Cythonymi probum. LXXXII

Κυθώνηδω σαρχῶσ, id est, Cythonymi dedecus. In hominem dicebatur uehemèter infamè, fœdèq; nominis, cuiusq; nomè uere supprimi debeat: uel ob malefacta, uel ob calamitates. Vnde et Græca uox à celado noie dicta est. Et hodie dicitur ad ualgo tradenda olla, quoties inuictu fœdus esse facinus, quam ut auctoris sciendiã sit mentio. Auctor Zenodotus.

Cyziceni stateres. LXXXIII

Κυζικῶδω σαρχῶσ, id est, Cyziceni stateres. De re scite scalpita. Hoc enim subindicat τρωσοιμολογοι. Nam hi nūmi olim celebres erant, quod elegatier scalpiti uideatur. Re presentabat altera parte Cybele deoru matrè, facie muliebris, altera leonis imaginè. Mihi magis uidetur fore locus pro uerbo, cū hominè significamus inæquale, ac sui difformè: aut qui longe aliud agit, quam præ se ferat. Quem admodum nūmi Cyziceni ex uno latere Cybele ostendebant effœminatam, ex altero leonem. Stater is ualebat xxviii. drachmas Atticas, unde et de re magni precij uictor posse dici. Prouerbij præter alios meminit et Suidas.

Cyrynia terra. LXXXIII

Κυρῆς γῆ, id est, Cyrynia tellus, dicebatur regio latrocinijs infamis, cuiusmodi feritū olim fuisse Cyrym. Est autem Cyrymus insula quedã ad boreã opposita Iapygie mellificis nobilis, autore Stephano, uerum ob latrocinia fuit inaccessible nauigantibus. Plinius autem ait hanc esse Corsicam: in Ligustico, inquit, mari est Corsica, quam Græci Cyrym appellauerunt. Gens hæc et hodie male audit apud Italos. Prouerbiu non inepte detorquebitur in hominem alicui rapacem, et ac tiolentem.

de uolentem. In collectaneis Zenobij per Aldam editis reperio, κυνία ζην. id est, Cynia noxa.

Cinyrae opes. LXXV

Κινύρας πλάττει. id est, Cinyrae opes. De inuenientis diuitijs dicebatur. Similimū illi: Midae opes. Nā huius regione opulētissima fuisse, Naso satis indicat Metamorph. lib. xi.

Gratulor huic terrae, quod abest regionibus illis,

Que tantum genuere nefas. fit diues Amomo,

Cynnaraq; costumq; suam, sudataq; ligno

Thura ferat, floresq; alios Panchaica tellus,

Dum ferat et myrrham.

Pindarus in Nemeis meminit Cinyrae praediuitis, σὺν δέῳ γὰ φυτόθειε ἄλαος ἀνθρώποισι παρμονώτερος,

ὄσων ἢ κινύρας ἔβριεσι πλάτω ποτιτὶ ἐν ποτὶ κινύρας, id est, Deo fauente, felicitas hominibus stabilior, quae sanē et Cinyram opibus cumulauit olim in marina Cypro.

Proerbij meminit et Plato lib. de legibus secundo: Ἐὰν δ' ἄρα πλοῦτῳ μὲν κινύρας ἢ μίδα μάλλον, ἢρ δὲ ἀδία μοσ, ἕλαιός τε ἕξῃ ἢ ἀνικαίος ἦ, id est, Quod si ditior quidē fuerit, quā Cinyra aut Mida, sit autem iniustus, et miser est, et moleste uiuit. Suida i ditione καταγρησάκω refert hūc ad modū: καταγρησάκω ἕλαιος βαδύπερος, ἢ τὸ κινύρας πλοσιώτερος, Ὁ ἀσφῆ αναπάλω ἡφικλοτέρω, ὅπως τὸ ἐφῖ παρομίαισιν ἠδῖ σοι τῶνας εἰσὶ δῖεσ παύδες οἱ γέροντες, id est, Consenescas Titbo no profundius, Cinyra diuitis, Sardanapalo deliciofius, ut in te compleatur Prouerbium: bis pueri senes.

Mīnus de istis laboro, quā de ranis palustribus. LXXVI

Μέλῳ μοι ἤνῃ τοιῶτων οὐδὲρ, ἢ τῆσιν ἤνῃ εἰ ποῖς τελαμασί βαρτέρεων. id est, Nihil maior mihi rerū istarum cura, quā ranarū in limo uersantiū. Prouerbialis hyperbole, quae significat, nihil omnino ad nos pertinere negocium. Recte dicitur et in obstrictatos, quorum oblocutiones dicemus nos fortiter continere. Si quidem rane tametsi assidue obganniant, oblatrentq; praetercuntibus, et odiosam illam cantionem iterent sine fine, βαρκακῆξ κοῆξ κοῆξ, tamen nemo commouetur. Ad hoc facit quod Origenes Aegyptias ranas Dialecticorum et sophistarum garrulitatem interpretatur in decretis pontificis.

Cucurbita sanior. LXXVII

Κολοκῶπις ὑγιέστερος. id est, Cucurbita salubrior.

Suida pro adagio refert. Athenens libro tertio, citat hunc uersiculum ex Epicharmo:

ὑγιέστερον τ' ἢν ἔτι κολοκῶπις πολὺ. id est, Eratq; longe sanius cucurbita.

Versus Graeci constabit si legas, ἔτρως. Nam ut nos adduximus habetur in Atheneo edito per Aldum. Vnde sit natum, nō indicat. Proinde diuinandi id inde ductum: uel quod cucurbita non facile leditur aëris uitio, propter crustum, quo tegitur: uel quod ea uarijs remedijs effiac esse perhibeatur: quem admodum indicat Dioscorides libro secundo. Cognatum illi, quod alijs recensimus: νεστότων ὀ ὑγιέστερος, id est, Crotone salubrior.

Cum deo quisque & gaudet, & flet. LXXVIII

Σὺν τῷ θεῷ πάς ἢ γελᾷ ἢ ὠδύρεται. id est, Deo uolente, quisque uidet atque flet.

Admonet adagium rerum humanarum celerem esse commutationem: neque in nobis sitam, ut res perpetuo secum de sint: uerum utcumque fortunate lubitum fuerit, ita uel secundis rebus

attollimur, uel aduersis affigimur. Extat hic uersiculum apud Sophoclem in Aiacae flagellij sero. Idem sibi uult illud Euripidis deum ex Iphigenia Aulidenfi.

Οὐκ ἔστι πάσις ὁ εὐρέπυτος ἀγαθῶσις, ἀγῆμεμον ἀτρεῖς.

Δεῖ δὲ σε χαίρειν ἢ γὰρ λυπῶσαι,

Ἐνθεῖς γὰρ ἔβριε, κἄρ μὴ σὺ δέλεῖς,

τὰ θεῶν οὐτὼ βεβλόμην ἔσσαι. id est,

Non te scuit ad omnia leta

Agamemnon Atruis.

Gaudere atque dolere, necesse est.

Mortalis enim es, Sin tu nolis,

Tamen eueniet, sic dijs placitum Cum deo fit Graecis, quod fit fauente numine. Contra sit deo, quod absque deorum fauore. Pindarus in Pythijs hymno quinto: οὐ θεῶν ἄτρεῖς, id est, non sine dijs. Et Vergilius:

Haud equidem, sine mente reor, sine numine diuum.

Cum Corycoluctari. LXXIX

Ἦρθε κόρυκαρ γυμνάζεσθῃς, id est, Aduersus Corycum luctari dicebatur, q̄ sinereti inanē operā. Opinor Corycū πελεστρεῖε suaίε quēpiā inuictū. Nisi malumus Corycū esse maticam coriaceā, ut adagiū affine sit illi: Vtrem uellis.

Curetum os. LXXX

Κρεῖττον σόμα, id est, Cureti os. Dicit solitū, si q̄ quis numine afflatus loqui uideretur, propterea q̄ Curetes Cybelis comites, furore quodā sacro perciti, diuinare uiderentur. Refertur a Zenodoto.

Melius nobis est, quā heri. LXXXI

Prouerbialem habere figuram uidetur illud Aristophanis in Pluto:

Ἔ βλαβιόμῃ ἀμειον ἢ χρεῖς πρῶτόμω. id est,

O Blesfideme melius atque heri mihi est.

Cum significamus fortunam in melius commutatam. Item illud Theocriticum, quod alio citauimus loco:

Τῶξ αὐτοῖσιν ἔσεται ἀμειον. id est,

Melius eras forsan habebit.

Nā heri et eras, pro preterito futuroq; tēpore posita sunt.

Cretenses lacrum. LXXXII

Οἱ κρεῖτες τῶν δυσῶν, id est, Cretenses sacri, subandi, faciunt: aut simile quippiā. Adagiū Zenodotus ad huiusmodi refert fabulā. Tempestate iactatus Agamemnon, delatus est in Cretam, ingressusq; Polyrthenen (nam id est Crete insule oppidum, ab onium copia sic appellatum autore Stephano) rem diuinam fecit. Interea uero captiui cōscensis nā uibus aufugerunt. Quae res cum illi renunciaretur, fertur diuiniatum et imper fectum sacrificium, et iam incensam uictimā reliquisse, curiculōq; ad maris litus properasse, perturbatum maiorem in modum, animiq; cōsternatum. Mibi uix unam reperisse nauem reliquam, qua deuectus est, multum imprecatus malorum eius insule cultoribus. Vnde si qua res per tumultum, ac turbulente fieret, κρητικὸν δυσῶν, id est, Cretenses sacrum uocabant. Mibi uidetur quadratum, ubi quis nō fruitur his, quae parant. Quē admodi usu uenit Agamemmoni, cuius uictimas deuoraueret Cretenses.

Simul & misertum est, & interij gratia. LXXXIII

Ἄμῃ ἠλῶντ ἢ γὰρ τὸ δυνκερ ἢ χρεῖς, id est,

Simul et misertum est, interijq; gratia.

Senarius prouerbialis apud Zenodoti, dicit solitius in ingrātum, qui simul atq; leuatus est malis, de finit meminiisse beneficiorū eius, cuius opera restitutus est: iuxta illud: Si dolet, me-

mit: si

mitti: si placet, obliuiscitur, cui contra admonet prouerbii:
 χάρις λαβὼν μάλιστα δ' οὐκ ἐπιλάσεται. id est,
 Memineris accepti, dati obliuiscere.

Idem docet in moralibus Seneca:
 Beneficij accepti meminisse oportere, dati obliuisci.
 At non est ingenium vulgi, ut fragilis sit beneficiorum
 memoria, iniuriarum tenax. Et iuxta Plautum: Si quid iuues
 phana leuior gratia, si quid offendas, plumbeas iras gerunt.
 Celebrantur in eandem sententiam hi quoque uersus:
 Αὐτὸ δ' ὁ σωθεὶς ἔστιν ἀχρεῖς ὁ φύσει. id est,
 Seruatus usque ingratus est, et immemor. Et:
 Μιτὰ πλῆθ' ὄσσην τάχιστα γρησάσκει χάρις. id est,
 Post manus illico confescei gratia.

Frustra currit. LXXXVIII

Ergo κενὸν ἔρχεσθαι, id est, Frustra currit, pro eo quod est,
 frustra laborat: Sic usus est diuus Paulus apostolus cōphoribus
 locis. Sumptum ab his, qui in stadio cursu certant. Celebris
 est hic senarius:
 Ἄβυσθ' ἀνὴρ εἰς κενὸν μοχλῶν ἔρχεσθαι. id est,
 Temerarius labore currit irrito.
 Celebratur et illud cuiuspiam ἀσπιδόφραγμα, ἔρχεσθαι ἔξω
 φθὶ ὀδῶν, id est, Currit extra uiam, ubi quis sedulo quidē
 molitur, sed nulla certa ratione, que premonstret, quid, que
 tenens; sequendum sit.

Morsus aspidis. LXXXV

Δὴγμα ἀσπίδ' ἐστὶν, id est, Morsus aspidis. De malo im-
 medicabili: aut de lingua uehementer irulenta. Refertur ada-
 gium ab Apostolio Byzantino, non admodum memorabili aucto-
 re, nisi nos meliorum inopia compelleret. Quamquā hunc
 nec Politianus grauatus est quodam in loco citare testem.
 Circumfertur Grecus uersiculus, adagio concinens:
 Ἰὸς πρέφικερ ἀσπίδ' ἐκ κενῆ γαυῆ. id est,
 Telum aspidis profecto uulter improba.
 Aelianus primo de naturis animalium libro, tradit aduersus
 uiperarū, omniumque; serpentium morsus remedium inueniri,
 aspidē una excepta, precipue si de rana gustarit, ut ait libro
 proximo. Solius huius ictum omni cura potentiorē esse. Nec
 ab ullo uinci, preterquam ad mulieres, cōtra illi aspectu, cōtra
 etuā; solo necet: quorum alterum cum regulo, alterum cum
 acontio commune. Nicander item in Theriacis:
 Ἄσπίδ' αὖ φονηκώτερ' ἀμυδρότατον δ' αἶμα ἔδωκεν. id est,
 Aspidā crudelem, cuius super omnia morsus
 Immedicabilis est.

Plinius prodidit aspidē nunquā uigari sine cōpare: quod si
 cōtingerit alteram interiri, protinus altera persequitur per-
 cussorem, in medijs quoque; serri turbis agitur. Adidit quidam
 ab hoc ictum serpente, intra quatuor horas emori. Nihil autem
 uetat, quo minus trabatur adagium, ad hostem clancula-
 rium, et tanto pessilientiorē, quod clanculum citat; dolo-
 rem infundat uenenum hanc ferens: neque; post morsum appa-
 reat uulnus in corpore, tantum sponsum leuitali obrepit: quem
 admodum describit Nicander, atque hinc existimat quidam
 morsum illius ἀμυδρότατον ab eodem poetā uocari.

Arbore dieicta, quiuis ligna colligit. LXXXVI

Δεῦρος πεισθόνος πᾶς ἀνὴρ ξυλῶνεται. id est,
 Ruente quiuis ligna colligit arbore.
 Memini huius prouerbij Theocriti Scholiastes, sed pro πει-
 σθόνος scriptum est, πεισθόνος, mendose si fallor. Si quem
 fortuna precipitē dederit, in hunc passim omnes incurrunt:
 et quisque quod potest diripit. Iam enim sibi putant impune

fore. Exemplū huius adagionis est apud Iuuenalē de Sciāno.
 Nihil est ab omni parte
 beatum. LXXXVII

Quod scripsit in Odis Horatius:

Nilil est ab omni Parte beatum:
 Prouerbiam habet sententiam, quam Greci sic efferunt:
 Οὐκ ἐστὶν ὅς τις ἄνθρωπος ἀνὴρ ἐπιδωμονεῖ. id est,
 Felix per omnem nullus est mortalium.
 Est aliquoties et apud Theocnidem. Clearchus apud Athe-
 neam adducit hunc uersum:

Αμύμηκτον δ' οὐδὲν ἔγεντο βροτοῖς, id est,
 Nil usquam est hominū carpere quod nequeas. Menander
 apud Plutarchum, πῶς φθὶ εὐδωμονεῖς ἄς ἔστι συρμενέες ἢ
 λυκῶν ἢ κίθ' ἰδ' ἐστὶν. Num quepiam intercedit his cogna-
 tio, uita, ac dolori? Ad hanc sententiā pertinet quod alibi di-
 ximus, omnibus gleritis imasci creddā. Thefeus priuquam
 ueniret in Atticam, insiliuit sacra quedā, que ludis ac letitia
 perageretur, que ad cōtra, que morore luctuū. Ceterū cum
 appulisset in Atticam, quoniam multos repperit squidos ac
 mæstos ab mortem regis Aegæi, qui desperato filij reditu,
 pro dolore semet ē saxo precipitē dedit: multos contra leti-
 tia gesticentes ob filij reditū: institutum est, ut in ἀγοραφῶν,
 id est nomen festo a gestandis ramis, non muncius ipse, sed ca-
 duecum coronaretur, deinde qui sacris interfuerint emitte-
 rent has uoces, εἰα οἱ, id est, etia heu, quorū prior gratula-
 tionis est, et in bellicis pœnibus cani follet, quod liquet ex
 Aristophanis pœce, ubi crebro reperitur illa, ὦ εἰα, εἰα μᾶ
 λος, ὦ εἰα, εἰα ὦ, altera luctus est. Unde et αἰεὶς dictus
 Grecis et αἰεῖσθαι. Hec uidelicet est imago uite mortalium.

Historia refertur a Plutarcho in uita Thefeij. Pindarus in
 Isthmij hymno iij. ad tēpus inorque sententiā, αἰωμ ἢ κν,
 λυδουμῶδες ἀμείρας ἀλλ' ἀδούτ' ἐξέλαξεσθαι. Αἰωμοί
 γὰρ ἢ πῶδες εἰς δῖωμ. id est, Secuti aut uoluentis diebus
 nunc huc, nunc illuc sese fleuit. Ceterū dixi extra telorū iactum
 sunt. Nam interpres admonet hic πῶδες εἰδῶμ esse dictū
 pro θεοῖ. Simile quiddam habet in Pythijs hymno vij.
 φωντὶ γὰρ μαρ' οὐτῶμων ἀνδρῶν πᾶς μονήμιον δάδδοσαν
 εὐδωμονικῶν, et ἢ τὰ φρέσδωμ, id est, Aium sanē sic
 uiro stabilē florere felicitatē, si hęc et hęc ferat, hoc est, si fe-
 rat iū prospera, iū aduersa. Perpetua felicitas inuitur subitū
 cxiium, quō temperatū est luctu esse duntaxat. Interpres
 in hanc sententiam adducit uersum Homericum:
 Τὸν πῶς μῦθ' ἐβλάκασε, δ' ἰδ' ἀγαθὸν τε κακὸν τε, id est,
 Vnice amans dederat cui multa bonumque; malumque;
 Extat aut hoc carmen Odyssæe β. de Demodoco, Rursum
 Pindarus hymno γ. πόνου δ' οὐκ ἀποστραφὸς ἔστιν,
 οἷτ' ἔσται, id est, Laborū autē exores illius esse nec erit. Ac
 non τὰ ἐλ' τὰ νέμωμ, id est, hęc et hęc fortians, uide-
 licet bona cū malis. Interpres adducit et aliū Pindari locū,
 ἐμ παρ' ἐσλόμ πῆματα σὺν δῖο δᾶίνοντα βροτοῖς,
 id est, Ad uinum bonum duo simul mala data sunt mortalibus.
 Adducit et illud Homericum quo d' alibi retulimus.
 Δοιοὶ γὰρ τε πῖδοι κατωικιατὰς ἐν δ' ἰδ' οὐδ' ε. id est,
 Dolia nanteque Ionis duo sunt in limine posita.

Rursum Pindarus in Pythijs hymno iij. ijsdem penē uerbis
 extulit eandem sententiam, ἐμ παρ' ἐσλόμ, πῆματα σὺν
 δῖο δ' αἰοντα βροτοῖς ἀδάνωτοι, id est, Ad uitū bonū,
 duo simul incommoda partiuntur mortalibus immortalēs.

Felicium multi cognati. LXXXVIII

Τῶμ ἀτυχῶτων πάντες εἰσι συνηθέες. id est,
 Cognatus inuis quilibet felicium.

Id hodieq; vulgo dicūt, locupletum plurimos esse cognatos.
 Huc alluit Terentius in Phormionē: At si talentū veni reli-
 quisset decem, primus esset, memoriter progenie uestrā usq; ad
 ab ano atq; aīno profēs. Pindarus in Nemeis hymno x. sic
 extulit γινώσκω. Οὐχ ἔσται ἡμᾶς, ὄλιγον ταπεινώσει
 φρατί, παύροι δ' ἐν πόλει πτωχοὶ βροτῶν. id est,
 Perit hōes, utro priuato amicis: pauci autē mortales in rebus
 asperis fidi.

Amantium irae.

LXX XIX

Τῶν ὀδυνώτων ὄργαι, id est, Amantium irae. Vbi qui
 nō ex animo indignatur inuicē, aut de iracundiā neuitiquā dū-
 ratiora. Terentius in Andriā: Amantium irae, amoris redinte-
 gratio est. Et iuxta Graecam sententiam:
 ὄργη ὀδυνώτων μικρὸν ἰχθυὲν ῥόνον. id est,
 Pusillo amantium durat ira tempore.

Atque huiusmodi dissidiola, quae nonnumquam incident inter
 amicos, modo absit amariuudo, quae strenuant amicitia, ex-
 cussio diuturna consuetudinis tedio. Quod eleganter indicat
 et Aimus ille, ni fallor, Publilianus.

Discordia, fit carior concordia.

Primum recte ualere, proxima forma, tertio loco diuitia.

XC

Plato libro de legibus secundō: λέγεται γὰρ, ὡς ἀνι-
 σορ ὑγιαίνει, μὲν ὑπερὸν δὲ κακῶν, ἤ τῃρον δὲ πλεονεξίας,
 id est, Auit enim optimū, ac potissimū esse bonā ualeitudinē,
 proximū formam, tertium diuitias. Meminit huius adagij alijs
 quosq; locis. Stobeus citat haec ex Sclerico quodā. ὑγιαίνει
 ἢ ἄριστον ἀνδρῶν διατάξι, δ' ὑπερὸν δὲ φουρ καλὸν γένε
 διατάξι, δὲ πλεονεξίᾳ ἀπόλλω, εἴτα τετακτων ἡβῶν
 μετὰ τῷ ὄλιγον, id est, Bona ualeitudine esse optimum est
 homini mortali. Proximū specie honesta praedictū esse. Tertium
 opes habere citra fraudē. Quartum etate uigere cū amicis.
 Plato autem libro de legibus primo effert ad hunc modum:
 ἡγέται ἢ ὑγία, κακῶν δὲ δ' ὑπερὸν, τὸ δὲ τῃρον
 ἰχθυὲν, τετακτων δὲ πλεονεξίᾳ, οὐ τυφλῶς, ἀλλ' ὀφθαλμοῦ
 ὄντων, id est, Primum locū obtinet bona ualeitudo, secundū ro-
 bur, tertium forma, quartum opes, haud caecae, sed acutū cer-
 nentes. Hic ordo uotorum olim popularibus etiam cantilenis
 celebrabatur, teste Platone in Gorgia. Tertium inter Graecae
 sententias huiusmodi senariis:
 οὐκ ἔστι ὑγία, κακῶν οὐδὲν, ἢ βίω. id est,
 Quam bene ualere, melius in uita nihil.

Item alter huic similis:

ὑγία ἢ νῆς ἰσθλά τῷ βίω δ' ἴσο. id est,
 Recte ualere est sapere, duo uita bona.

Quo spectat etiam illud Iuuenalis:

Vi sit mens sana in corpore sano.

Locus erit proverbio, quoties significabimus, aliud alio prius
 esse, et ijs quae potiora sint, maiorem curam ad deberi.

Foennum esse. Ambrosia alendus.

XCI

Foennum esse, et Ambrosia alendus. Vtrunq; prouerbiali
 figura dixit M. Tullius, alterū in indoctos, ac brutos homi-
 nes, alterū in egregios, ut intelligas illos peccidibus, hos dijs
 equādos. Nam faeno uisitatā boues. Ambrosia cibus est apud
 Homerū, aeorum, αἰσῶν ἰόντων. Cicero libro de Oratore
 secūdo: Sic ego, Crasso audite, primū loquar de factijs, et
 docebo sus, ut aiunt, oratorē cum, quē cū Catulus nuper au-
 disse, foenum alios aiebat esse oportere. Rursum idē eodem
 in libro: Iocabatur, inquit, Catulus, praesertim cum ita dicat
 ipse, ut Ambrosia alendus esse uideatur. Horatius, praelutus,
 opiparasq; coenas, deum coenas uocat.

O noctes ecenēq; deum, neclat et ambrosiam indicis. Nam
 hec illis tantum a poetis tribuuntur, si quando domi cibum
 capiunt. Altoqui si contingat aliquo ad opimam uictimā inui-
 tari, nidore carnum magis delectantur.

Spes alunt exules.

XCI

Αἱ ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας, id est, Spes pascit
 exules. Vbi quis excelsus ad prorsina fortuna semper id agit ut
 restitatur. Ab humano sumptu ingenio, quo fieri uidetur, ut
 nullus ita sit exul, qui et uelit, et speret futurū, ut aliquo
 do postliminio redeat in patriam. Id ita esse, nos quoq; com-
 plurium exulum exemplo cognouimus, nominatim Ioannis
 Bentiuoli Bononiensis, quem cū illic esset, Gallus in gra-
 tiam Iulij Romani pontificis expulit. Euripides prouerbialē
 sententiam fuisse significat. Citatur autem a Plutarcho, li-
 bello quom de exilio conscripsit:

Αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας, ὡς λόγῳ
 καλῶς βλεπῶσι γ' ὀμωσιν, μέλλουσι δέ. id est,
 Spes exules alunt, ut habet adagium,

Oculijs, spectant blandis, cessant tamen.

Etnati natorum.

XCI

Παῖδες παίδων, id est, Nati natorum. Prouerbialis figu-
 ra, qua longā rei cūiūsiā propagationē significamus, cum
 adagij uice fuisse usurpatā, satis indicat Plato, cum alijs alie
 quoi locis tum libro de legibus tertio, ἢ παίδων παῖ-
 δας, ὁ λέγομεν, id est, Filios filiorū, ut dicitur. Sumptū
 ē carmine illo Homericō, quod est Iliados x. de Aenea.
 καὶ παίδων παίδες, καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ἰδὲ γήυνται.

Quod Vergilius ita reddidit:

Et nati natorum, et qui nascuntur ab illis.

Adij ad Homerican figuram Aristophanes in Auisibus.

Δύσομεν ἡμῖν αὐτοῖς, ποιοῖσι, παίδων ποιησί, id est,
 Dabimus nobis ipsi, natis, ac natorum natis.

In Nebulis etandem figuram per iocum torsit ad usuras, alias
 ex alijs nascentes:

Αὐτοὶ τε καὶ τ' ἀρχαῖα καὶ τόκοι τόκων.

Nimirum alludens ad illud, quod alibi retulimus:

ὅστι τόκῳ προ τόκοιο τοῖσ' δέ γε ὅστι ἢ ἄλλῳ.

Ἰππομομφῆ.

XCI

Ἰππομομφῆ, Dicebantur prouerbiali cōiūcio faemine
 uirōsa, ac libidine praeter modū praerentes. Aristoteles libro
 de animalibus sexto, αἱ ἢ οὐ αἱ ἵπποι θηλαεῖ ἵππο
 μανθῶσι, ἔδωκε ἔπει τῷ βλασφημίας τὸ ὄνομα αὐ-
 τῶν ἐπιφροσύνη, ἀπὸ μόνος ἦν ἰώων τῷ ἐπὶ ἄνω ἄκο
 λάσων πρὶ τὸ ἀφροδίτησιν, id est, Igitur equo fuerit
 in equos. Vnde ab uno hoc animatē ductū est uocabulū, qd in
 mulieres cōiūcio dicitur, circa Venereū intemperantes.

Onium mores.

XCV

Προβάτων ἡδῶ, id est, Onium mores. In stupidos ac
 stolidos iaci solitum. Aristophanes in Pluto:

Ἄλλ' ἀπροβάτῃ βίωρ λέγε, id est,

Mihi ino uitam praedicas ouiculae.

Aristoteles libro de natura animalium nono, quamobrem ita
 prouerbio dici consueuerit indicat, διαφέρει κατὰ τὸ εἶ-
 λεῖον ἢ ἡσθασι, καὶ ἡ ἀσθῆσι καὶ ἡ κροσῆσι καὶ ἡ
 νῶν τε ἢ ἄσθῆσι, τότε γὰρ ἀπροβάτων ἡδῶ, ὡς
 λέγεται, αἰνῆδες ἢ ἀνοκτων, πάντων γὰρ ἦν περιεσ-
 δῶν κάσων ὅστι ἔπειτ' εἰς τὰς ἐρημίας πρὸς οὐδὲν,
 ἢ ἢ πολλαῖς χημῶν ὄντων ἡσθητικῶν ἐνδοκτων,
 ἢ ἢ ἴστων ἢ τῶ πω φησὶ ἀφροδίτῃ, ἢ μὴ κινήσῃ
 πομῶν, οὐκ ἐβλεπῶν ἄπέναν, ἀλλ' ἀποδιδῶνται κατὰ
 τελεπομῶν, ἔδωκε μὴ ἄσθητικῶν κομῶσιν αἱ πομῶν.

ves, τότε δ' ἀπολαύσασιν, id est, Dissertunt autē et timide
 diste manufacturineq, et serocia placiditateq, intelligētia,
 ac soliditate. Nam et otium ingenii, quemadmodū atunt,
 simplex ac stultum. Siquidem est omnium quadrupedum in-
 certissimū. Prorepat in deserta, nulla de causa, ac sepe numero
 hybernis mensibus foras ē septis digreditur. Cumq; a niui-
 bus occupatam fuerit, ni pastor compulerit, discedere non
 vult, sed relictiū, cessansq; perit, nisi pastores mares addo-
 xerint. Nā ita demū conuoluitur. Proinde Aristophanes taxans
 inordinam populi Atheniensis, oues illos uocat, in Vespis:
 Ἐκλασάσασιν πρὸ βοῶτα συγκασθῆναι. id est,
 In concione pecus ouillum confidit.

Nec hoc praetereundum loco, quod Dio genes Cynicus, opu-
 lentiam quendam, ceterum indotū, πρὸ βοῶτα κωσὸν μάλοισιν,
 id est, Ouem aereo uellere dixit. Et Plautus in Bacchidibus:
 Quis has huc oues adegit in senes stultos.

Muris interitus. XCVI

κατὰ μῦθος ἀλεξερου, id est, Iuxta muris interitū. Aelia-
 nus libro de naturis animalū duodecimo, cap. x. tradit ma-
 rem nanime uiuacem esse, sed sua sponte, desubentibus inte-
 stinis ocyus emori, atq; hinc natū proucybium, κατὰ μῦθος
 ἀλεξερου, id est, iuxta muris interitū. Adit hoc usum Me-
 nandrum in Ithade. Quādrare uidetur in homines imbecilla
 nautudine, aut in μικροῖς οἰσ, id est, Brenis aut, quos μ-
 ναυθεσῶντες appellat Homerus.

Ante lentem augere ollam. XCVII

πρὸ φη φακῆς εὐζανεν πλὴν λοπῶσ' α, id est, Ante
 lentem augere ollam. Prouerbial figura dictū, pro eo, quod
 est spes ingentes in animo concipere, priusquam res ipsa ten-
 neatur. Aut polliceri, quod ipse non habet, aut praepropere
 sibi placere, quasi iam possidet, ea quae procul etiamdū ab-
 sunt, ut teneatur. Vel uti siquis spe sacerdotij sumptus iam in-
 cepit facere, quod nondū acceperit. Aut si quis uite strepi-
 tum auget spe magistratus, quē incertum est, an sit impetra-
 turus. Citatur adagium ex Cratete apud Athenaeum:
 Μὴ πρὸ φακῆς λοπῶσ' αἰῶρα εἰς εἰσῆμ' ἄμμες βάλῃς.
 Id est, Ne ante lenticulam augens ollam, aut patinā in fe-
 ditionem nos mittas.

Citatur et à Plutarcho commentario de praecipis bonae ua-
 letudinis, eiusdem Cratetis nomine, his quidē uerbis: ὁ μὴ
 αὐτὸ κράτης εἶνα εὐφρῶν ἢ πολυτέλειαν οὐδ' ἄλλως οὐκ
 ἵκιστα τὰς εἰσῆμ' ἄμμες βάλῃς. τρυφῶν δὲ ἐμφυέσθαι τῶν
 ἀλλοτρίων μετὰ παιδείας ἤρῃναι, μὴ πρὸ φακῆς λοπῶσ' α
 αἰῶρα εἰς εἰσῆμ' ἄμμες βάλῃς. Αὐτὸς δ' ἐξ εὐατῶ πρῶτα
 κελυθεύσθω, μὴ πρὸ φακῆς λοπῶσ' α αἰῶρα αἰεὶ, μὴ δὲ
 πάντα τὰ ὑπερβαῖναι τῆ κατὰ φύσιν α. ἢ ἐλαίαν, ἐπὶ
 τὸ δειλὸν καὶ τὸν ἰχθυῶν εἰς εἰσῆμ' ἐκ πλοσυμῶν τὸ
 σῶμα καὶ τρυφῶν ταραχῶς ἐμβάλλειν κατὰ ἐκείνοις, id est,
 Crates igitur cū existimaret in ciuilitibus seditiones ac ty-
 rannides potissimū et delicijs ac luxu nasci, per iocum admo-
 nuit, ne praelenticulam semper augens patinā, in feditionē nos
 conijcias. Sed seipsam adhoritetur quisq; ne semper praelente
 augens patinam, neuē modis omnibus, praeterito nasturtio
 et olea, ad sarcimen et piscem deficiens, exrepletionē cor-
 pori seditionem conciet, ac tunc tunc et diarrhoeas. Cra-
 tes eō detorfit dictum, ut apparet, potēte cūmīssimam, ut per-
 tineat ad homines impendio sumptuosos. Allusit autē ad mo-
 rē plebis, quae solita sit excitare feditiones, si conspiciat opi-
 nates sibi praeponi. N am lope ad apponēbantur cibi lautio-
 res, id quod licet colligere ex Luciani Saturnalibus. Lents le-
 gionem est uilissimum ac plebicum.

Pudebat rufescere, & non audebant
 rufescere. XCVIII

M. Tullius in epistolis ad Atticum uersum hunc Home-
 ricum, ceu prouerbialē non semel usitauit:
 Ἀνδρῶν μὴ ἀνύσασθ' ἄριστον δ' ὑποδύξασθαι, id est,
 Detrectare pudor, formido subire uel ab.

Quo licetbit uti, quoties incidit eiusmodi negotium, ut aliud
 suadeat honestas, aliud utilitas, et de decorosum sit non sua
 scipere prouincia, rursum periculoſum suscipere. Potest ac-
 commodari etiam ad illos, qui rogati neq; negare audent,
 ob pudorem, neque prestare tamen uolunt quod rogantur,
 ob diuersum animi uitium. Est autem hic uersus apud Home-
 rum Iliados H. ubi Hector quemlibet ē Graecorum ducibus
 ad singularē certamen prouocat, et reliquis omnibus cūctā
 tibus surgit Menelaus:

Ὡς ἔφαθ' οἱ δ' ἄρα πάντας ἀνὴρ ἐγείροντο σιωπῆ,
 Ἀπὸ δὲ μὴ ἀνύσασθ' ἄριστον δ' ὑποδύξασθαι, id est.
 Sic ait, interea tenere silentia cuncti,
 Detrectare pudor, formido subire uel ab.

Spharam interfe reddere. XCIX

Plutarchus in bello de cognoscendo profectū, μάλα καὶ
 δὲ εἰ τὸ εὐλόγητον ἢ δὲ ὑπερῆ τῆς ἰσότητος ὑπέ-
 ται, καὶ περὶ μέγα τοὺς λόγους ὡσαύτ' ἰμάντας
 ἢ σφαιρας ἐπιτάμνοι πρὸς ἀλλήλους, τὸ ποτίζου
 καὶ καταβαλεῖν μάλλον, ἢ τὸ μάστιγ' καὶ δὲ ἄλλοι
 χεῖροντες, id est, Maxime si quaestioni ambitio contentioq;
 remittitur, siq; definitus argumētis, ceu lora sphaerasq;, sic
 uicissim iter nos reddere, ut magis gaudeamus ferire aut deij-
 cere, quam disicere aut docere. Est apud Platonē in Euthy-
 demo, ὁ δὲ διονυσῶσ' αὐτῶ ὡσαύτ' σφαιρας ἐκδύξασ-
 μιν τὸν λόγον, ὡπλῆν ἐσοχῆζοτο τὸ μερακία.
 id est, Dionysiorum tanquā sphaerā exceptum sermonē rur-
 sus iaculabatur in adolescentem. Meminit de lusis genere In-
 lius Pollux, libro de rerū uocabulis nono. Non distissimū est,
 quem hodie pile notant. Cuius meminit Horatius:
 Namq; pila lippis inimicum et ludere crudis.
 Quādrabi adagium in eos, quā sese uicissim adicēris icessint.
 Confine, sicut opinor, illi:
 Cædunt, inq; uicem praebentis errora sagittis.

Animo aegrotanti medicus
 est oratio. C

Celebratur hic uersus apud Graecos prouerbij uice, cita-
 turq; à Plutarcho ad Apollonium Persiano:
 Τυχῆς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι, id est,
 Aegrotō animo medicus est oratio.

Sumptum apparēt ex Aeschylj Prometheo,

Ὁυκ ἄρ' προμακῆν πύττο γινώσκεις, ὅτ'
 ἄρῃς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι, id est,
 Non hoc quidem te praeterit Promethee,
 Morbo quod ire medicus est oratio.
 Siquidē ut iquit ille sapiēs Hebraeus, Sermo mollis frāgit irā.
 Et ira iuxta Stoicos nimis aliud est quam furor breuis.

Huc allusit Horatius in epistolis:

Sunt uerba et uoces, quibus hunc lenire dolorem
 Posis, et magnam morbi depellere partem.
 Ex opinione Stoicorum, cupiditates animi morbos appel-
 lat. His philosphia medicat pharmacia uerborum, id est
 morbis salubribus. Et apud Aegrotum arguit sese Mene-
 demus, qui non ut decuit, tractari aegrotum arguit sese Mene-
 scētis. Ut enim in corporum morbis pro ratione ualētudi-
 nis, alia atq; alia adhibentur pharmaca, itidē in animi malis,
 H 4 808

non eadē adhibēda est oratio. Sed interim blandius monēdū, interim acrius iurgandū, nōnunquā distimulandū, et imprudenti pharḡmacon admoūdū. Iuxta Pauli monitum: *Argue, obsecra, increpa.* Feruntur in eandē sententiā et hislenrij: *λόγῳ γὰρ ὄσι φάρμακον λυπηρὸν μόνῳ,* id est, Dolore enim medetur una oratio. Et,

λόγῳ ἐπισημασθε φάρμακον σωφροσύνης. id est, Sermone flexisti optimo me pharḡmaco. Et.

Ὁ λόγῳ ἰατρὸς τῶ κατὰ φύσιν πάθος, id est, Animo laboranti medicus oratio est.

Verum ut amica salubris, et in tempore adhibita oratio, remedium est efficacē, ac presertimancum, ita sermo inimicus, aut pestilens, aut non in tempore dictus, letale venenum est. Iocrates in oratione de pace suisus explicauit sententiam, ἡμᾶς δὲ καὶ πρῶτον γὰρ τὸ τῶ γινώσκον, ὅτι τὸ περὶ τὸ σώμα νοσημάτων πολλὰ διακρίσσει καὶ παντοδαπαῖα τῶς ἰατρῶς ἐνεκνῶται, τῶς δὲ ψυχῆς τῶς νοσήσας καὶ γυμνάσας πονηρῶν ἐπιθυμιῶν, οὐδὲρ ἔστιν ἕλλο φάρμακον, πλὴν λόγῳ ὁ τῶ μῶρ τῶς ἄσματος ἀνομιῶς ἐπιτελεῖται. id est, Vos autem oportet illud imprimis nosse, quod sanandis corporum morbis multæ uarietates curandi rationes sunt à medicis excogitatæ. Ceterum animis egrotantibus ac malarum cupiditatum plenis, nullum aliud est remedium, quam oratio que non ureatur errantes increpare.

CHILIADIS TERTIÆ CEN-
TVRIA SECVNDA.

Si quid malū in Pyrrham.

*Ἐ*τι κοῦρὸς εἶς ἀπέφρα. id est, Si quid malū in Pyrrham, subaudiendum recidat, aut abeat, aut eiusmodi quippiam. Ad hunc modum malū, si quod timeretur, deprecabantur abominantes, et in hostium caput imprecantes. Vnde et illa figura Græcis pariter, ac Latinis scriptoribus familiaris, hostibus nostris hoc eueniat. Ouidius: Hostibus eueniant consilia italia nostris.

Et Horatius in Odis:

Hostium iucores, pueriq; cæcos
Sentiant motus orientis austru.
Et Terentius in sene seipsum excruciantē. Au, obscuro te, isthuc inimicus fiet. Originem prouerbij tradunt huiusmodi. Quondam Pyrrheos, quotquot erant finitimi, graui odio persequebantur: unde si quod malum aliquando uideretur impendere, id abominantes, precabantur, ut in Pyrrheos auerteretur dicentes. εἰς τῶν πρῶτων, id est, In Pyrrheorum regionem. Est autem Pyrrha, Lesbii insule ciuias, auctore Stephano. Nescio an libarjjs sit imputandum, quod Plutarchus in conuiuii sapientum pro Pyrrham refert Prienen. Verba Plutarchi sic habent, καὶ ὁ πρῶτος γελᾶσας, ἔτι κοῦρὸς ἔπειρ ἄνθρωπος εἰς πρῶτην, διαλύσας γὰρ ὁ βίος ὡς δὲ ἐλευσεν αὐτὸς τὸ πρῶτον, id est, Ac Thales ridens, si quid, inquit, malū, rursus in Prienen. Soluet enim Bias, quem admodum solui prius. Mihi uidetur loci nomen data opera mutatū, quod Bias esset Prienicus, ita ioco Pyrrha mutata est in Prienen.

In tuum ipsius malum lunam deduces.

Ἐπὶ σάντῳ πλὴν σιλίβου καθελέφης, id est, Aduersus teipsum lunam detrahis. Malefice mulieres incantamentis

quibusdam lunam in terram detrabere credebantur antiqui.

Vnde Vergilius: *Carmina aut celo possunt deducere lunam.*

Et Horatius in Odis:

Per atq; libros carminum ualentium,
Refixa celo deuocare sidera.

Et rursus in sermonibus:

Lunamq; rubentem
Ne foret his testis, post magna latere sepulchra.

Item Iuuenalis:

Vna laboranti poterit succurrere lune.
Credutum est olim huiusmodi sagas oculis, ac pedibus priuati
ri solere. A glaucione quepiam, cum per astrologie cognitiō-
nem defectus presciret, iactabat se lunam ē celo detractū-
ram in terras. Atq; eius iactantie poenas dedit: de quo dice-
tur in proverbio, lunam detrabere. Prouerbiū igitur hinc
sumptum, dicebat autē is, qui suis ipsorum artibus sibi me-
lum accerseret. Quod genus, si quis callidis rationibus effe-
cisset, ut accerseretur aliquis, deinde eueniret, ut ab eo, quē
accersendum curasset, subuerteretur.

Coruus aquat.

Κόρυς ὡς εὔει, id est, Coruus aquat. Dicit solius, ubi quis non citra negocium, citraq; ingenium cōsequeretur ea, que cuperet. Aut ubi quis rē nouis artibus temere effecere. Ductum ab apologo, de coruo congestis lapillis aquam ex imo fundo in summam uasis oram euocante: sed probabilius uideatur, ut adagiū refertur ad cam fabulatur, quam Fabulum libro secundo narrat Ouidius ad hunc modum:

Forte Ioui Phœbus festum solemne moras,
Non faciet longas fabula nostra maras,
I mea dixit autē, ne quid pia sacra moretur,
Et tenuem niuis fontibus adfer aquam.
Coruus inuoratum pedibus cratera recuruis
Tollit, et æreum perculat alius iter.
Stabat adhuc ficus duris densissima pomis,
Tentat eam rostro, non erat apta legi.
Immemor imperij se disse sub arbore fertur,
Dum fierent tarda dulcicia poma mora.
Iamq; satur, nigris longum capit inguibus hydram,
Ad dominumq; redit, fictaq; uerba refert.
Hic mihi causa more uinarum obfessor aquarum,
Hic tenuit fonteis, officiumq; meum.
Addis ait culpe mendacia Phœbus, et audes,
Faticidum uerbis fallere uelle deum?
At tibi dum latens heresbit in arbore ficus,
De nullo gelide fonte bibantur aque.
Memini huius et Higinius, et Aelianus de naturis animantium libro primo. Prouide prouerbiū mihi magis uidetur conuenire in cessatorem.

Couenerunt Attabas et Numerius. IIII
Ξαυλίδου ἀττάβας τε καὶ νουμῶν, id est, Coniunctus est suo Attabas Numerio. Dicit solitum quoties improbus aggregatur cum improbo. Diogenianus tradit hos insigne parfarum fuisse. Memini huius Diogenes Laërtius in uita Timonis Nicei. Similimum illi, quod alibi dictum est: Cum Bitbo Bacchius,

Colossi magnitudine.

Κολοσσῶν τὸ μέγεθος, id est, Colosse magnitudine. Prouerbialis apud Lucianum hyperbole, in boies prægradi corporis mole. A status inguibus, quas Colossos appellant. Inter has in primis celebratur solis Colossus apud R. boites, septuaginta

septuaginta cubitis altus, aut iuncta Festum Pompeium, pedes centū & quinq; cuius pollicem uix pauci potuerunt amplecti. Refertur & alij apud Plinium prodigiose magnitudinis. Nam ijs impendio delectabantur olim Imperatores Romani, quibus ut uidetur magis erat cordi maximos esse quam optimos. Legimus & etnaos dicti pregraudes. De magis ac uehementer molestis qui Athones dicti sunt, alibi meminimus, quemadmodum & de Hamacziis.

Mali commatis.

VI

Πονηρὸς κόμματις. id est, Mali commatis, dicebatur improbus, contemptus & reijcendus quispiam. Sumpta metaphora a reprobatis nominatis. Aristophanes in Pluto. Ζῶνις ἂ ἐνοῦς τῶ πονηρῷ κόμματι, id est, Videtur esse non probati commatis

in Iosophantum dictū iam ad paupertatē famemq; redactū, posteaquam Plutus oculos receperat. Interpres ostēdit cōma genus esse uilissimi momismatis. Sonat autē perinde quasi dicas, male monete. Rursum in eadem fābula: Γνωστῆλα ὄ τ' εἰς ἐκίνας τῶ πονηρῷ κόμματος, id est,

Nouit illius esse hunc improbatū commatis,

Apud eundem in Ranis, τῶ κακίως κόμματι. Ad hāc formā pertinent etiā ille, cetera prouerbialia metaphora. κῆδ' ἢ λ' ἄνευσι. & κῆδ' ἄνευσι. pro eo, quod est, impostura facere: & κῆδ' ἄνευσι, pro impostura, que uoces reperiuntur cū aliis frequentius, tum Platonis lib. de legibus. xi. si quis forte certius desiderabit testimoniū. Prouide qui moribus sint improbatū, eos κῆδ' ἄνευσι uocat, quasi dicas aduertine monete. Appositus autē ad oris figuram, morum & indolis indicem referret. Siquidem quēadmodū nummus inspecta imagine dignoscitur ilico, probatissime sit, an adulterianus, itidem ex ipsa statim hominis forma deprehenditur ingenium, uel Euripide teste, cuius hæc sunt in Ione.

Γνοίς δ' ἄρ' ὡς τὰ ποδάδ' ἢ ἀνθρώπων πῶσι, τὸ ἄλλ' ἰδῶν τις εἰ πῶς κεν εὐγενῆς. id est, Plerumq; species ipsa, simul asperceris. Honinem arguit, genosus is sit, an secus.

Beneuolus trucidator.

VII

Εὐνεὸς ὁ σφάκτις, id est, Beneuolus occisor. Conuenit in hoc, qui cum summam adferant perniciam, tamen beneuolentia speciem admittunt. Tractum dicitur ab Oreste, quō trucidatus matre Clytemnestra, parentale conuiuium uelut in illius honorem exhibuit. Quādam & ad Antigonum regem referūt, qui posteaquam Semelen ē medio sustulisset, ossa tamen illius, summo cum honore curauit ad matrem deportanda. Sunt quibus magis placet, ut adagium ad Ptolemeū Philopatoris filium referatur: is matrem Berenicē in carcerem Megaris coniectam Sosibio tradidit adseruandā, ubi illa non ferens eam filij contumeliam, sumpto ueneno interijt. At ille periturus in somnijs, monimentū in medio urbis extruxit, quod nunc sepulchrū appellatur. In hoc uia cū matre, maiores omnes suos composuit, & inter hos Alexandrum Magnū. Nec hoc contentus officio uir pius, templum eidem construit in Aegialis, cui nomen indidit: Berenices seruatrici. Hæc ferunt Zenodotus.

Corytheo deformior.

VIII

Κορυθῶς εἰδὲν ἄλλο, id est, Corytheo deformior. Auit Corytheum quempiam fuisse hominem insignite stultitiam ac necordē, ad hoc forma infelicissima, se distingat, cui liberitē fuerint omnes patrem referentes: unde uulgus dicitur est iocus, in hominem bardum, ac perinde deformem. Refertur adagium a Zenodoto.

Contra torrentem niti.

IX

Contra torrentem niti dicuntur, qui frustra certant cum ijs, quos uincere non queant. Sumptum a natantibus, qui solum secundo natre flumine, maxime si torrens fuerit. Quod si contra nitantur, nihil promouerunt. Vt sicut hoc adagium Aurelius Augustinus in epistola quadam ad diuum Hieronymum. Et laudatur a Iuuenale Crispi prudentia, qui Domitianū uolentia concesserit, & ingenio alioqui insanabili obsecundauit.

Ille igitur nunquam direxit brachia contra Torrentem.

Item Onidius:

Stultus ab obliquo qui cum discedere possit Pugnāt in aduersis ire natator aquas.

Vtque ad aras amicus.

X

Μέγιστος τῶ βωμῷ εὐλα. id est, Vtque ad arā sum amicus. T amicus, non est huius instituti quilibet apophthegmata colligere, tamen hoc ita cōmode dictum, & specie usq; adeo prouerbiali, preterea sic a magnis celebratū autoribus, ut merito uidetur in hęc ordine cōpotundū. Responsum est autē a Pericle, quē cū amicus q spira rogaret, ut in causā quadam sua gratia saluum deiraret, d' εἰ μὴ κερ συμπεπύτην τοῖς θεοῖς, ἀλλὰ μέχρι βωμῶν, id est, Oportet me commutare amicus, sed usq; ad aras. Ita refert Gellius. Commo dius effert Plutarchus in libello, πρὶ δ' ὀσπίας, μέχρι τῶ βωμῷ εὐλα. id est, Vtque ad arā sum amicus. Admonet prouerbium nōnunquam, quo cōsultamus amicorum cōmodis, eorumq; uoluntati morē geramus, fas uideri paululum a recto deflectere: uerū ceterum, ne propter hominē amicum nēmīnis reuerentiam uiolentus. Olim iurantes aram manu cōtingebant. Porro quatenus & quomōdō; sit ab honesto deflectendum, amicus causa, copiose docēt; disputat Aulus Gellius libro nōdiū Atticorum primo, capite tertio.

Codali chœnix.

XI

Κοδάλι χοίνις, id est, Codali chœnix, siue demensum. De magnis mēsuris dicebatur, autore Suida. Neq; preterea, quicquam super hæc re mihi reperitum est ad hæc apud autores. Cōiectare licet ortum a seruo quopian eadaci, cui chœnix fuerit altius capax, & hæc arte fraudarūt berum. In coliclaeneis que titulo Heclychij circumferuntur, reperio Cōdalium piscem, aut eundē, aut certe affinem Cestreo, quē Gazda uertit Mugilē. Sed idē meminit alibi huius prouerbij κῶδαλις χοίνις, subindicans fuisse quempiam edilem qui maioribus mensuris solitus fit uti.

Concha dignus.

XII

Κόγχης ἄξιός, id est, Concha dignus. Rem nullius precij concham dicunt Greci, quemadmodum Latini nauai aut floccum. Unde quod contemptissimum, nulliusq; rei significabant, id κόγχης ἄξιος, dicebant.

Conto nauiga.

XIII

Κοντῶ πλῆσι, id est, Conto nauigare, dicebantur, qui sic rebus uerentur, quemadmodum uti conueniebat, aut qui uite genus suo accommodatum ingenio sequerentur. Neque enim contus ad illum alium usum accommodatus, quam ad nauigationem. Itidem nō ad quamuis uitam quauis idoneus est. Vtaris licetbit, si quē admonere uoles, ut quæq; re utatur, ad id in quod inuenta sit, ut quorsum seruas natus tuos, nō in hoc natos ut spectentur, sed quo uite subsidio sint, conto nauigandum est. Refertur a Suida.

Cydi panem debet.

XIII

Κυδῶς ἀίλου ὀφείλει, id est, Cydi panem debet: κύδ' ἄξι' prima producta, gloriam significat: eadem correpta, ἧλῶ

πλὴ λοιδορίᾳ καὶ κακολογίᾳ, id est, Maledictum est conuiciam. Vnde et uerbum deducere καὶ λέγειν. pro eo, quod est conuiciari. Proinde cum quis ob rem friuolam ueluti uerbum aliquod temere dicitur, deferretur, *μεκά* = uertiturque, cum proterbio dicebatur. *κνίψ* δὲ *δίκην* ἐκτε = τιμῶνα, καὶ *κνίψ* δὲ *δίκην* ὀφείλει. Hoc est conuicij poenam dependisse, et maledicti poenam debere. Nam antiquius multa dicebatur ijs, qui petulantius in quempiam aliquid dixissent.

Cnips in loco.

xv

Οκνίψ ἢ χῶρος, id est, Cnips in regione. Dicitur in eos, qui subinde sedem mutarent, et aliunde aliò demigrarent. Cui uisio sese obnoxium fuisse confitetur Horatius. Est autem, *κνίψ*, siue *κνίψ*, nam utrumque reperio, uermiculus innaescens materijs. Is eroso ligno, semper locum mutare nititur. Quidam esserunt proterbium hoc modo, *κνίψ* ἐκ χῶρος, id est, Cnips e regione, ut subaudijs demigrat. Plinius libro decimo sexto, capite quadragesimo primo inter pestes materiarum teredinem commemorat, uermem gratissimo ad portionem capite, sic appellatum, quod dentibus erodat, sed proprie uocari teredinem, que in mari materiam infestet. Addit huius generis Cerasen uocari, quã simul atq; tantum eroderit, ut circumagat sese, generat alium. Suidas ait à *κνιπός*, qui est genitius casus huius nominatiui *κνίψ* fingi nominatiuũ *κνιπός*, eamq; uocem significare, paruum, tenuiũ, uictũ uiuentem, nimirum ad Cnips exemplum, qui lignorum arrosu patitur, cibo non admodũ lauto. Proinde contentaneum uidetur, adagium dici posse, in fordidis, duro, parcoq; uictu uiuentis.

Cyclobori uox.

xvi

Κυκλοβόρος φωνή, id est, Cyclobori uox. De clamoribus et uehementer obstreperis dicebatur, aut quibus uox esset uitiosa raucaq;. Cycloborus fluuius quidam Atticæ, ingenti frepitu defluens, unde ductum proterbium.

Aristophanes apud Suidam:

Ἄετος ἐκ κικράκτιος, κυκλοβόρος φωνῆ ἔχωρ. id est, Clamorus, audis, uoce Cyclobori obstrepens.

Thasium infundis.

xvii

Θάσιον ἐνέχεος, id est, Thasium miscuisti. Dicit solitum uidetur, ubi quis uini non aqua, sed alio quopiam efficacioris uino dilueret. Nam Thasia uina laudatissima quondã fuisse, testatur et Apuleius apologia prima: Oltori, inquitens, et cauponi merito concessum est, olus et uinum ex nobilitate soli commendare. Vinum Thasium, olus Phlasiuum. Et Plinius capite septimo naturalis historie libro decimo quarto, inter trapesina uina Thasium Chiumq; in summa gloria fuisse scribit. Est autem Thasium insula iuxta Thraciam: unde proterbium, Thasius honorũ. In ea insula narrant fuisse Staphilium, quem deperierit Bacchus. Sumpsum est ex Aristophanis Plato, quo loco uersus hic est:

Εἰ δάσιον ἐνέχεος, ἐικότως γε νῦν δ' ἴσα. id est,

Merito profecto, si Thasium infuderis.

Anus quædam queritur adulescentem amatorem pridem ita sibi soliti adulari, ut diceret illam suauissime oleare. Ad id per iocum respondens Cbrentylus, negat esse mirum, si ita uisum fuit adulescenti, cum illi inuũ Thasium odoratisimũ proponere sit solita. Interpres addit ἐνέχεος dicitũ pro ἐκίναος, id est, infundebas, pro miscebbas.

Κλετοποιέειν.

xviii

Κλετοποιέειν uulgato conicio dicebantur ijs, qui puero-rum amoribus oblectarentur, aut ut ait Diogenianus, iudice-

res immodice libidinosæ. Vnde natũ sit proterbium, nõ satis liquet, nisi quod Hefychius docet κλετοποιεῖς Græcis sonare naturæ muliebris uicinam partem: unde receptũ ut κλετοποιέειν appellaretur libidinosam contractionem.

Claudiana tonitrua.

xix

Festus Pompeius innuere uidetur, Claudiana tonitrua in uulgi sermone abijse, scribens ideò uocata Claudiana tonitrua, quod Claudius Pulcher instituerit, ut ludis post scenã factis, lapidum coniectus ita fieret, ut ueri tonitrus similitudinem imitaretur. Nam antea leues admodum et paruos sonitus fieri solitos, cum clauis et lapides in labrum æneũ coniecerentur. Quædrabit adagium, si modo uidebitur in adagiorũ grege recipiendũ, in homines immodice clamorosos, et odiose obstreperos. Similimũ illi, quod alibi retulimus, δ' ὡς ὠνόμαζον χαλιβόροι, id est, Dodoneum es.

Claudi more tenere pilam.

xx

M. Tullius aduersus Pisiconem scribit in hunc modum: Græcus primum distinguere illa atque diuidere, quemadmodum dicerentur, iste claudius, quomodo aiunt, pilam retinere, quod acceperat testificari. Hætenus Cicero. Proterbium congruit in eos, qui quicquid à præceptoribus acceperint, siue id doctum sit, siue indoctum, nullo delectu, nullo iudicio tenere solent, ac sequi. Sumpta metaphora à claudiodiffidante suis pedibus, et ob id perinatitiam columnis innitente. Nisi si cui magis referendum uidetur ad Iulium pile, quam claudius ita demum accipit, si comode illi mittas. Alioqui pedibus tardus non potest utique missam accipere. Seneca libro de beneficijs septimo: Quid si me renittere pilam manco iubeas hoc est, dare beneficium illi, quæ non sit idoneus ad accipiendum. Plautus in Aulularia: Tunc autem interdius, quasi claudius furor domi fedet toros dies. Generatim conueniet in omnes, si de alieno pendente iudicio, alienaq; imituntur autoritati, quæ admodum isti, quibus satis est dixisse, αὐτοῦ ἔρα.

Loripedem rectus derideat.

xxi

Et sanè quam elegans est, et plurimũ habet figure proterbialis illud apud Iuuenalem:

Loripedem rectus derideat, Aethiopen albus. Quo conueniet ita, quoties aliquis id alijs opprobrat mali, cui sit ipse obnoxius, aut aliena castigat uitia, à quibus ipse non sit immunis, perinde quasi claudius, claudiodiffidationis uitium per contumeliam obijciat. Oportet eum quàm maxime uacare culpa, qui in alium paratus est dicere: et studiissimum est, in alium iacere, quod in ipsum possit retorqueri.

Retor enim tulerit Græchos de seditione querentes? Si fur displiceat Verri, si homicida Miloni Celebratur illud Leonis Byzantij, cui cum maledictus quispilam opprobrasset uitium oculorum, ipse gibbo deformatus: Humanum inquit, conuiciam in me testis, cũ ipse Nemesium in dorso portes.

Clisthenem uideo.

xxii

Κλαθέειν δὲ ἴδω, id est, Clisthenem uideo. Clisthenes hic male audiit, et comicorum conuicijs laceratus est, quod parum uir haberetur, seque cultu indecoro, uelut in mulierem transfiguraret, Sardaniaque illum Assyrium inuatus. Aristophanes ἢ ἐσομοφοροῦσθους.

Ἰδέω σαυτοῦ μοῦ μά δ' ἰ κλαθέειν, id est Tapisium uides: non per Iouem fed Clisthenem.

Suidas refert, et ait conuenire in eos, qui leui, derasãq; sunt cute. Nam hic mos Clistheni, barba derasa semper esse, quod uiuentis

iuuenis etiam uideretur. Effertur et ad hunc modum, κλεόβητος ἀναγέτης, id est, Cleobene interperantior, de cinedo et delicijs effocinatio: contrarium illi, ζώνωτο ἐργαστέος, id est, Zenone temperantior.

Cleocritus. XXIII

Κλεόβητος, id est, Cleocritus. Id nominis contumelia causa iaciebatur in cinedos et parū uiros. Nā et hunc ueteris comediae maledicia nobilitarunt. Dicitur et autem effocinatus cinedus, hostes, obscuro, fœdōs; genere, Cybelis filius, quod Rheæ mysteria ab excelsis curatisq; peragerentur. Ne forma quidē a moribus discrepabat. Nam facie uelut aemem referebat. Suidas nominatim prouerbij loco refert, alioquin ipse non reuulsiſſet inter adagia.

Coturnillare. XXIII

Κιχλίζερ, prouerbio dicebatur, qui pinguibus coturnicibus, aut turdis uesceretur: aut qui ridereſſet laſciu, parumq; decore. Proinde et κικλίσμορ, risum mollē et impudicū appellat. Quadrabit igitur uel in iustiores et culpēdij addictos, uel in laſciuus ludētes. Storni nihil nō imitantur, et turdus a Plinio receſſetur inter aues, quae sermonē hu manū imitantur. Nā auctores uocē hanc uerba transferunt.

Cilicium exitium. XXV

Κιλίκιο δολέος, id est, Cilicium exitiū. De crudeli et immani dicebatur. Cilices enim ob piraticam quem exercebant, et aſiduas hoſpitum deprædationes, infames erant immanitatis et crudelitatis nomine. Quæ propter et Attici uindictas acerbiores, κιλικιώος appellabant.

Centaurice. XXVI

Κενταυρικώος, id est, Centaurice fieri dicebatur, quod immaniter, ferociter, inciuilitate fieret, sumpta uocē a Centaurorum moribus. Aristophanes in Ramis: τίς τῶν βύρων ἐπάταξες ὡς κενταυρικώος; id est, Quis oſium pulſauit ita Centaurice? Et enim Centauri uiribus et ueragebant omnia, legum et iuris omnis ignari. T ametſi quidā exiſtint hoc apud Aristophanem dictum, ἐκερονικώος, in Bacchum mollem alioqui et imbellē.

Cilicij imperatores. XXVII

Κιλίκιοι στρατηγοί, id est, Cilicij duces. Dicebantur homines hirsuti, et pills obſiti. Vnde et ligu pills contexta, Cilicia uocantur: autor Diogenianus.

Ciuitates ludimus. XXVIII

Πόλεος παίζομερ, id est, Ciuitates ludimus. Lusius genus quoddam est, in quo calculus ludebatur olim, quos antiquitus πόλεος id est, urbes uocabat. Neoterici χρώσας, hoc est, re giones appellare coeperūt. Vſurpauit adagiū Cratinus in ſu gitiis. Hic nimirū locus est in falſor, quē Iulius Pollux citat lib. de rerū uocabiliſis nono, παρϑιονιά ο πόλιμ βασιλέωος ὅτι παρ κολάσ, οἰδὲ ἢν λέγομερ κολάσας ἢ παρ ὡς, ἢν παρ ζῶσσιμ, id est, Pandioniam ciuitatē regis, supra modo aduſtricis. Noſti quā dicimus, et canē et ciuitatem quā ludunt. Genus autē lusius deſcribitur his uerbis: ἢ δὲ διατ παζῶμ φέρωμ παρῶν, ἀπλινθόμ δεσ, χρώσας ἢν στραμ μῶε ἔχου διακερμῶας, κηθὸ το μῶ πλινθόμ καλῶτατ πόλιε, ἢν δὲ φέρωμ ἐκῆς κῶου, διακρημῶωμ δὲ ἐπὶ δῖο ἢν φέρωμ κῶ τὰς χρώσας, ἢ τέχην ὅτι παρῶν δεσ περιλημῶε τῶ δῖο φέρωμ ὁμαχῶωμ, τῶ τεροχρώου ἐναρῶεμ, id est, Qui uero cōplurium calculorum dicitur hie ſus, laterunculus est regiones in se cōtinent, in lineis ſitas. Et laterunculus quædam ipſe ciuitas appellatur. Ceterum unius quūſq; calculus canis. Porro cum calculi ſint duobus diſtincti

coloribus, lusius hæc ars est, ut comprehenſis duobus calculis unicoloribus, cum qui diuerſi coloris est, tollas e medio. Refert Zenodotus, quæquam idem adagiū ſenſum nō indicat. Quare cuiq; quod uero proximum uidetur, cōtēclandū reſtingo. Mihi qui daturum uidetur, quicquid ſuum quūſq; cōmodum, quæquūq; ſectatur uia, et emulo, cōpetitorisq; modis omnibus tendit inſidiar. Qui lusius frequens est in adis principum, et in magiſtratus publicis. Ab hoc lusiu maſſe uidetur, quā nunc uulgo ſaccarius dicitur.

Ciffanus Cōus. XXXIX

Κιςαμῶε ποῖμα, id est, Ciffanus Cōus. Hunc autem pecuarijs gregibus supra modum diuitem fuiſſe. Verū anguliam quotannis apparere ſolitam, quæ pulcherrimam omnium pecudem raperet. Ea cum in ſomnis apparet hominē conuulſiſſet, ut ſepeliret ſeſe, et ille negligeret, euenit ut tum ipſe tum uniuersum illius genus radicibus interiret. Hæc ſerme Zenodotus. Et hoc quoq; prouerbiū Delium aliquid requirit. Apparet affine ei, quod alibi dictum est: Δερίη Τεμεſſeus Geniū.

Carcini poemata. XXXX

Καρκίνο ποῖμα, id est, Carcini poemata. Dicebantur ea, quæ uiderentur obſcurius et inſtar ænigmatis dicta. Carcinus poeta quiffiam fuit, cuius et alijs meminimus in hoc opere, in quem iocatur Aristophanes in comedia, cui titulus, ἐκελῶν, Εὐδαμμόνεος, φαεινὸς ἢν καρκίνοε ερεβῶωμ, id est, Qui uſus est ſilicij uel Carcini ſtrobilis. Is ſuxit Oreſtem ab Illo cōaſtum, ut matricidium cōſtiteretur, per ænigmata reſpondentem, autore Suida, qui teſtatur prouerbiū a Menandro uſurpatum in falſo Hercule.

Carica uſtima. XXXXI

Καρκίνορ ὠμῶμ, id est, Caricum ſacrum. De macilenta hoſtia, minimeq; eſculenta dicebatur. Hinc dictum, quod Caribus populis moſ fuerit, eanem immolare. Non incōcine toy quebitur ad cibum appoſitum, inſpidū, et quem nemo uelit attingere. Solent ſordidi quidā, dāta opera, cibos putres, et ingratos palato, ſuis apponere, par tum quod minoris emanatur, partim quo minus abſumatur epularum in conuiſio. Hos elegāter quis dixerit, δ καρκίνορ ὠμῶμ ἤρατῶωμ, id est, Caricum ſacrum apponere.

Callicyrijs plures. XXXXII

Καλλικυριῶωμ πλείωε, id est, Plures Callicyrijs. De maxima quidem illa, ſed ſordida hominum turba dicebatur. Callicyri dicebatur exulum ſerui, qui Syracuſis agricolationem exercebant, autore Timeo. Quoniam autē ingens erat id genus hominum multitudo, prouerbio receptum eſt: ſi quis a modum numeroſos ſignificare uellent, καλλικυριῶωμ appellarent. Ariſtoteles in republica Syracuſanorum, oſtendit eam ſeruorum turbam eſt omnigenis populis in unum cōfluxiſſe. Erant autem eodem loco Callicyri apud Syracuſanos quo apud Lacedæmonios captiui, apud Theſſalos Penneſte, qui uocantur, apud Creteſes Ελαοτε, apud Aegyptios Hebrai. Solitum eſt adagiū hoc poſitiſſimum uſurpari, ſi quando ſignificabant metendum multitudinem, quæ numero freta, nonnunquam opprimit dominos. Nam et hi ſerui plures erant dominis, quoad uerentiam expulerunt illos. Hæc ſerme referuntur a Suida.

Cera tractabilior. XXXXIII

Κηρὸ εὐπάρατῶε, id est, Cera tractabilior. De uemente docili dicebatur, aut de ingenio ſicali, tradabilijq; et in quemus habitum ſequaci. Horatius:

Cereus

Cereus in uitium flecli, monitoribus asper.

Perfius quinta Satyra:

Artificemq; tuo ducit sub pollice iudum.

Rursum Horatius:

Argilla qui datus imitabitur ada.

Est autem hoc cere peculiare, ut manibus cōtreclata mollescat. Et hinc uarie rerum forme solent effingi.

Occisionis ala.

XXXIII

Θόνη πτερόν, id est, Interfectionis ala, de subito interitu dici soliti. Sumpta metaphora ab alatis laculis, que repente mori adferunt. Quamquā magis probat Zenodotus, ut accipiamus φόνος πτερόν dictam πτεροφρακτικῶς, id est, per circuitionem, pro morte, quasi sit et ipsa alata,

Celmis in ferro.

XXXV

Κέλμης ὄν σιδῆρον, id est, Celmis in ferro. Dici consuevit de ijs, qui præter modum suis fiderent uiribus, tanquā inexpugnabiles, inuictiq; ceteris. Celmis, ut scribit Zenodotus, unus fuit ex Idæis Daetylis, qui cū matrē deorū Rheam uiolasset suppro, deinde à reliquis fratribus reiectus est. Ab hoc ferrū solidissimum cui solebat.

Ait huius historie mentionem factam apud Sophoclem in Satyris. Narrator Apollonij de Daetylis Idæis, inter quos et Celmis, refert hos uersus ex autore Phoronide, ἦν δα γούργες

Ἰδῶοι φούργες ἀνδρες ἀρεστοί, οἱ κ' ἔνοον
κέλμης, δ' ἀμναμονεύς τε μέγας ἢ ὑπερείθ' ἄκμων
εὐπάλαμοι διεκτόντες ἄρειν' ἀδ' ἔκσειν.
Οἱ πῶδοι τέχνῳ πολυμίτῳ ἠραίοιο
Ἐβρον ὄν οὐρεῖται νάπαις ἰόντα σίδηρον
Εἰς πῦρ τ' ἰώργαμ' ἄσπρηγας ἔβρον ἔδ' ἔβρον, id est, Illic habitabat

Montigene Phryges Idæi gens arte celebris

Celmis, Damnameneusq; ingens, Aconiusq; superbus

Montanis docti cultores Adæstæ,

A quibus ars Vulcania primis esse reperta

Dicitur, et nigrum nemorosum in monte reperitum

In uariis usus monstrarunt cudere ferrum,

Impositumq; igni mirò splendescere cultu.

Cestum habent Veneris.

XXXVI

τὸν κρητὶς κέσος habere dicuntur, qui nouis modis quælibet in amorem sui pellicunt. Sumptum est autem ex Homericæ Iliados. 3. Quo loco Iuno concubitoria cum suo Ioue, Venerem adit, atq; ab ea singulum gratiarum et amorum conciliator est commutato petit. Hunc poëta describit ad hunc modum:

ἦ, γούρ' ἀπ' οὐραίων ἐλυσσάτο κέσος ἰμάντα
Βοκίλον ἦν δα δ' εἰ οἱ δελτικῆς πάντα τέτυκτο.
Ἐνδ' ἐνὶ μῶν ὀλοπτικῆ, ἐνδ' ἰμωρῶ, ἐνδ' ὀρεῖν
Πεφραξίς, ἠτ' ἔκλειψε νόσος π' ἠκαρῆ φρονέοντων.
τὸν ἔα οἱ ἔμβολε χροσίμ, ἔωστος ἔφατ' ἐκτ' ὀνομάζε,
τῆ ἰσῶ τωπμ ἰμάντα, πῶ δ' ἐγκάπιδεο κόλπῳ,
Βοκίλον ἦ ἐνὶ πᾶσι τεπύχαστ, οὐδ' εἰ σε φημι
Ἄσπρακτον γενεῶνδ' ὅτι φρεσι σῆσι μωνοῖν. id est,

Sic ait, et soluit de pectore textile loram

Picturatum, in quo lenimina cuncta ferebat.

Hinc inerat desiderium, hinc amor, hinc muliebris

Blandiloquentia, que quidem et egregie sapientem

Furtiuè adiuua dolis, filliq; capiitq;

Quod manibus simul imposuit, sic ore locuta est: Hanc cape nate, simulq; tuo succingito xonam

Contextam uarie, per quam quæcumq; parabis Pollicor, nil tu frustat tenueris inquam.

Meminit huius et Theocritus in Adonidis epitaphio: Ζοὶ δ' ἔμα κέσος ὀλωλε. id est,

Tecum unā et cæsus periit.

Est igitur cestus Veneris, cingulus effiac ad illeclamentam gratiarum et amorū, quo illa dicitur Martē sibi conciliare.

Meminit huius et Martialis:

Collo necle puer meos amores, Ceston de Veneris sinu calentem. Idem alibi:

Sume Citheriaco medicatum nestare ceston,

Vsifit amatorem batteus ille Iouem.

Rursum alibi:

A te Iuno petat ceston et ipsa Venus.

Duplex erit huius usus adagij, siue cum dicemus cupiam cestum esse Veneris, quod nuncium non inflamet amore sui: siue cum dicemus iam opus esse Veneris cestu, aut ne illum quidem profuturum ei, cui per ætatem uires ac forma deflaxerit, quiq; iam ἐβροῖ: iam ἔστος esse factus uideatur, Nā flores ætatis suapte sponte suscitāt amores: senectus aut muneribus, aut pharmanis sibi conciliet oportet, quanquam nec his rationibus efficere potest ut ametur.

Pontificalis coena.

XXXVII

Olim cœnas sumptuosas, opiparasq; pontificales appellabant. Ad quod alludens Horatius in Odis:

Absumet hæres Cæcuba dignior

Sernata centum clauibus, et mero

Tinget pauimentum superbo

Pontificum potiore cœnis.

Quo quidē in loco interpres admonet prælatus cœnas pro uerbio pontificale appellari solitas. Macrobius libro Saturnalium tertio, uelutissimam quandam pontificis cœnam describit, summo apparatu, et omnigenis lauticijs affatim instructam. Id inde natū apparet, quod solēnes, sacræq; cœnæ exquisitissimis epulis soleant instrui. Ab eo quod scripsit Horatius, non abborret quod hac tēpestate apud Parisios uulgari loco unum theologicum uocant, quod sit uulgidissimū, minimèq; dilutum. Nec infestituer quidam huiusæ proterbiij causam rogatus, respondit: à iureconsultis occupari, quas uocant præbendas, decanatus, et archidiaconatus, theologicis nihil reliquum fieri, præter curas, que uocant sacerdotia. Cæterum quoniam de pastoribus scriptum est: Peccata populi comeditis, nimirum ad cibi tam duri concoctionem, opus esse uino efficacissimo. Atq; hinc esse natum uulgi dictum. Plautus in Menechmis consimili figura Cereales cœnas dixit: Cereales, inquit, cœnas dat, iia mēsam extrahit. Tantas patinarias struices concinat. Standum est in lecto, si quid de summo petas. Legimus et adipales cœnas, et adiposas, et adificas. Terentius in Phormione, dabiam cœnam dixit, pro lauda, copiosaq;

Cepas edere, aut olfaccere:

XXXVIII

κρέμματα ἐδίδημ, id est, Cepas edere, dicebantur loco pro uerbitali, qui lachrymari uiderentur. Natum à Biantis apophthegmate. Is enim Alyatte sibi per nictū missum denuntiāti, ut quam primū ad se ueniret, respondit ad huc modum. Ἐγὼ ἀλωκτῆρα κελένω κρέμματα ἐδίδημ, id est, Ego iubeo Alyatte cepas edere, hoc est, κλαίειν ὁ οἰμώζον, id est, Flere et ciulare. Quibus uiribus extremi regis cōtemptū indicabat. Ductū est hinc pro uerbū, quod cepa odor, ut est acris, consueuerit lachrymas oculis excutere. Aristophanes, κρέμματα ὁ δ' ἀπ' οὐκ ἔδην, immens illum uel cetera cepas steturum, Simili figura neque diuersa sententia dicitur sunt κρομμύων τσάφαινεδς, id est, Cepas odorari qui

flerent.

stercer. Aristophanes in Ranis: *Τὶ δὲ τὰ κλάδεις; ἡγομαι μὴ οὐ σφραγίσθαι.* id est: Quid queso lachrymas cepe odoros scilicet. Haec ferme Suidas. At Plinius lib. xx. cap. quinto, tradit eas esse delachrymationis, et caliginis oculorum mederi. Nec hoc pugnat cum his que diximus, educendo purgant.

Scarabeo nigror. XXXIX

Καυθός μελανός, id est: Scarabeo nigror. In fœdos et vehementer atros, ac fuscios. Nam scarabeus animal insigni, sed fœdo nigrore est, de quo inferius plura dicentur.

Chalcidiffare. XL

Χαλκιδίς ἢ ἢ χαλκιδεύει, dicebantur, qui rapaciores, et plus satis adrem attenti uiderentur. Chalcidenses in insula Eubœa populi, comœdiae ueteris conuicijs notati sunt, quod auariores essent.

Phicidiffare. XLI

Φικιδίς ἢ φικί, id est: Phicidiffare, dicebantur uulgo, puerosum obscenitatis amatoribus. Quidam malunt ad eos referre, qui litera et immodice et ad fastidium usque consueverint uti. Siquidem ea gens literarum solita est in et commutare. Quo quidem uitio notantur et Eretrioses, attestante pro- uerbio, *ἔρετρῆς ἢ φικί,* id est, Eretriosum rho. Hoïde iocus est uulgi in Picardos, cui Lutecianæ scemine ob lingue delicias, et uertunt in σ, Masia sonantes pro Maria.

Cantharo astutor. XLII

Κανθαρός σφοδρῆς, id est: Cantharo astutor, aut callidior. Zenodotus aut Athenis cauponem fuisse quempiam nomine Cantharum, quem ob maleficia et imposturas, ac proditones, capitis affecerint supplicio, proinde uulgo receptum, ut in uerutos ac impostores diceretur. Mihi uero propius uidetur, si referatur ad animantis naturam, et ad apologum Aesopicum, quo narratur, quemadmodum Scarabeus tanto aquila inferior uiribus, tamen ingenio superauit auium omnium reginam.

Canis tanquam Delum nauigans. XLIII

Ἄδης ἐπὶ τῶν ἀπὸ πλοῦν, id est: Canis tanquam in Delum nauigans. In supinum, ociosum, securum, ac uoluptariam agentem uitam, dicebatur. Nam Athenis facili, ac tueta in Delum nauigatio. Unde fiebat, ut qui illuc soluerent, inter nauigantum sectari, imbutique periculis inuentes canerent. Mos autem erat Atheniensibus, ut quotannis nauim soleni apparatus religionis causa, Delum mitterent, id quod indicat Plato in Critone. Unde consentaneum est, qui hac ueclabantur, bymnos quosdam in Apollinis laudem solitos decantare.

Caninus amor. XLIIII

Κανὶνὸς ἢ ἐκω, id est: Canini amor. De fœdo amore dicebatur, aut ubi quis ea desideraret. Que neque fas esset concupiscere, neque liceret assequi. Biblis Canum fratrem impotenter adamauit, à quo cum esset repulsa, sibimet necem consciauit. Onidius:

Biblis in exemplo est, ut amant concessa puella. Adagium refertur à Diogeniano, præterea ab Eustathio in Dionysium.

Scarabei umbra. XLV

Καυθὸς σκια, id est, Scarabei umbra. Dicitur est de inanimata, quod hoc insectum repente aduolans, nonnumquam terrere solet parum attentum. Recensetur à Diogeniano.

Papyri fructus non postulat magnam spicam. XLVI

Βύβλος δὲ αὐτῶν οὐκ αὐτὴ μέγαρον ἐσθλόν, id est: Byblius uirens haud postulat spicam grauem.

Etiam si Græcus senarius uitiatus est in αὐτῶν. Apud Aeschylum in supplicibus ita legitur, *βόλβος δὲ καπτός οὐ νεκρὸς ἐσθλόν μέγαρον.* Dicit solum de ijs, qui suis ipsorum bonis frui non possent, propterea quod Byblius ob canis imalidos, spicam granis onustam ferre non potest. Proinde, prodit quidem spicas, sed inanes. Byblius autem unice species, quam Latini papyrus appellant.

Budor more. XLVII

Βυδὸρον νόμος, Aut ut alibi reperio, *βυδὸρον νόμος,* id est: Budororum more, seu lege. Suidas ac Zenodotus interpretantur de ijs, qui digni sint, ut bouis ritu excorietur. Diogenianus exponit de admirandis. *βυδωρον* uero Stephanus, promontorium esse oppositum Salaminis. *βυδὸρον* Magnesiæ ciuitas, quâ Homerus *βυδὸρον* appellauit. *βυδὸροι* uero populi sunt Scythiæ, sic appellati, quod à bubus uehantur, ut pote *βυμαζόβοιοι*, id est: Plaustris adiuu uice ueteres. Unde uidetur biferiam allusum ad etymologia, *πυδός* εἰ *βυδός* ἰσχυρῶν, καὶ βυδός *δύου*, id est: Ad boui excoriatione, et boui donatione. Strabo lib. xx. cõmonstrat Euboicæ flumen Budorũ. Idem indicat montẽ Salaminis prospereantem in Atticã. Rursum Plinius lib. iij. cap. xij. iter Gelonos et Agathyrjos refert Budinos. Ceterum quid hæc ad prouerbũ faciant nõ uideo. Hesychius indicat *βυδωρον* esse *μολοῦν* quo boues excoriantur.

Bœotia auris. XLVIII

Βοιωτῶν οὐς, id est: Auris Bœotica. In pingui iudicio hominem quadrat. Bœotorum soliditas compluribus prouerbijs locum fecit. Simillimum illi: Auris Batua. Diogenianus meminit adagij. Sunt qui scribant olim Anaxagorã recitantem apud Thebanos librum Thebaidos, cum uidisset attentum nemine, clauso codice dixisse, *εἰ μήτοις καὶ ἐδὲ θωω τοι*, *θωω* ἢ *θω* *ἔρα* *ἔρα*, id est: uere uocaminis Bœoti, qui quidem aures habebat boum, uidelicet alludens ad etymologiam nominis. *βός* enim *bos*, et *ἔρα* aures, atque ex his Bœotorum nomen uidetur compositum. Quin Homerus Iliados libro quinto Bœotorum gentem pinguem appellat.

βός δὲ οὐ *βόβοι* *καὶ* *βόβοι* *μάλα* *πίονα* *δὲ* *μυρο* *ἔχοντες,* id est: Sed uia a tenebatur Proxima Bœoti, quorum crassissima gens est. Notauit et Horatius Bœotorum tarditatem in epistola ad Ollianum Augustum.

Quod si iudicium subtile iudicandis artibus illud ad libros, et ad hæc misarum dona uocares, Bœotum in crasso iure aere natum.

Quo loco denotat, neminem interpretum que siquid sibi uelit, quod Horatius pinguitudinem ingenij Bœotis tribuit, uelut ei genti peculiariem, cum apud Latinos autores nullum sit huius rei testimonium.

Botrus oppositus botro maturecit. XLIX

βότρυς πρὸς βότρυς ὁμαίαντα, id est: Botrus iuxta botrum maturecit. Huius prouerbi uariis esse potest usus. Vel ubi pares in negotio quopiam uideri uolunt aliqui, et tandem adferre momenti, ut nullus alteri debeat concedere. Vel cum significabimus mutuis officijs opus esse: ut sit simile illi, quod alibi retulimus, *χρῆς* *χρῆς* *νῆς*. Vel si quãdo dicemus talem quenque euadere, cum quilibet habet consuetudinem. Habet enim hoc aspidius, ut uicinis uita fiat communia. Quam admodum testificatur senarius ille, quem enarrator Pindari citat ex Aristarcho:

Κλαυδο προπινκνυς σι υελ υι υιξερης. id est:

Claudio propinquus si uel uini uixeris,

Dices et ipse claudus ingredi breui.

Hoc quanquam alio loco nobis citatum memini, tamen quoniam scriptor an offendi, nominib; al priore diuersam, libuit per occasionem denno referre. Translatum est adagium ab uuis, que mutuo opposit uariationis inter se uicissim edant, et accipiunt.

Quo respicit illud Iuuenalis:

Vnaq; conspecta luorem ducit ab uia.

Adagium recensetur a Snida.

Immolare boues.

Βεβουτεν, tanquam pro uerbali ter dicebantur, qui amplios magnificosq; sumptus facerent. Diuitum enim est, uel regum potius, boues immolare. Aristophanes in Plauto:

Και νυν ο δειωσθησιν μλλη βουδουτεν. id est:

Et nunc quidem intus immolat boues herus.

Et βεβουτεν, pro magifico apparatu usurpat.

Boues messis tempus expectantes.

Βεβουτεν επιτρωουτεν, id est: Boues messem obseruantes. Dicit solitum, ubi quis ingentium emolumentorum spe, laborem sumeret. Quidam sic efferunt, Βεβουτεν επιτρωουτεν, id est: Bos in messem. Subaudiendum respicit, aut eiusmodi quippiam. Inde dictum, quod boues messis tempore, maiore laborant fructu, propterea quod inter trituram pascantur interim, et pabulum largius apponitur. Contra cum uere aut hyeme proscedunt aruum, hoc molestior est arandi labor, quod nullo presente fructu leniatur.

Bos Homolottorum:

Βεβουτεν ομολοτρωουτεν, id est: Bos Homolottorum, dicebatur in plurima distractus, ac ueluti dissectus negocia. Poterit et ad rem referri, ut si quis argumentum nimis minutim diuidat, ita ut considerare et concepere magis, quam diuideri uideatur. Zenodotus prodidit Homolotus populos, dissecto in minimas particulas boue, sedus iungere. Morem huc Scythibus fuisse testatur Lucianus in Toxaride.

Bos apud aceruum.

Βεβουτεν επι σρωου, id est: Bos in aceruo. De splendide ampliterq; uiuentibus, quiq; in uobere rerum affluentia, prolixius facient sumptum. Aut quemadmodum ait Snidas de ijs, qui in media rerum copia constituti, non sinunt presentibus bonis frui. Translatum arbitratur a bubus trituram exercentibus, quibus quod os obligatum habeat, non licet uelci tritico, quod excutiant, ut simile sit illi: Tantalus inter undas sitiens.

Aut oportet tragœdias agere omneis, aut infanter.

Αυτ σρωου επι παντα, id est: Aut ferere oportet, aut agere tragœdias. Dicit solitum de ijs, qui semper quasi stupent, frigentq; et nec gaudere possunt ex animo, nec dolere. Porro tragœdia uehementissimis constat affectibus, ita ut tragœdias agere, uideatur esse quiddam insanie simillimum. Proinde Lucianus in commentario, cui titulus τρωου δει τω ισογλω συρησε φειν, narrat Abderitis ex Euripidis tragœdia recitante tragœdo Archelao publicitus sibi uenit oboriã, eam septimo post die transisse in insanã, ita ut omnes ingenti uociferus quosdam ex Archelai Anãromeda prouocierent. Quamquam Plato poetis omnibus sacrum quandam tribuit firorem. Et Aristoteles in problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poemata, cum mente esset alienatus. Eodem spectat illud Horatianum:

Adde poemata nunc, hoc est, oleum adde camino. Finitimum uidetur illi, quod alio retulimus loco, η δει χελιδνικη μετã φωνη η μη φωνη. Quam senariũ Athenæus citat ex Terpsione doctore Archoe strati. Nos alio retulimus loco.

Aufer Mothonen a remo.

Αυτρωε τον μοθωνα απε κωσπη, id est: Aufer mothonem a remo. Admonet adagium non obstrependum, nec obturbandum importunius ijs, qui rebus alioqui serijs sunt occupati. ueluti, si quis recipit, curis sollicito, musica adferat, aut de capite periclitati, uersus amatorios recitet. Mothon enim saltationis genus socæ, seruilis ac tumultuose. Lacedæmonij uernas, hoc est, seruos domi natos, μοθωνες appellant: aut eos qui ingenuorum filios instituit, quos Athenienses uocant ομοθωνες. Unde et in uiles ac fordidos homines cõuicij esse cepit. Alij putant Mothonem hominẽ huius quẽpiam saltatorem et ebriosum. Sunt qui credant Atticos Mothones uocatos, quod hos demitos ad seruilia ministeria compulissent. Ad hunc modũ Greci gramatici de Mothone nugatur. Iulius Pollox tradit mothonem genus esse saltationis molestum ac nauticũ. Atq; hinc sanẽ crederim ortum prouerbũ, ut accipiamus απε κωσπη, pro eo, quod est, a remo profectum.

Auribus arrectis.

Αυρι ησσωρη, id est: Auribus arrectis, a Diogeniano pro uerbij loco referitur. Quadrat in illos, qui sticenter atque aude auscultat, que dicuntur, aut expectant quid dicẽdũ sit. Dicitã metaphorã ab animantibus, quorum plerisq; mos est, si quando quid eminus audierint, aures ferrigere. Plinius tradit hoc esse peculiare ceruis, ut cum aures subreuerint, nihil sit illis auribus, uerũ ubi demiserint, nihil sibi dicit. Aristoteles item libro de naturis animalũ nono, tradit ceruis hanc quaquam latere infidias, quous arrectis sunt auribus, propterea quod tum auuius sunt accerrimi, contra cum demiserint aures, facile capi. Tententur in Andria: Arrige aures Pamphile. Et Vergilius Arrectisq; auribus astant.

Propertius libro tertio:

Ab origine dicere prima

Incipe, suspensis auribus ista bibam.

Cui diuersum uideri potest quod scribit Horatius

Demitto auriculas ut inique mentis affellus,

Quum grauius dorso subij onus.

Aurum colophonium.

Χρυσος ο κολοφωνιον, id est: Aurum Colophonium. Zenodotus ostendit dici solitum de auro probatissimum, quod apud Colophonos auri optimũ soleat fieri. Citatq; autores Aristophanem in Cocalo, et Herodotum, qui spectatissimũ aurum et purum puũ, ut ueteres dicebat, κολοφωνιον dicebant. Venustius fiet, si longius deflectetur, uelut ad mores uel uehementer incorruptos, aut ingenuum exquisitum et eximũ.

Asini mortes.

Ουδ δαυετρες, id est: Asini mortes, subaudiendum narrat. Dicebatur in eos, qui narrarent absurda, ridiculaq; dictu, cuiusmodi fuerit, si quis longa narratione persequeretur asini pericula, quemadmodum Vlyssis descripsit Homerus. Apuleius in Metamorphosi sua, planẽ ουδ δαυετρες commemorat. Adagium referatur a Snida.

Asinus compluitur.

Ουθουετρες, id est: Asinus compluitur. Cephisodorus apud Snidam in Amazoniũ, εκουπιδε μιν γωδ η ποικιλετος ουος βομαυ, id est: Rides, at ego asini more uerbis compluitur. Vnde

Vnde dictum apparet in eos, qui maledictis nihil omnino com-
moverentur. Quomodo modum affusum ob cutis duricem adeo
pluvia nihil offenditur, ut mix etiam justis sentiat.

Aspersisti aquam. LX

Aspersisse aquam dicitur, qui dicto quopiam reddiderit
animum, ac metum ademerit. Mutuo sumptum ab ijs, qui in
deliquito aspersa in faciem aqua, ad sui sensum revocantur.
Plautus in Bacchidibus: Eux, aspersi aqua. Idem in Tru-
cudento, aspersisti aquam, iam redisti animus. Quod Teren-
tius simpliciter: Reddidisti animum.

Arcadiam me postulas. LXI

Αρκάδιον μὲν οὐ τρέφει, id est, Arcadiam me postulas. Dio-
genianus proverbij duplicem ostendit usum. Convenire enim
vel in magna, vel in inutilia petentem. Vnde sit natum non in-
dicat, qui huic scriptori ferre mos. Ceterum Herodotus libro
primo satis docet natum ex oraculo,
Αρκάδιον μὲν οὐ τρέφει, μέγα μὲν οὐ τρέφει, οὐδ' εἴ δ' ὄσσο, id est,
Arcadiam me oras, magnum petis, haud dabo quocquam.
Notat hoc proverbium Cicero in epist. ad Atticum lib. quar-
to: Quod mihi mandas de quodam regendo, ἀρκάδιον μὲν, ta-
men nihil praetermittam.

Arcades imitantes. LXII

Αρκάδες μιμούμενοι, id est, Arcades imitantes. Zeno
dotus indicat dictum in eos, qui alijs non sibi laborant. Plato
Pisandro scribit illum Arcadas imitari, quod Comedias à se
conscriptas alijs edendas traderet ob inopia. Adagium hinc
ductum, quod Arcades olim inter Graecos bellicosi simi, suis
auspicijs, suoq; titulo nunquam hostem ullum superarunt,
uerum alijs suppetias ferentes persepe. Vnde illud illis faule
uidebatur alijs uincere, non sibi.

A quinque scopulis desilire
in fluctus. LXIII

Ἀπὸ πέντε ἀκίδων ὡς ἕναρ ἐς κῆμα, id est, A quinque
desilire rupibus in undam. Hoc usitari solet ab ijs, qui iam
impatientes praesentium malorum minantur semet in quodvis
potius malum precipituros, quam ut perpetuantur. Confine
nimium illi, quod alijs retulimus: Suspensio deligendam
arbores. Ad hoc alludit pastor ille Vergilianus:
Praeceptis acrij specula de montis in undas
Deserat, extremum hoc munus morientis habeto.

Aqua praterfluit. LXIII

Ἰσὺς ἡδ' ἀβέβη, id est, Praterfluit aqua. Zenodotus et Sui-
das admonent dici solum de eo, qui nihil negotij recusaret,
et quilibet quod mandatum esset, esse citius sese polliceretur,
quippe usq; adeo promptus ad quidvis suscipiendum, ut
nec nauim perfluentem ingredi grauaratur.

Aquila non captat muscas. LXV

Ἀετὸς οὐ θηρεύει τὰς μύγας, id est, Aquila non aucup-
ator muscas. Summi uiri negligunt minuta quae piam. Antia-
mus excelsus, res humiles despicit. Aut egregie docti non nun-
quam in minimis quibusdam laborant. Et maximis occupati
negocijs, ad pusilla quaedam conueniunt. Effertur et circa ne-
gationem adagium, ἀετὸς μύγας θηρεύει, id est, Aquila ue-
nator muscas, quoties magna minima sunt care.

Avepivas ei. LXVI

Ἀβεπίνας εἰ, id est, Incaprificatus es. Suidas putat in
mollem et infrugiferum conuenire. Sunt qui referant ad eos,
qui tucri non queant, id quod nati sunt boni. Adagium usor-
pauit Hermippus in militibus. Eius rationem huiusmodi red-
dant Suidas et Zenodotus. Aiant mariscis, qui caprifici fo-
tus est, innaeci uermiculum, quem Graeci δῆλον uocant, hoc

rum uim colligunt rusticis, deq; fici rami suspendunt, ne in-
delicet factus ante tepus, et immaturus desuauit. Nam uermes
protinus per rimas irrepit, atq; hoc modo maturefcit fici.
Theophrastus lib. de plantis secundo, culices hos ficarios na-
sci putat et granis mariscarum, quod simulat q; euolatit illi,
nulla grana injunt. Quare perna fere, aut pede in pomo re-
licto. Sed complura de caprificandi ratione imbi, si cui libeat
cognoscere, idem similia ferme libro de causis plantarum se-
cundo, capite duodecimo. Plinius etiam libro decimo quinto,
capite decimonono. Et Aristoteles libro de natura animalium
quinto. Vnde arbores, cui hoc maturitatis remedium adhi-
bitum non fuerat, ἀβεπίνας appellabant, atq; hinc deina-
de transferebant in hominem inualem, à quo nihil bonae fru-
gis esset expectandum. Vox composita est, ἐκ τῶ ἀσθενῆ-
κῶ μύγῃ τε ἔργων, quasi dicas, incaprificatus.

Repariazare. LXVII

Ἀβεπαρῖαζον, id est, Repariazarunt. De ijs dicebatur,
quos poeniteret instituti, quiq; à conuentis discederent, ab hi-
storia natum. Parij cum aliquando à Thebanis bello preme-
rentur, petierunt ut à bello desisterent, se ciuitatem in potesta-
tem illorum tradituros. Hac lege cum desitissent Thebani,
et Parij interea spes auxilij fuisset aliquid ostensas pactum
irritarunt, bellumq; cum Thebanis integrarunt. Inde sictum
proverbiale uerbum ἀβεπαρῖαζον, pro irritare pacto. Pa-
riorum exemplo. Proverbij meminit et Stephanus in dictione
ne τῶ εἰ referens ex autore Ephoro, nisi quod in historia
uariat. Quum enim Miltiades uehementer irgeret Parios,
iamq; tractari ceptum esset de dedenda urbe, solua quaedam
circa Myconum ulro coepit ardere. Parij suspicantes quod
Datis regie classis praefectus excitato igni signum ipsi dedis-
set, rescisis conuentis noluerunt tradere ciuitatem. Adhupu-
latur Aemylus in uita Miltiades. Est autem Parios una ex Cy-
cladibus quemadmodum et Myconum.

Mari è fossa aquam. LXVIII

Ἐκλάτῃ ἐν χερσὶν τῶν ἰδῶν, id est, Mari è lacu aqua,
subaudiendum, insudans. Simile illi, ἐκλάτῃ ὡς ἕναρ, id est,
Gleba arum. Onianus in Elegijs amatorijs:

In freta collectas alet, quid addis aquas?

Cognatu illi quod alibi recensimus: In syluam uehere ligna.

Hamaxiaea. LXIX

Ἀμαξία. Proverbiali uerbo dicebantur ampla, magni-
ficaq; perinde sonat, quasi Latine dicas, plaustria, id est,
tanta, ut iustum plaustri onus uideri possint. Vnde ἐμαξία
ἐμαξία dicebantur eo pacto, quo Placcus dicit se sequipedala
lia uerba. Quod genus sunt illa apud Aristophanem in Vespijs:
Ὁσδοποτόσοκοφαντότοκτοραῶταῶταῶτα ἑδῶσοι.

Apud Plautum item in Curculione militis nome Therapontia
gonoplagidorus, quo se trapezias ait se penumero quatuor
totas expluisse ceras, dum scribit in suis rationibus. Extat
iocus cuiusdam in Hermetem quempia huiusmodi sequipedala-
lium uerborum affectatorem:

Gaudet honorificabilitudinitatibus Hermes

Consequatidibus, sollicitudibus.

Quin et ἐρῶντα dicta sunt ingenia, uel à talento quod
apud illos habebatur maius ceteris, uel à sarcinis nego-
ciatorum.

Muscum demetere. LXX

Ἀμμοβερῖον, id est, Muscum demetere: dici solitum,
ubi quis tener adhuc et intempesctus diuini tractaretur, aut
tolleretur oneramentum prius qua oportuni esset. Transla-
tum ab ijs, qui statim ut ager obduci ceperit herba, demetit.

nec summi adolere gramen, μνίον enim muscus, et additione literæ α μνίον, sicut ἔσχατος pro ἔσχατος.

Extis pluit. LXXI

Ἀλασπί ἕρ, id est, Lincanicis pluit. Sermo proverbialis de prodigiosa rerum copia, quæ iocus etiam hac tempestate durat apud idiotas. Siquidem ἄλας Græcis exti genus est, ex quo frustulatum confiso sicut conficiuntur, quod cibi genus in Comiciam iocum abijisse videtur, unde miles et contempti ἄλας τοῦ πῶλας uocatur adagio. Confinis illi, δ' ἔσχατος ἄλας ἄλας, id est, Drachma grandinans.

Alijs lingua, alijs dentes. LXXII

Ἀλλοῖσι γλῶττι ἄλλοῖσιρ ἐστὶ γόμυλον. id est, His lingua, at illis sunt molares inuicem.

De loquacibus et edacibus dici consuevit. Quemadmodum non raro fit in conuiujs, ut alijs garrigentibus, et fabulis potius quam cibis intentis, alij interim taciti, strenue quod appositum est, deuorent. Venustius erit si longiuscule detorqueatur, ueluti si quis minetur se factio nociturum ei, qui uerbis duntaxat leserit. Poëtis est lingua, quæ inuebatur: at principibus sunt molares, quibus eos conficiant.

Improbi consilium, in extremum incidit malum. LXXIII

Ἀπώτρωσι κωνὸς βολὰς πρὸς ἕντετατο μέρτω. id est, Incidit extremam in noxam mens improba tandem.

Heroicus proverbialis in eum, qui postea quam diu peccauit impune, tandem in calamitatem incidit, ut poenæ omnium scelerum semel dependat.

Aliud noctua sonat, aliud cornix. LXXIII

Ἄλλο γλῶττι ἄλλο κορώνη φθέγγεται, id est, Aliud noctua sonat, aliud cornix sonat. Vel alia noctua, alia uox cornicis. Aecomodari potest uel ad eos, qui decerant cum lōge præstantioribus, uel ad illos, inter quos ob mortum, ingenijsq; pugnantiam, minime cōuenit. Sicut cum est alius alio longè facundior. Quemadmodum enim autem etiam si non uideas, tamen e cantu licet dignoscere, ita filius diuersus prodit ἄλλο πύργωθεν. Nullum enim est autorū genus, ubi nō reperias notha quedā, et subditiua τοῖς γνησίοις admixta. Falsum titulum, cuius licet adscribere. Ceterum ipsa dictio, quæ uix unquam eadem duobus accidit, prodit aut rejicit aut orcm.

Reperire rimam. LXXV

Proverbiali figurā dixit Plautus in Curculione: Aliquam reperietis rimam, in causatores ac tergiversatores, qui nulla in causa tot fidei uinculis astringi possunt, quin aliquid inueniant quo elabuntur. Similiter Horatius: Centum adde catenas, Effugiet tamen hec sceleratus uincula Proteus. Ductum ab aubus aut maribus capris.

Album panem pinso tibi. LXXVI

Ἀλευδὸν μάλιστ' ἐφύεθ' σοί, id est, Album panē pinso tibi, Dicit solitum, ubi quis margararum rerum spes amplas ostendit. Est enim μάλα panis genus. Porro Græcis album panem in delicijs fuisse, locis aliquot testatur Lucianus, nominatim in libello de mercede scriuentibus: οὐδ' οὐκ ἄλλοκὸς ὡστε ἔστ' ἐμφοδὸς εἰς, id est, Ne per somnum quidem unquam albo pane satiaratus. Et diuus Hieronymus in epistola ad Nepotianum, similit̄ inter delicijs ponit. Quid prodest, inquit, oleo non uesci, et molestias quasdam, siccitatesq; ciborum querere, caricas, piper, nucēs, palmarum ficulentes, mel, pistacē. Ac ne fuisse quidē Rome pistores ad Persicum usq; bellū annis ab iarbē cōditā, super quingentos octoginta: testis est Plī

nus lib. xvij. cap. xi. ubi rationes aliquot arte conditi panis ostendit. Porro quod primū ē triticea farina redditur, candidius est: rursū quod ex ordeacea postremū, id magis est albu, ut indicat in problematis Arist. eiusq; rei causam reddit.

Candidulinum lucri causa ducis. LXXVII

Ἀδουλόνορ λιγὸν κερδ' ὀργαμίζε, id est, Candidulinum hoc lucrum ducis uocem. In eam quadrat, qui dotis causa su ducit uel deforming, uel animum. Porro linum uocat terebinthum, uel quod apud ueteres sole mulieres lineis uterentur: uel quod uero alligetur matrimonio, et libera esse desinat; Nam Lincium Græci nōnunquam usūpant pro uinculo. Ἀδουλόνορ autem Imonis epithetum apud Homerum, ab albis uinculis. Recensetur a Diogeniano.

In capras fyluestres. LXXVIII

Ἐστ' αἰγῶν ἀγρίων, id est, In capras feras. Abominantis est sermo, et malum deprecantis, inq; syluestres capras auertentis, confine illi, quod alibi dicitur εἰς πύργου, id est, in Pyrrham. Item illi: Hostibus eueniant conuiuia talia nostris.

Vsus est adagio Athenens libro Dipsnophistarū secundus: μυστρίλογοι ἔσαν ἄνθρωποι ὡσθ' εἰς αἰγῶν ἡμῶν ἀγρίων ἀποστειμῶν τοὺς κτηνώτατας, ἐκ τῶν ἀγρίων τῶν ἀλαφῶν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι. αὐτῶν μνημονεύει ὁ δὲ Ζεῶν, id est, Nam Dilyrtius assuebat, uelut ad capras syluestres nos relegans querentes, Hegesandrum Delphum in commentarijs suis, eius dictionis meminisse. Ad capras syluestres posuit pro eo, quod difficultimum esset inueniri, aut quod nusquā est. Citauerat enim ex autore testimonium, quod mox Plutarchus negat apud illum extare.

Adfint dii beati. LXXIX

Σὺν δὲ θεοῖς μάκαρες, id est, Felices adfint superi. Sermo est bene ominantis in re quapiam aggredienda, sic enim præfari solent rhapsodi, hoc est, carminum Homericorum recitatores et interpretes. Quemadmodum et citharædis cantatoris mos erat Apollinē, ut dexter adesset carmine inuocare, ἄλλὰ ἀνοξ' ἄλλα χαίρει, id est, At multum salue reus. Quin et testamentum condituri præfabantur omnis causa, τὸ τοῦ καλῶν ἔστω, id est, Hoc bene sit. Item apud Romanos adfintus in concione similit̄ precatione utebatur, ut felix ac faustum esset Reipublice, quod dicturus esset. Requiratur apud Zenodotum.

In Aphannis. LXXX

Εἰς ἀφαννας, id est, In Aphannis. Stephanus tradit Aphannas locum quempiam esse Siciliæ, uehementer obscurum et ignobilem, unde et nomen adductum apparet. Hinc natus prouerbium, ἢ εἰς ἀφαννας, id est, Aut in Aphannis, de incertis, et que nusquā sunt. Zenodotus ait natum ex huiusmodi casu. Sybaritæ quondam oraculum adientes, orabant ut sibi uictoria aduersus Crotoniatas cōcederet, idq; Crotoniatas ipsis presentibus. Quidam autē Crotoniatarum per iocum respōdit ad hunc modū: Ἰσθμὴν quidem consequemini in Aphannis. Sybaritæ credens id a deo responsum, admittatus est, quā sibi uellet hoc uerbi ἀφάνη. Prouerbium autē quadrare in eos, qui se putant inuictos, et nulli tolerandos esse. Verum mihi Stephani magis probatur interpretamentum.

Ad idi quod erat opus. LXXXI

Εἰς ἰδ' ὄπυ, id est, In id quod opus erat, subaudiendum, insumpsi, aut simile quiddam. Natum autem ex oratione Periclis. Narrat hinc datus pecunijs, imperasse ab Astyanacta Lacedæmoniorum rege, qui iam bellum parabat, ut ex Atticā discederet.

difcederet. Deinde cū eſſet populo rationem eius pecunie red- diturus, pueretq; palam titulum inſumptæ pecunie prolo- quā, teſte ſignificauit, εἰς τὸ δ' ἔορ, inquit, ἀνέλωσα το- σάυτα τόλαντα εἰς τὸ δ' ἔορ, id eſt, in uſus neceſſarios tā- tum talentorum inſumpſi. Hæc ſerme reſeruit à Zenodoto.

Notauit adagium & Ariſtophanes in Nubibus: Νοτάωτ ἀδαγίον & Ἀριſτοφάνης εἰς τὸ δ' ἔορ ἀπώλωσα. id eſt, Quenāmodum Pericles, in quod oportuit perdidit. Quo loco interpres uarias adfert hiſtorias, ut proner- hiam ortum putent, quæ ſi quis requirit, uide petere poſſit, oſtendimus. Eleganter torquebatur per iocum in eos, qui ſic adminiſtrantur pecuniam alienam, ut non poſſint idoneam rationem reddere.

Adactum iuſturandum. LXXXII

Ἐπώκτωρ ὄρεκος, id eſt, Adactum iuſturādum dicebatur, uel quod non uernaculum eſſet, ſed peregrinum, & aliunde aſcitum, ut indicat Zenodotus: ut ſi quis Grecus Scythico more iuret, vñ τὸ ἀκινυόκλω κρηδὶ vñ τὸν ἀνεμόν, id eſt, Per uentum & acinacem. Nam per ſuos deos unaqueq; gens iurare conſueuit: uel quod non ſpontaneū, ſed adactum uel, uel quod ſponte ſuſceptum nemine cogēte, ſi Suidæ credimus, & etymologico. Sunt enim tria iuriſurandi genera, unum quod ἔπωκωτόρ uocant, alteri quod κωκωμότορ, tertii quod ἔπωκτόρ. Hoc equidem inter adagia non reſciſſiſſem, niſi Zenodotus prior in hoc abſoſiſſet.

Scabroſior leberide. LXXXIII

Κεῖν ὄρετες & λεβηξὶδ' & ὄρ, id eſt, Aſperior leberide. De uehementer aſperis & inſuauiſſis. Nā leberis Grecis dicitur excuium illud uel ſerpentum, uel piſcium excuium ſeneſcitam, quod & σύφοξ uocatur, Id autem aſperriſſimum eſſe conſtat, nimirum ob ſummam ſiccitatem. Reſeruit à Suidæ.

Procul abſit auribus nuncius ueniat. LXXXIII

Ἀπ' ὀπίστωρ ἔρχεται & ὄρ, id eſt, Procul abſit nuncius aue. Sermo deprecantiſ nuncium male aſpicatū. Suidæ ex Calli- macho citat. Homerus item Iliad. σ. Αἰ γὰρ δ' ἡ μοι ἀπ' ὀπίστωρ ὄρε ἡρόοιτο. id eſt, Iſta uelim mihi ſit procul auribus.

A puro pura deſluit aqua. LXXXV

Theognis in ſententijs Elegiacis: Εἴ μ' ἐβέληε πλῆμιν κροφαλῆς ἀμύκτωρ ἀπ' ἄκρης Αἰεὶ λυκόρ ὕδωρ βεῖ/σεται ἡμετέρη. id eſt, Rurſum aqua de ſummo mihi uertice deſluit uſq; Limpida, ſi innocium forte prouerbie pæres.

Hoc diſtichon quoniam ſubteſe prouerbum uidebatur, ad ſcri- pſimus. Quadrabit in hominem iſque quaque inculpatum & innocentem, quem etiam ſi quis aliquando uocet in cri- men, tamen non ſolum ſana illius non contaminatur uerum- etiam illuſtrior redditur. Nec ſine cauſa laudi tribuant illud Catoni Cenſorio, quod toties accuſatus & uocatus in ius, nempe quater & quadrages, ſemper iudicium ſententijs fue- rit abſolutus.

A lupi uenatu. LXXXVI

Ἀεὶ λυκὸς ἐβρεα, id eſt, A lupi uenatu. Dicit ſolitum, ubi quis protinus re inſectā diſcedit. Aut de negotio moleſto, & agraſti. Neq; enim tutum eſt lupum inſequi, neq; ſi facile ca- pitur, cum reliquarum ferarum uenatus non uulgarem adſe- ruit uoluptatem. Meminit Suidæ.

A ſubeunte portum nauī. LXXXVII

Ἀπ' κατωρ νορδῶνε, id eſt, A ſubeunte, ſubaudi, nauē

lucrum capis. Admonet adagium celeritatem ad queſum plurimum ualere. Et in negotiorum illud in primis compe- tere, vñ & ἀπ' ἔσο, id eſt, Somnus abeſto. Sumptum à mer- catorum diligentia, qui merces ſtatim emunt ab ipſis nauis in portum appellentibus. Tum enim & minoris emuntur, & maiori diſtribuntur lucro. Trahi poterit ad eam ſententiam, ut ſi quis dicat ſtatim arripiedam oblatam occaſionem lucri. Aut tum rogādum quempiam, ubi fortuna recentem aliquam commoditatem obiecit. Nam ſanus pleriq; tum ad gratifi- candam benigniores. Perſius in quinta Satyra meaphorā uariāuit, cum ait:

Tolle recens primus piper è ſitente camelo. Id eſt, ilico, cum adhuc de uia ſitit camelus, qui merces attu- lit. Proverbij meminit Suidæ:

A bis ſeptem undis. LXXXVIII

Ἀπ' εἰς ἔπ' ἀ κημάτορ, id eſt, A bis ſeptem undis. In eos competit, qui à noxia quapiam purgati ſunt, propterea quod antiquitus moſ eſt homicidio pollutus, uel ſuas bis ſeptē inundationibus, immer ſubſonibus; lauare. Teſtis Suidæ.

Exigit & à ſtatuſis farinaſ. LXXXIX

Ἀπ' εἰ γὰρ & τὸν ἀνδ' ἰσταντοε ἀλλῶτα, id eſt, Sanè cibum & ſignis ab ipſis exigit. In eum dicendum, qui nullius miſeris, undecunq; quod po- teſt auellit, uel ab ipſis mortuorum ſtatuſis. Simillimum illi, κατὰ νεκρὸς φορεῖς, id eſt, Et à mortuo tributum colligit. Competit in principē expulatores plebis, qui nulla non ex- uestigal exprimunt, uel ex lotio. Aut in aueros ſacerdotes, apud quos ne ſepulchrum quidem gratis conceditur.

Athos celat latera Lemniæ bouis. XC

Ἄθωσ καλυπτεῖ τὰ πλάτρετ' ἀ λημνίεσ βοοόε, id eſt, Athos obumbrat latera Lemniæ bouis. Vbi quis officit, aut moleſtus eſt, aut gloriā cauſipet; ob- ſcurat, aut aliquin obſiſtit. Tradunt in Lemno bouis fuiſſe ſimulacrum ingens, candido ſictum lapide. Id Athos mons tamen ſi longo diſtans intervallo, tamen ob ſummam celſitudi- nem, obſcurat à ſerra ſua. Eſt autē Athos Thraciæ mons in- gens, adeo ut umbrā i aciat ad ſtadia trecentā, teſte Stephano. Meminit huius Apollonius Argonauticōn libro primo: ἤρι δ' ἐν ἰασορ μῦθοισιν ἔθω ἀντετελλε κολώνη, Θερνίκη, ἢ τώτορ ἀπ' ὄρησιν ἀμύκτωρ ἔσορ, ὄτορ ἐε ἐνδ' ἰόρ κερνέσολ & ὄλακε ἀνίστω, ἀκροτάτῃ κορυφῇ σικαῖ, καὶ ἐε ἔξω μωρίνη. id eſt, Solis ad exortum uada ſalta ſecantibus alto Vertice ſeſe oſtendit Athos, mons Thraciæ, iſ qui Diſtitus à ſacta tanto diſcrimine Lemno, Quantum alata die ualeat tranſmiſſiter nauis, Hanc tamen aërij contingit uerticis umbrā. Quin longinquam etiam pertingit ad uſq; Myrinem: Proverbij meminit & Plutarchus in moralibus, cū aliās, tum in commentario, quem inſcripſit de facie apparente in orbe lune, teſtans umbram porrigi per ſeptingenta ſermē ſtadia. Theocriti Scholiaſtes uer ſiculum hunc citat ex Sophode:

Ἄθωσ σικαῖζε ὕδωτα λημνίεσ βλοόε, id eſt, Athos obumbrat terga Lemnij maris. Præſentem mulge, quid fugien- tem inſequeris? XCI

τὴν παρόεσορ ἀμύλαε, τὶ τὸν φησ' ὄντωτ' ἀνδ' ἰσταντοε id eſt Præſentem miſgeto, quid inſequeris fugientem? Heroicus procerbialis admonens præſens lucrum non omite- tendum, ſſe commodorum, que non item ad manum uidentur eſſe. Sumpti eſt ex Cyclope Theocriti, Scholiaſtes citat conſimilis

conformis sententia uersam Hesiodium:
 Νίκαντος ὄς τὰ ἐτοίμα λιπῶν τ' ἀνέτοιμα δ' ἰώκη, id est,
 Stultus qui non promptus sequens, iam promptus relinquit.
 Exilinat eundem habere sensum quod alibi nobis dictum est,
 τὸν ἄλοτον ἔξῃ ἔλαινε.

Quid ad Mercurium? XCIII

τὶ πρὸς τὸν ἔρμην, id est, Quid ad Mercurium? Idem cum illo, οὐδὲν πρὸς ἑῶθ', id est, Nihil ad rem. Nam Mercurius orationis autor.

Quid Achius ad turre iudicatis? XCIII

τὶ τοῦ ὄρχαιδου ἀπὸ τῶ πύργου κρινετε, id est, Cur iudicatis Danaides de mœcibus?

Dici conueniet, quoties quis pronunciat de re non satis accurate considerata. Añfilides in Themistocle: τὶ ταῦτα τοῦ ὄρχαιδου ἀπὸ τῶ πύργου κρινεῖς, id est, Quid in his Achius de turre iudicamus? Sumptum apparet ex Iliados γ. Quo loco Priamus in mœnibus Troianorum, accersit Añfilenam peruenclatur quinam essent, quos proci in Græcorum exercitu conspiceret, et Agamemnonis procedam laudat ad hunc modum:

ὅς ἄς ἔδ' ὄρχαιδου ἀνὴρ κῆς τε μέγας τε; ἦτο: μὲν κεφαλῆ καὶ μέγιστος ἔσσοι κοσμή, κολῶν δ' οὐτος ἐγῶν οἴτω ἴσος ὄρχαιδου μοῖστρο, οὐδ' οὐτος γερσσοῖ, ἔσσοι ἄνδρ' ἔσσοι κερ. id est, Ille quis est cedo, Græus homo, magnusq; bonusq;? Sunt alij hunc, fateor, superantes uertice plures. Verum æque pulchrum memini me cernere nunquam Nec reuerendum æque, rogem præferre uidetur.

Nec inconcinne torgebitur ad eos, qui in tuto constituti, de ijs indicant, qui in periculo uersantur. Quæ admodum faciunt ij, qui in turre, aut nullo sedentes, ocioso spectant, iudicantq; presentibus, ac in multis animi uobur, aut consilij desiderant, quod ipsi nequaquam præfaturij forent, si in eodem discrimine uersarentur. Añfilides in Themistocle: οὐ μὲν, οὐχ ὁμοιομ ἔρ μέσθ τῆ θαλάσσης πρὶ τ' ἔρ τῶ πλοῖου λέγωμ ὅ τι μὲν εὐμχρισμῶν τῶν αὐτῶ δ' ἴκναισιν, κελκῆδῶν ἔσσοι ἔσσοι ἔσσοι ἔσσοι τῶν τεχνῶν, id est, Atqui non parui refert, si quis medio in mari, de ijs loquatur, qui in nauis suis animiq; presentiam demonstrat, sedensq; proci ad procella intra parietes.

Quis usus cepis putridi? XCIII

τὶς ἔσσοι ἀπορμύνης κρομμύνης, id est, Quis usus putre facti cepis? De rebus aut etiam hominibus, reijcendis, et quoru nullus usquam est usus. Etenim cum cepe sit herba per se uilis sima, simulatq; cõpuitur, nihil esse potest abiecius. Cognatum illi Platino, uitosis nuc non eman.

Philoxeni non. XCV

τὸ ὄλοζένης οὐ, id est, Philoxeni non. Dicendum, ubi quis obstinate, uel inficiatur, uel recusat: aut ubi quis alteri nescit concedere, neq; quicquam ad gratiam loqui. Quod genus homines in principum consuetudine debent abstinere, apud quos, aut tacendum est, aut loquendum, quod gratum sit auribus. Philoxenus poëta, quem admodum alibi diximus, usq; adeo non uoluit carmina Dionysij probare, ut maluerit reduci ad fidinas Lapidarias.

Meos corymbos necto. XCVI

τοῦς ἐμοῦς κορυμβῶς κλένω, id est, Meos necto cinclinos. Vbi quis respondet, quod nihil pertineat ad interrogata. Refertur ad hunc modum, χείροισ ἐμῆν ἰπλῶκ, τοῦς ἐμοῦς κορυμβῶς πλένω, οὐ σοι λέγω περὶ τῶτος. ὁ ἄμὸς ἐκοῖς ἔσσοι τῶτος, id est, Salue Hippolyte. Meos corymbos necto, Non tibi loquor ista de re. Marius meus hic est? Ex ali

quo comœdia loco, sumpti apparet, in qua persona quæpiã per dissimulationem, diuersa respicerit. Quod genus est et illud apud Terentium in Phormione, cū Phœdria rogatus, ubi nam esset Antipho, respondens iterat salutationem, deinde, ait illum recte ualere. Est conformis locus et apud Platunum in Mercatore. Iam machera est in manu. Nam sic eò te introducam. Tollo ampullam, atq; hinc eo, et reliqua. Nam locus longior est, quam ut citra tædium possit recenseri.

Compendiaria res improbitas. XCVII

ἑῶντο μὲν ἡ πονηρία, ἔσσοι ἔσσοι ἔσσοι, id est, Cõpēdiaria res improbitas, uirtus loqa. Qui semel addidit animi uitijs, is quiduis flagitij facile patrabit. At singule uirtutes magno sudore parande. Fitiq; nescio qua nature corruptione, ut que turpia sunt, uel autò τῶ ἰδῶτος protinus arripianus, que honesta uix laboribus uirtutis calcetur. Plutarchus in apophthegmatis tribuit hoc dictum Cleomeni. Quum prædo quispian in agrum Lacedæmonioru scisset incursionē, atq; ubi captus esset dixisset. Ideo hæc se scisse, quod nõ esset quo de rei militem, proinde ad eos uertij se se, quibus super esset nec imparirentur, Cleomenes ἑῶντο μὲν ἔσσοι ἔσσοι.

Vmbra pro corpore. XCVIII

ἑῶι ἀντὶ τῶ σώματος, id est, Vmbra pro corpore. Quoties aliquis magnum quiddam uidebitur affectus, cum nihil tandem austerat præter titulum, aut spes meras. Mutuo sumptum ab Aescopica fibula de cane, qui dum amiserat carnium, quod ea maior appareret, capat, uer as unist carnes. Eam quædam iambico carmine Gabrias quiddam, utcumq; complexus est hoc pacto:

ἔσσοι γε σοταμῶς ὄλοισι κῆσσοι κῆσσοι κῆσσοι, καὶ τῶ ἄλλοι εἰς τῶ ἔσσοι ἔσσοι, κῆσσοι δὲ λαπῶσι τῶ κῆσσοι κῆσσοι, ἄσσοι τῶ κῆσσοι, οὐτῶς ἔσσοι. id est, Iuxta fluentem defrensus carnes canis, Dum pronat os in anne conspicit alteras, Et hians decor sum, ut easce carnes pranderet, Amist has quoq; quas tenebat antea.

Sinopissas. XCIX

ἑῶν ὄλοζένης, id est, Sinopissas, id est lasciuia. A Sinope scorto quodam nobili, celebratq; lasciuie, cui nomen hinc inditum uidetur, quod noxijs esset oculis. Athenense libro decimoquinto docet fuisse Argensim. Fuit et Sinope Aescopi filia, cui nihil charius fuit uirginitate.

Vitiat lapidem longum tempus. C

ἑῶν ὄλοζένης, id est, Vitiat etiam saxa series tẽporum. Nihil in uerum natura saxo durabilius. At id quoq; tẽporum diuturnitas absumit. Quod poëta mirum inuauit, cum fingunt Saturnum temporis deum, saxi Iouis loco suppositum deorasse.

CHILIADIS TERTIÆ CENTVRIA TERTIA.

Sileni Alcibiadis;

ἰλωοὶ ἀλκίβιαδῶς, id est, Sileni Alcibiadis, apud eruditios in prouerbium abijse uidentur, certe in collectaneis Græcorum prouerbij uice referuntur, quod licet uis, uel de re que cum in speciem, et prima, quod ainit fronte, uis ac ridicula uideatur, tamen interius ac propius contenti planti, sit admõrabilis: uel de homine, qui habuit, iudicij, longe minus præ se ferat, quam in animo claudat. Ainit enim Silenus inagmular quassiam

sum, quod ait in Ranis Aristophanes:

Πῶς δ' αὖθις μοι
ἄπρησ' ὠραλαῖ' ὄτατα ὄ' ἄσολαμιν ὄ
ὄρ' εἴτ' ἐλαώρη; id est,
Quis poterit imperitus, & amari alienissimus,
Salaminis expert, navem ageret

Affidua stilla saxum excauat. IIII

ῥάνης ἄνδελῶσσα κοιλὰν ὄρ' ἄσολαμιν ὄ, Stillici-
diū perpetuum saxū excauat. Admonet nihil esse tam durū,
quod nō emolliat: nihil tam arduū, quod non efficiat assidu-
itas. Quādoquidē stilla aquæ, nimirum res tam tenuis, ac levis,
saxum etiā durissimū excauat, quod utx ferro positus euince-
re. Plinius tradit inueniri silices, formicarū pedibus attritas,
idq; grauisimū exemplū esse putat, quāt an uim habeat assu-
ditas. Menander apud Stobæū, Πάντα γὰρ τῶν ἄνδρ' ἐ-
λεχίας καταπονεῖ τ' ἡσάγματα, id est, Victa enim assu-
ditate fiunt quelibet negotia. Ouidius,
Quid magis est durum saxo, quid mollius undā?

Dura tamen molli saxa cauantur aqua.

Salaminia nauis. IIII

Σαλαμινία ναῦς, id est, Salaminiæ nauis, de præuocloci-
bus ditatū est. Celebratur enim uel in primis nauale bellum
aduersus Xerxem gestū apud Salaminiæ: sine quod ex tre-
mentibus, altera Salaminiæ uocari cōsueuit, altera πάραλῶ.
Aristophanes in Aulis, ἱεῖς τοῦ τράχητος, πάραλῶ ὄ σαλα-
μινία. Vnde & Bacchus eo, quē modo ciuicium loco, ἄσολα-
μινίον appellat sese, quod bellicarū rerū, ac remi ducē-
di esse ignarus. Allusit autē poētā, sicut opinor, ad pro-
uēriū, quod alibi retulimus, δ' ἐ κώπῳ ἐλαώρη τὸν εἰδ' ὄ-
τασ' id est, Oportet ducere remum cū qui norit. Plutarchus in
uita Periclis nauim robustā & in qua uelut in triarijs ulimū
sit periclitū Salaminiæ appellat, quod αἰεὶ ἡπείρω εἰς ὄ
πλάγῳ ἄλλ' ἑαυτὸν ὠσῶρ σαλαμινίαν ἔθηκε, φασὶ
κρητότατῳ, ἥρος τὰς μεγάλας ῥείας ἐπιιδ' ὄσους,
id est, Nec semper obambulat in turba, sed uelut Salaminiæ
triremem, ut inquit Critolaus, sese ad maiorum rerum usum
præbēs. Scholia que feruntur in Aristophanē tradunt Athe-
nis duas fuisse naues usui publico destinatas, è quibus Sala-
minia subueheret ad iudicium euocans, par duas ueheret. Nā
Theoris eos uehebāt, qui uoti aut religionis ergo Delphos
aut aliō quopiam proficiscerentur.

Pyrrhandri commenum. V

Πυρρῶνδρος μαχάνημα, id est, Pyrrhandri cōmētū, de
eallido inuēto. Hic Pyrrhander sycophanta quispā fuit, isfi-
gēte uerisutis, notaq; malitie. Aristophanes in E quibusda:
καὶ νῦν δ' ἴμ' ἐν τῷ τῷ πυρρῶνδρ' ὄ μαχάνημα, id est,
Ac per Iouem fuit quidem Pyrrhandrica ista techna.

ἄξιον πλῆτος. VI

ἄξιον πλῆτος, uocabatur, cum quis suas dotes igno-
raret. Vt uelut si qua formosa cū sit, putida est tamen, sibiq;
displiceret. Aut si quis facundus, infacundus sibi uideretur.
Porro d' felicitatis non minima pars est, ut quisq; sua norit bo-
na. Proinde Maro:

O fortunatos nimium, bona si sua norint Agricolas.
Opinor esse finitimū illi, ὄ τυφλὸς πλῆτος, id est, Cæce
diuitie. Nā ἄξιον aliquoties idē est, quod admirari, ac fe-
licem ducere. Vnde & ἄξιον uocant cōspicuum & illu-
sire. Cui diuersum est ἄξιον, quod nemo miratur. Quis au-
tem miratur, quod est abditū ac reuersum? Plutarchus in uita
Lycurgi facit Theophrastū huius dictū autorē, laudat enim
Lycurgum, qui suis institutis effecisset, aut apud Spartanos,

diuitie nec essent obnoxie furibus ac prædonibus, quod ille
uocat ἄξιον, nec admirabiles, quod appellat ἄξιον, nec
omnino pro diuitijs habentur, quod ille uocat ἄξιον
πλῆτος, quasi dicas inopes opes. Verū ipsa Plutarchi uer-
ba subscribam, uel in hoc, quo perspicuum fiat, quāta gratie
parte fraudetur, qui malit auctores in aliā lingua uerfos lege-
re, quam sua lingua loquentes audire, ἐμένα μὲν οὐκ ἔχῳ
τῷ τῷ ἴμ' μὲν δ' ἐ τῷ πλῆτος ἄξιον, μὲν δ' ἄξιον δ' ἐ
ἄξιον ὡς φασὶν θεοφραστος, ὄ ἄξιον ἀπ' ἡρώσας
ὄσ' τῇ κοινότητι τῷ δ' εἰς τῶν, id est, Addit inibi Plutar-
chus his ex rebus extitisse dictū illud celebre, Plutū ex omni-
bus ciuitatibus que sub sole sunt, in una Sparta seruari τῷ
πλῆτος, id est, cæcū ac repositū, nō aliter quam tabulā anima
carentē & immobilē. Ex hisce uerbis simul & illud colligi-
tur, idē pollere τυφλὸς ὄ πλῆτος, ὄ ἄξιον ὄ πλῆ-
τος. Cæcū enim dicitur, nō solum quod non uidet, uerū etiam
quicquid luce caret. Quāquā autē festiuiter prowerbiū de-
ortum est, ad Spartanorum frugalitatem, tamen quārat po-
tius in eos, qui suas opes sibi possident, easq; recondunt, aut
desiderant etiam. Nullus usus est picture repositæ, nilo ma-
ior diuitiarum abstrusarum. Nam in usum paratæ sunt opes.

sic Flaccus in Odys, Abditio terris.

Nullus argento color est, auaris Abditio terris.
Et Pindarus in Nemeis hymno primo, οὐκ ἔραμα ἡρώ
ἐν μαχῶν πλῆτος κοινότητος ἐχῳ, ἀλλ' εὐταρ
εἰς πάσῃ, ἐν ἄσολοις ἄσολοις, id est, Non
desidero multas in ædiis opes habere abstrusas, sed his
quæ adsunt bene frui, ac bene audire, amicis suppeditans.

Dicas tria ex curia. VII

Εἶπος τὰ τρία ἡῶ ἐν ὄλλῳ, id est, Dicas tria de cu-
ria. Antiquius qui iudicij sententijs fuissent ad capitale sup-
plicium cōdemnati, prius quam ad mortē ducerentur, ea fa-
cultas cōcedebatur, ut uino cibōq; expleti, tria quedā que-
cunq; lubitum esset dicerent. Quæ simul atq; dixissent, pro-
mulgata dānatione producebatur ad supplicij. ὄλλῳ enim
olim uocabant eū locū, quō damnati ducebantur, quē Neo-
terici ἄσολοι appellāt. Apud Suidā dicitur, ἡῶ τῷ ὄλλῳ,
dandi casu, id est, iuxta curiā, sine iuxta septem. Vsum adeo
gij apud neminem adhuc reperi. Coniicio dici solitū, ubi quis
petulantius loqueretur, sed magno suo malo, aut exitium im-
preccaretur aliquid. Adagium refertur à Zenodoto.

Pyrausta gaudes gaudium. VIII

Κορῶν πυραύτας χαίρει, id est, Gaudium pyraustæ
gaudes. De monetariaria, fluxuq; uoluptate. Oshendimus ali-
cui pyraustiam ad lucernas aduolantē, ambustis alis perire:
unde & prowerbium, πυραύτας μὲν, id est, Pyraustæ
fatum. Cuius alibi meminimus.

Πτερυγίζω. IX

Πτερυγίζω dicitur, qui conatur & gessit quippiā effice-
re. Sumptū a pullis auū, cū aduā inuolucres sunt alas mouē-
tibus. Lucianus usupat p' inuolucere & sacriter gestulata-
ri, libello de mercede seruientibus. Aristophanes in Pluto,
καὶ σῆγε λῆσας μ' ὄπῳ δ' ἄσολοι πῆ τῷ τῷ
ἄσολοι φλυαῖας, καὶ πτερυγίζω.
Et Diphilus apud Athenæum lib. sexto inducit parasitū hūc
in modum loquentem:
ἐγὼ καὶ καὶ καὶ τῷ καὶ πῶ ὄπῳ, id est,
Letorq; gaudēdoq; & alas uerbero.

Ante barbam doces senes. X

Ἐδ' ἐν γαίῳ δ' ὄσολοι τῷ γῆρας, id est,
Ante barbā doces senes. Cū in herbis maiorē natū docet. Est

autē figura prouerbialis, quod ait Perſius: Ante pilos.
 Et rerum prudentia uelox
 Ante pilos uenit, dicenda, accendatq; calles.
 Hanc prudentiam, quam præcoquam, seu præcocem appel-
 lant, uulgo non admodum fauſti omnino habitant, oſtendit
 Apuleius in ſecunda Apologia, ſcribens hunc ſenarium no-
 bilem & celebrem fuiſſe poëta, neſcio cuius, neque enim
 nominat:

Odi puerulos præcoci ſapientia.
 Nec Fabio placet præcox ingeniorū genus, quod negat ad
 frugē ſolere peruenire. Pindarus in Pythijs hymno quinto,
 ſic laudat quempiam, κρόσσον μὲν ὀλίκιος νόον φρέ-
 σεν, γὰρ ἄπειρε; πει; παρῶσεν τὸν πῆρ; οὐ ὀφει-
 σέτο; id eſt, Præſtantiorē quā pro ætate mentem alit lin-
 guamq; audacia uero pernix inter aures aquila.

Bellum Cononi curæ fuerit. XI

πόλεμος κώνων μελίωσ. id eſt,
 Curabit prelia Conon.

Hemiſtichium eſt heroici carminis: nec ſatis liquet unde ſum-
 ptum. Porro Conon dux Athenienſium fuit, multum in belli
 negocijs exercitatus. Primum nauali prelio ſuperatus à Ly-
 ſandro Lacedæmoniorum duce, rediit gratiſ copijs, eundē
 terreſtri prelio uicit, & Athenarum libertatem reſtituit.
 Proinde conuentus ad hunc modum prelo-
 gium, quod ad ſe nihil attineat. Item Heſtor Andro-
 machæ ſue Iliados z.

πόλεμος ἂ ἐνδ' ἑσσι μελίωσ. id eſt,
 Viris curæ ſunt bella futura.

Et Turnus apud Vergilium:
 Arma uiri, bellumq; gerant, quic bella gerenda.

Antehac putabam te habere cornua. XII

Ἰπὸ τὸς σὲ ὄμωμ κέρετα ἔχαμ. id eſt, Antehac cre-
 debā tibi eſſe cornua. De his, qui prius habiti fortes ac ſtrē-
 nui, poſtea cū res uirū poſtulat, apparēt ignaui. Vñ & Co-
 micus cornuā beſtiā uocat hoīem, paratū ſe defendere. Cor-
 nuā beſtiā petis. Et Horatius: Parata tollo cornua.
 Apud eundem ſcurra iocatur, in ſcurā à accepto conuicio mi-
 nitantem capite moto, cū in fronte ſedam haberet cicatricē:
 Quid faceres, inquit, ſi cornu tibi non eſſet exciuium, cum ſic
 mutillus mīnisteris Deniq; dialectici conuicio appellat ſyl-
 logiſmum dilema, uelut inexpugnabile.

Prius quā mactaris, excoriaris. XIII

Ἰερὶ ἐσφάραα λέρεε. id eſt, Prius quā mactaris, ex-
 coriaris. Dicēdū, ubi quid præpoſtere fieri uidetur. Videri po-
 teſt ex Homero ſumptum, apud quem ſepe excoriorur tau-
 rus prius quā occiditur: figura quam Grammatici τρωβί-
 σθρον appellant. Finitimum illi, quod alibi retulimus: actum
 agere. Nam id etiam adagium M. Tullius putat ad conſilij
 præpoſteri ſignificationē pertinere. Sic enim ſcribit in Dia-
 logo de amicitia: Præpoſteris enim utimur conſilij, & acta
 agimus, quod uetatur ueteri prouerbio.

Prius quā aſſa ſit farina. XIII

Ἰερὶ οὐπῆσαι ἄλδιωσ. id eſt, Prius quā coxeris ſari-
 nam, ſubaudiendum, inſpergēs, enim ſimile quæpiam. Euſta-
 thius in Odyſſæ π. reſert utriuſq; tum hoc, tum illud pro-
 ximum. Solutum autem eſt aſis carminibus apud quosdam in-
 ſpergere ſarinam.

Plures adorant ſolem orientem, quā occidentem. XV

πλείω προσηκώσι τὸν ἡλιον ἐνατ' ἄλλοντα ἢ δύ-
 νοντα, id eſt, Plures adorāt ſolem orientē, quā occidentē.

uonτα, id eſt, Plures adorāt ſolem orientē, quā occidentē.
 Inueni magis adherere, quā ſeni. Plutarchus ſcribiti Poni-
 peium hoc adagio minatur Cinnæ. Senſit autē Pompeius ſe
 ſolem eſſe orientē, nimirū inuenē indies magis fama creſcenti-
 tem: illi occidentē ut pote aſſecta iam ætate, & cuius digni-
 tas, gloriaq; iam cōſeneſceret. Mos erat antiquis adorare ſo-
 lem, quem deū eſtimitabāt, & à Perſis præcipue colebatur,
 nomine Mythra. Itē apud Aegyptios Oſtridis, apud Græ-
 cos Apollinis, apud alios alijs atq; alijs nominibus. Hūc ori-
 entem ſalutabāt religionis cauſa. Quē morem tradidit Socra-
 ti fuiſſe Plato. Ferunt & ab Elephantis adorari ſolē in ex-
 ortu. Salutabatur & occidentis, ſed à paucioribus.

Auro loquente, nihil pollet quareis oratio. XVI

Χρὸς λαλῶντι πῶς ἀνακρετέτω λόγ; &
 Πέθεμ γούρ οἰδέ κρη; πέρικε μὴ λέγωμ. id eſt,
 Auro loquente, ratio queis irrita eſt,
 Suadere ſiquidem nouit & loquens nihil.
 Prouerbum inuenit ad numerā ubiq; longe plurimum ualere.
 Vulgaris iocus ait timidus rationes præcipuum habere uim
 ad perſuadendum, pecuniam indicans.

Pellena tunica. XVII

Πελλενῶν χιτῶν. id eſt, Pellena uentiſ. De priſco
 conu. Pellene peractiua. Achæia ciuitas, Protei patria, in
 qua diuerſæ ueſtimentorū formæ fieri cōſueuerūt, atteſtante
 Suida. Iulius libro de rerū uocabulis ſeptimo, prodidit lenas
 Pellenicas olim nobiles fuiſſe, adeo ut in Iunonis ludis ac cer-
 iaminiſ uictori Lacerna Pellena præmij uice daretur. Aſti-
 pulator Strabo libro geographiæ octauo. Diuerſum igitur
 uidetur illi, qd' alibi diximus munus Leuendeſe: lepidius erit,
 ſi per ironiam adhibeatur. Veluti ſicuti pro laborioſis, ac di-
 uitiſ officijs uale manuſculum miſſum ſit, dicamus, πελλεν-
 ῶνιομ χιτῶν contigiſſe. Rome quoq; ueſtes xeniorū lo-
 co miſitari ſolitas indicat Iuuenalis.

Aquilam cornix prouocat. XVIII

Ἄετον κορών ἐξεχέλ; id eſt, Aquilā cornix prouocat.
 Tradunt peculiare cornicibus eſſe irritare aquilam. Verum
 illa negligit prouocantē, intelligens nimirum ſibi ab illa no-
 ceri nō poſſe. Locus igitur fuerit adagio, ſi quando leuiſſi-
 mus quipiſiam homuncio, qui neq; prodeſſe queat, neq; Ledē-
 re, maxims uiris oblatrat. Quemadmodum Menelaus apud
 Euripidem in Iphigenia Aulideſi de uatibus:
 Κούρεμ ἔωρενον οὐδ' ἄρ' ἄριμον πῆρ; id eſt;
 At nihil habet nec uitle, nec inutile.

Lupus pilum mutat, non mentem. XIX

Ὁ λύκ; τὴν ἄρκα οὐ τὸ γνώμωμ ἀλλάττει. id eſt,
 Lupus pilum, non ingenium mutat. Seneca canicie adfert
 improbis, nō item auert malitiam. Caueſcūt enim lupi, uelut
 & equi more hominum per ætatem.

Laqueus laqueum cepit. XX

Ἄτασ ἢ πῶς ἔθηκε λάβειναι πέτυλω. id eſt, Laqueū
 laqueus, ita ut uidetur, cepit. Vbi malus malum obſeruat.
 Veluti adulter adulterū, ſur ſurem, perfidus perfidum: quod
 interdum uſu uenit, ut dum duo ſibi inuicem inſidias tendūt,
 uterq;prehendat alterum.

Ipfum altum ſimen tetigiſti. XXI

Ἄτὸμ κέρενας τὸμ βετίασ εἰ δὴ βρεγ. id eſt,
 Ipſum attigiſti linnen ipſij pede.
 Dicit ſolūtū, quoties ad rem ipſam peruenitur.

Ariſtophanes in Ranis.
 Ἄλλ' ἰδ' ἐπ' ἀντιώμ τὴν βρεγμ ἀπ' ἡρωδι;. id eſt,
 Sed noueris

Sed noueris uenisse te ipſus ad ſores.

Gallus inſilit. XXII

Αλεξάνδρου ἐπιπύει, id eſt, Gallus inſilit, Vbi qſ ſemel uictus, redintegrat certamē. A gallorū certaminibus ſumptū. Nā is huic animanti mo eſt, ut ad pugnā aſſilat, quo magis ledat calcareibus ſuis, in hunc uſum à natura affixis.

Nunc ipſa uiuit ſapientia. XXIII

Αὐτὰ νῦν σοφία βί. id eſt, Nunc ipſa uiuit ſapientia. Applaudētis eſt ad gratulātis eſt ſermo, ſi qd aliq uidetur ſcite eſt arte dictū, factūque. Feſtius erit, ſi p ironiā efferatur.

Nunc ipſa floret muſa. XXIII

Αὐτὰ νῦν ἐπιφάνη ἢ μῦθα, id eſt, Nunc ipſa floret muſa. Superiori ſimillimum. Vbi quid erudit, facunde, uenuste, dictum aut ſcriptum uidetur, quaſi muſis bene fortunātibus. Et hoc uenustus fiet per ironiam.

Onus nauis. XXV

ἄχρη νεώς, id eſt, Onus nauis. In inertes eſt inutilis iacere cōueniet, αὐτὸ τοῦτο ἄχρη νεώς. Conſine illi: Εἰ τοσούτοι ἄχρη ἄσπονδοι, id eſt,

Telluris inutile pondus.

Quadrabit eſt in magnum, eundemq; moleſtum.

Marinam auditiōnem fluuiali abluūt ſermone. XXVI

Αλμυρὰν ἀκόλου ἀπεκλύσατο ποτίμῳ λόγῳ, id eſt, Salūginioſum ſermone, potabili diluit oratione, ubi qd erat audire moleſtum, id diuerſa oratione uelut edulcatur. Quod erat quidius, id traditū eſt ad aures. E tenim qd palato aqua marina, id auribus oratio triſtis aut cōtumelioſa. Itē, qd palato liquor fontanus, id auditiū ſermo placidus, ac benignus. Vſurpat Adagiū Plato in Phædro: Εἰπιθύμῳ ποτίμῳ λέγω οἶον ἀλμυρὰν ἀκόλου ἀπεκλύσασθαι. id eſt, Cupio ſermone uelut amarū, potabili ſermone diluere. Itē Athenienſis Δημοſοφίſτα βιβ. iij. Εἰσι τούτοις λαχέθῃμι ὁ κῆρυξ κῆρ πῆρ ἢ πῆρ δικόκαρον, ἀφῆρ λέγω ἀλμυροῦς λόγους γλυκισίμι ἀποκλύσασθαι νόμασι. id eſt, His diētis Cynulcus poſcit decoctā, dicēs amarus ſermone dulcibus lymphis oportere diluere. Cynulus uſus eſt uoce Romana, quom Graece loqueretur, ſiquidem Vſipiano inagnāti, quod uoce inſolenti ac barbara uteretur, reſpondit: ſe in uerbo Roma uſum eſſe uocabulo urbis Romae uernaculo. Nam illic ſic loquebantur, popoſcit frigidam, popoſcit calidā aut decoctā, ſubaudiētes aquam.

Arcadicum germen. XXVII

Αρκάδιον βλάστημα, id eſt, Arcadicū germen, de grandibus eſt ignauis dici ſolium. Iuuenalis:

Quod Lena in parte mamillae

Niſ ſalut Arcadico iuueni.

Arcades olim male audierūt ob ſuſpore ingenij. Lucianus in libello de Aſtologia, tradit Arcades ob eam cauſam ſtupidos habitos, quod ceteris omnibus amplectētibus aſtologia ſoli contempſerint, ſeq; fecerint antiquiores ipſa luna. Vnde eſt περὶ ἀνομοῦ δῆμι.

Hic Rhodus, hic ſaltus. XXVIII

Αὐτὸν εὖδῳ, αὐτὸν πῆρ ἢ μῦθα, id eſt, Hic Rhodus, hic ſaltus. Vulgo iactatū de his, qui ſeſe de negotio quopiā iacta rēt inſolētius, cuius fides nō extaret. Sūper ex apolo, qui ſeruit inter Aeſopicos: A deſcētī cuiā iactāt ſeſe, qd dum Rhodi eſſet admirabiles feciſſet ſaltus, qui dā eſt auditoribus interpellato ſermone: ἰδὲ εὖδῳ, inquit, ἰδὲ πῆρ ἢ μῦθα, id eſt, Ecce Rhodus, ecce ſaltus. Cōueniet igitur, ubi quis uideatur re praſtare, quod alibi ſeſe feciſſe iactat. Ouidius:

Sua norret Vlyſſes

Que ſine te ſte gerit.

Arbitror huic affine, quod dictum eſt apud Theocritum in Hodoeporis.

Αὐτό μοι ποτὶ ῥοῖδῃ, ἢ ἐν τῷ βωκολιότῳ, δῦν,

Mecum iſt hic certa, ſimul iſt hic paſcito tauros.

Quidam quam tuū eſt, glorioſa loquuntur, ubi praſto periculum, tergiverſantur. his occini poterit hoc carmen.

Archidamicum bellum. XXIX

Αρχιδάμιον πόλεμον, id eſt, Archidamicū bellum. De bello ſæuo, crudeliq; dicebatur. Epitheto ſumpto ab Archidamo duce Lacedæmoniorū, qui maximis copiis ipeſtione fecerit in Atticā, eaq; decē annis duxerat. Grauiſſimam autem noxā inſtixit Achærenſibus, ſuccis omnibus arboribus, ut teſtatur eſt Synneſus in Enecom Calucij. Proinde cū funditus tolluntur omnia, bellum Archidamicum dicebatur. Memnit adagiōnis eſt Demoſthenicarum dictiōnum interpres, indicans exitiſſe apud Lyſtam. Archidami ſeuitiā memorat eſt Pauſanias in laconicis.

Mortuum unguento perungis. XXX

Νεκρὸν μυρίαν, id eſt, Mortuū ungueto perungis. De ſumptu ſupacano, ſive cū ſero qd adhibetur. Moris erat apud priſcos maxime Aegyptios, deſūtorū cadauera ne putreſcere rēt, unguētis perungere. Qui moſ eſt his tpius apud priſcos, ſicut alia pleraq; gentiliū, magno ſtulticie argumētū, dicitur.

Mortuus iacet pedens. XXXI

Νεκρὸς ἕρται ἐπόδιον, id eſt: Mortuus iacet pedēs. Dici ſolūm, ut quod pauper ſimularet opulentiam. Apud unum Apoſtolum Byzantium reperi, eſt haud ſcio, an ipſi uulgō; relinquendum.

Rudentes & remos cum armis commutauit. XXXII

Νῆτα ἢ ἢ κωπῆς ἀντὶ ῥαμου ἢ ἀλάξαντο, id eſt, Mutarunt armis remos eſt nautica uincula. Conueniet ubi quis artem, aut queſitū ſolium relinquit, glorie cupiditate commotus: uelut ſi quis eſt naua fieret miles, e negotiatore ſacerdos, uicō ſines nautici ſunt, κωπῶν ligna unde remi parantur.

Niobes mala. XXXIII

Νιόβης πῶν, id eſt, Niobes dolores. De maximis eſt acerbiſſimis malis dicebatur. Hāc enim fabule narrat, poſt occiſos liberos, quos per multos habebat, pra dolore, in ſaxū cum uerſam fuiſſe, illud inueniens immodico dolore dirigiſſe. Qui ſandius peruenit Graecis παρῶνι ἀνομοῦ δῆμι dicitur, ueluti cū preſentia nullum in familia reliquum ſacit.

Radit uſque ad cutem. XXXIII

Ξυρῆ ἢ ἢ ἢ, id eſt: Ad cutē uſq; radit. Gramaticū citat eſt Sophocle. De eo dicebatur, qui nimū exaete uideretur agere cū aliquo, Sūper à iſtoribus, qui quōſdā p peſtinē radit, reliētis pilorū quaſi ſtrobibus, quōſdā citra peſtinē ad unā uſq; cutē. Plautus in Captiui duo. Sed uerū ſtriſſim ne dicā attentionem eſſe, an p uerū neſcio: uerū ſi frugi eſt, uſq; admodum libit probem. Loquitur de hero diligentius oia pcutiſſaturo, eſt tāquam ad cutē raſturo. Cognatum illi: Ad uicū reſecare.

Signum bonum, aut malum. XXXV

Σιμῶνα ἢ ἢ ἢ, id eſt, Signum bonum, aut certe malum. Vbi quis de re incognita diuinat incertus, ſymbolum aiunt augurium appellari, quod ſumitur eſt ſternutamentis, id autem ad Cererem pertinebat. Et hominis primum occurſum, ex quo ſignum aliquod euentus ca ptabant, ſymbolum appellabant. Ceterum hic loquētiſſe co-

lor, diuinis olim familiaris erat, testibus Homero, & Platonie. Item apud Horatium Tiresia:

Quicquid dicam, aut eris, aut non.

Duos insequens lepores, neutrum capit. XXXVI

O δύο πηλώκε & ἰώκοιο, οὐδέ ἔπερο καταλαμβάνει. Id est, Qui duos insectatur lepores, neutrum capit. Huius proverbijs sensus est: Qui simul duplex captat commodum, utroq; frustratur.

Efferitur in Græcorum colledaneis, & citra figuram. Δυοῖν ἔπιθωμύσας οὐδέτερος ἔτυχε, id est, Ambo concupiscens, neutrum affectus es.

Cui multum est piperis, etiam oleribus immisceat. XXXVII

O πολὺν ἔχωρ πέπυι, τίθισι καὶ λαζένοις. id est, Qui multum habet piperis, etiam oleribus admisceat. Cui rei cuiuspiā largior adesse copia, ea profusius utatur licet. De pusillo parcius insumendum. Vt, cui multum suppetit facultatum, huic licet opipare uiuere. Nam piper oleribus admisceri solere testatur & Martialis:

Vt sapiant situs savorum prandia betæ. O quam sæpe petet uina piperq; coquus.

Nomihili suspicor & hoc Apostolium a iudgij sece haussisse. Tane si uitur Hermolaus Barbarus in epistola quadam ad Picum.

Domus amica, domus optima. XXXVIII

Ἰκθὺς ἔλθῃ, οἰκὸς ἄριστος. id est, Est grata domus optima semper.

Nusquam commodius, nusquam liberius, nusquam lautius homini uiuere cōtingit, quam domi. Quidam per iocum detorquent ad testudinem. De qua fertur apologus huiusmodi: Iupiter cum animantium omne genus ad nuptias rogasset, uenissentq; reliqua, præter unam testudinem (nam hæc peractio conuiuio, tum demum aduenit) Iupiter admirans percontatus est, quid nam illi fuisset in mora. Atq; illa respondit: οἰκὸς ἔλθῃ, οἰκὸς ἄριστος. Iratus ille, iussit ut quoque; iret, domum suam secum circumferret. Vnde per iocum affectata obscuritate sic describitur apud Ciceroem, libro de diuinatione secundo:

Terre tar digradam, domiporium, sanguine cassam. Nam terra pro terrigenâ, legendam opinor. Quin & iura publica fauent priuato domus. Sic enim Caius P adest. lib. 4. tit. de in ius uocâdo. Pleriq; putauerūt nullum de domo sua, in ius uocari licere, quia domus tuissimū cuiq; refugium ac receptaculum sit, eumq; qui inde in ius uocaret, iam in ferre uideri. Similia Paulus lib. L. Tit. de regulis iuris. Cui respondet illud, alibi a nobis positum.

οἰκοι μένεμ δ' ἐπὶ τῶν καλῶν ἐνδ' αἰμόνα. id est, Domi manendam est, facta cui sunt prospera.

Nam huic demum, οἰκὸς ἔλθῃ, οἰκὸς ἄριστος.

Alioqui cui sit uxor rhorusa domi, & nihil quod edatur, huic domus carcer est. Ceterum Plutarchus hoc genus hominum ignauum, quod tecto gaudet, & umbra, quodq; semp amat desidere domi, οἰκεσσοῦς appellat, quasi dicas, custodes domus. Et in libello πῆνι ἐνὶ ἐνδυμνίαις, nō probat hâc οἰκεσσοῦς & ἀσσοῦς ἴσθρ. Idem in præceptis coniugalibus refert Phidiam Helcorū uenerēt ita fuisse, ut testudinē calcaret, tacite significas, uxoribus domi manendū esse, filendūq;. Idē narrat Aegyptijs huic fuisse morem, ut nuptæ sandalijs non uterentur, ne uidelicet domo inquam prodirent. Atqui hæc

imago haud quamquam placitura sit nostratibus feminis per omnia tempora, per omnia æno polita, deniq; misquâ nō terrarum terra marisq; uolantibus. Huc adscribendū quod refert Plutarchus in uita T. Flaminij, is dehortans Achaicos ne sibi uindicerent insulam Zacynthiorum, dicebat, κινδύος νεύειν ἐν ὕπῳσι εἰ χαλῶσιν πορροστέω τῶν κερταῶν διμ τῆς πελοποννήσου πτοσίνοσιν. id est, Periculū ipsis fore, quædamodū testudinibus, si longius à Peloponso profertent caput. His nō dissimilia Titus Liuius de bello Mæcedonico lib. sexto, ubi sic loquitur Quintius: si utilem possessionē eius insule cēserē Achaeis esse, autor essem S. P. Q. R. ut eam uos habere sineret, ceterum sicut testudinē ubi collecta in suam tegumen est, utam ad omnes ictus uideo esse, ubi exerit partes aliquas, quodcūq; nudat in obnoxium atq; infirmum habere, haud dissimiliter nobis Achaei clausi uindiq; maris quod intra Peloponsum est termino, ea & iungere uobis & iuncta tucri facile, si semel auditate plura amplectendi huic excedatis, nuda uobis omnia quæ extra sint & exposita ad omnes ictus esse.

Afina caput ne laues nitro. XXXIX

Ὅνσ κερταῶν μὴ πῶλῳν νίτρω. id est, Afina caput ne laues nitro. Ne multum sumptus operæ impendas in re uilem, ac fordidâ. Finitimum illi: τῶν χιτῶν ποικιλῶν, id est, Ollam uarie gare.

Afina mandibula. XL

Ὅνσ γινῶσθ. id est, Afina mandibula. Conuenit in edaces, alioqui stolidos & ignauios. Cuiusmodi pinguit Horatius: Nō numerus sumus & fruges consuerunt nati.

In occipitio oculos gerit. XLI

Ὅσποδερ κερταῶν, οὐμματα ἔχῃ. id est, In occipitio oculos habet. De uersutis & circūspectis quoq; neutiquam peluic sit fallere. Quod genus hominum Persius Iamū appellat: O Iane at ergo cui nulla cicoma pinxit.

Et Homerus a principe requirit, ut oculatus sit, πρὸσδοσ καὶ δῆπιωσ. id est, A fronte & at ergo. Plautus in Aulularia: Que in occipitio quoq; habet oculos.

Lutum nisi tundatur, non fit urceus. XLII

Ὅσολῶς ἢ μὴ δ' αὐτῆ κερταῶν ὀν ἄνιττω. id est: Lutum ni tundatur, nō fit testa. Citra laborē nullus euadit in uirū absolutū. Et hoc, ni fallor, Apostolus haussit ad iudgij sece: homo nō perinde ingenio elegas atq; palato: quædamodū accepimus ab his, qui ei domestica consuetudine nouerant.

Viri iureiurando, pueri talis fallendi. XLIII

Ὁμοιοσ ἐνδ' εἰς, ἀσσηγῶλοσ δὲ πῶδ' ὄσ θ' κερταῶν. Id est, Iureiurando uiros, talis pueros oportet fallere. Docet uiris nullare citius imponi posse quam iureiurando, qd nemo tam improbus esse creditur, qui id uelit uiolare. Lyfandro Laccedæmoniorū ducis apophthegma autore Plutarcho.

Aues quæris. XLIIII

Ὁρνῖσ ζῆτῆσ. id est, Aues quæris. Rem usagam, & captiū difficilem sequeris. Persius: An passim sequeris coruus, testidq; ludōq; Item Aristoteles: τὰ πρὸς μὲν δ' ὕμνωσ. id est, Sectari uolantia. Et aū huic Plato i Euthyphrone τὶ δὲ περὶ μὲν ὕμνωσ λυα δ' ἰώκοιο, id est, Quid autē uolantū quæpia insectaris.

Mons cum monte nō miscetur. XLV

Ὁρὸσ ὄρεσ ὀν μίγνῳνται. id est, Mons cū monte nō miscetur. Nō conuenit inter pariter elatos. Et iam si Plinius tradit duos montes cōiurisse, crepitu maximo assidentes, reccedentesq; magna hominum turba spectante, idq; luce.

Qui canem

Qui canem alit externum. XLVI

Ὁς κῶα φέρε ζέρον, τῶτο μόνον λιθῶ μὲν α, id est, Qui canem dicit peregrinum, huic praeter linū nihil sit reliquū. Qui beneficiū collocat in ingratū, simul operā. Nā canis alienus relicto sine quo alligatur, pristinū dominū reperit. Sapit et hoc uulgare quiddā mea quidem sententia.

Cum Nibas coccyssa fuerit. XLVII

Ἦτ' ἔν νίβας κοκκύση, id est, Cum Nibas coccyssa fuerit. Similimū illi, ad Graecas calendas. Tradunt in Thessalonica Macedonia ciuitate uicem esse, cui nomen Nibas, ubi galli nunquā uocem edant. Quomāmodū et cicadae mure sunt alitubi. Porro quod illic locus addit gallinaceo, id ars efficit, addito collo, circulo et sarmētis auri, si qua fides Plinō, qui hoc retulit lib. xxxix. cap. iij.

Ignis non extinguitur igni. XLVIII

Πυρὶ οὐ σβέννυται πῦρ, id est, Igni non extinguitur ignis. Malum malo non tollitur: ira non sedatur iracundia, sed ferocitas sedatur lenitate: malum patientia tollitur: iniuria beneficio uincitur.

Ne terra quidem iuuat. XLIX

Οὐδ' ἂν γῆς ὠνεύει, id est, Ne terra quidē profuit, id est, ne minimo quidē: perinde quasi dicas, ne glebam quidem impertit: aut ne terra quidē hospitio dignatus est, ut apud Maronem: Hospitio prohibetur arenae Bella cient, primāq; uetant consistere terra.

Nullus emptor diffidilis bonum edit obsonium. L

Οὐδὲς δ' ὄσωνος γνεοσὺ δ' ὄσωνος κέρας, id est, Diffidilis emptor, haud bona emit obsonia. Qui nimium uili studet emere, semper merces uitiosas emit. Nam haud conuenient paruo emere, et rem egregie bonam emere. Conueniet in hos, qui paululo labore conatur egregias assequi literas, quae non contingunt, nisi maximis ac diuturnis uigilijs. Ni fallor subnotaūt hoc prouerbiū Iulius Pollux libro de rerum uocabulis sexto, quom negat uocem δ' ὄσωνος usurpatam ab autoribus: sed tantum reperiri in prouerbio.

Non potes Tethydem simul & Galateam amare. LI

Οὐ δύνασαι τῆσινδὲ τε Θ' γαλατείας ἐξέρν, id est, Nō potes simul et Tethydem et Galateam amare, id est, non potes idem diuersa sequi: uelut literas et pecuniam, uoluptatem et gloriam, mundum et Christum. Nam Galateae fluuio male conuenit cum marinis fluctibus.

Malum lucrum, aequale dispendio. LII

Celebratur Hesiodium dictum: Μὴ κῶα κερδ' αἰνεῖν, κῶα κέρθεα ἴσα ἀγέρην, id est, Ne male lucreris, mala lucra aequalia damnis. Vitam hanc sententiā cum mortales omnes, tum praecipue negotiatores, nō seruijs, sed peccatori inscriberent per, duce-rent; non esse lucrum, quod iactura bone mentis comparatur: neque quicquā utile esse, quod non idem sit bonestum.

Verum his magis arideat illud Ennianum:

Vnde habes querit nemo, sed oportet habere. Sophocles Hesiodiam sententiam latius extulit: Οὐκ ἔτ' ἀπαντος δ' ἔτ' τὸ κερδ' αἰνεῖν ἐπιθέειν. Εκ ἐν γὰρ ἀγέρην λιμμέτομ τὸνε πλειονας Ατωρδῶς ἰδ' οἰς ἔν ἢ σεσωρδῶς, id est, Non indecens; lucra gaude querere, Plerosq; siquidem turpibus de questibus, Auferre damnnum non saluum a iudicis.

Feruntur in eandem sententiam aliquot senarij prouerbiales: Κέρθ' ὄσωνος ζυμῆν ἄσι φέρε, id est, Dispendio usq; est fraude que situm lucrum. Et: Τὰ δ' ὄσωνος κέρθ' ὄσωνος ἐργάζετο, id est, At turpe lucrum adducit infortunium.

Huc pinet quod alibi retulimus ex Isthmijs Pindari, τὸ δὲ πᾶς δ' ἴκαμ γλυκὺ πικροτάτα μένει τῶνδ' ἰδ, id est, Quod praeter iustum est dulce, exitum habet amarissimum.

Thericlei amicus. LIII

Θηρικλείς ἐστ' ἰδ, Thericlei amicus. Dictum in bibosos. Thericles primus excoegituit poculum, ut citatur autor Eubulū. Dictum est autem inuentum inuentoris uocabulo. Siquidem Graeci uireum poculum θηρικλείου uocant, autore sua. Ferit apud eūdē et illud: θηρικλείς τέκνον κλίτξ, id est, Thericles filius calix. Apud Theopompum in Nemea. Sed plura super hac re prodidit Athenaeus libro decimo, ostendens Thericleum Corinthium quempiam fuisse figulum, qui noua arte primus et creberrimo tornatile poculum iuxerit, quod a filiūbus non potuerit dignosci, et incertū utrum poculo nomen sit inditum ab homine, an homini a poculo. Illud constat eiusmodi poculi genus postea dictum Thericleū. Imō quicquid nouo artificio reperisset aliquis Thericleum appellabatur. De patris Thericles meminit Plutarchus in apophthegmatis Scipionis minoris, tanquam de re singulari ac preciosa.

Theagenis hecateum. LIIII

Θεαγῆνης ἐκᾶθεομ, id est, Theagenis hecateū. In supstitios ac ridicule meticolos dictū est. Hic Theagenes legitur usq; adeo fuisse superstitiosus, ut domi haberet Hecates simulacrū: nec usquā pedē moueret, nisi illo cōsulto. Vnde et κῶα ἰδ, id est, sumus est cognominatus: qd magnifice polliceretur, cū esset pauper. Qua de re meminimus alibi:

Fiducia pecunias amittit. LV

Iactatur et hodie, uereq; dicitur, fiducia plerosq; mortalū falli. Videtur autem ex antiquorū relicto prouerbijs, quādoquidē apud Theognidem legitur hic uersiculus: Πίστα ῥῆματ' ὄλεσα ἀπιστείη δ' ἐσώσασα, id est, Fides periit, diffido salua remanuit.

Proinde nō pessime monet Epicharmus: νῆρε. Ἐ μὲμνησο ἀπιστέμ, id est, Sobrius esto, se memineris diffidere. Quae quā nulli fidere, inhumanū est: omnibus fidere, stultum. Hoc honestius, illud tutius. Propterea qd, ut idē ait Theognis: Πᾶσι τοῖσιν ποθῶμ πιστέμ ἐχέσι νόομ, id est, Paucis est multis fidus adest animus.

Aliud stans, aliud sedens. LVI

Nullus inficias iuerit, prouerbiali figura dictum illud Sallustianū in Cicrone: Aliud stans, aliud sedens loquitur. Quo licebit uti, cū summā inconstantiam animi significamus, quasi tantillum momentum atq; intervalium cōmutet hominis sententiam. Homerus Iliados N. huiusmodi uersiculo notat hominis inconstantis ingenium, Ἄλλ' ἀμπερολάξ' ἢ ἐπ' ἀμπορέτας πτόας ἴβει, id est, Verum claudicat, inq; pedes utrosq; uacillat.

Eandem sententiā sic effert Pindarus in Nemeis hymno τεταίτιο, ὅς δὲ διακρετ' ἔχει λεφνός ἀνῆς, ἄλλοτ' ἄλλα πῶτωμ, οὐ πῶτ' ἀρεκῆ κατέβα ποσὶ, μυρία μ' δ' ἀρετῶμ ἀπέλξ' νόφ γυέστω, id est, Qui uero tenet ea que didicit, obsecutus homo, aliās aliter atq; aliter affectus, nunquā certo ingressus est pede, sed innumerabiliū uirtutum imperfecto intellectu gustum capit. Praefert autem Pindarus naturam institutioni, quod qui natura bonus semp sua similitus est,

qui uero nititur eruditione, quam malit tentet, nec firmus, nec absolutus est ulla in re.

Lingua amicus. LVII

Απὲ γλώττης ὄμιλον, id est, Lingua amicus, qui uerbis ostendit, nō re praestat beneficium. Aut qui nō amat ex animo, sed beneuolentiam oratione pra se fert. Quod genus inducitur Candidus apud Martialem. Et apud Homerum.

Οἷτ' εὖ μὲν ἐλάσει, κακῶς δ' ὀπίσθε φρονέσει. id est, Qui recte dicunt, a tergo pra uolunt.

Theognis in sententijs:

Ἄλλα δ' ὄκως μὲν πᾶσιμ ἀπὲ γλώσσας ὄμιλον εἶναι, χερσὶμα δὲ συμμιχθῆς μηδὲν μιν ὀπίσθε. id est, Sic factio, ut lingua cunctis uidearis amicus,

At factis cuiquam te caue miferis.

Contra Sophocles in Antigone: Λόγους δ' ἔγωγ ὄμιλον εἶναι, οὐ σέργω ὄμιλον, id est, Non diligo hanc uerbotenus que diligit. At idem Theognis paulo post, damnat huiusmodi genus amicum:

Μὴ μὲ ἐπείσοιμ μὲν σέργω, νόοιμ δ' ἔχει νῦ φρένας ἄλλω. Id est, Ne me diligo uerbis, cum mens alibi sit.

Rursum alibi:

Μὴ μοι ἀνὴρ εἶν γλώσσῃ ὄμιλον, ἀλλὰ νῦ ἔργω. id est, Ne lingua mihi quis sit amicus, sed magis factio.

Simillimum est huic quod alibi refert idem, μέχρι προσγορησας, id est, usque ad salutationem.

Πρᾶγμα μὲν ἐστ' ὃ ὄμιλον πάντω λίσκολαμ, εἰσι δὲ ὠλοισ

καὶ χεῖρ' οὐ δὲ πάντες μὲν προσγορησας. id est, Res perdifficilis quidem amicus, sunt quia multi

Atq; adeo cuncti penē, salute tenus.

Saturni podex. LVIII

Κροῦς πυνγῆ, id est, Saturni culus, de carnibus uetulis, iamq; mancis et sensu uacatibus. Quicquid enim putre iam et effectum Diogenes uolebant olim id Saturninum uocabāt. Meminit Diogenianus, nec tamen explicat.

Qui uitat molan, uitat farinam. LIX

Ὁ φανῶγα μύλον, ἄλθρα φαίγῃ, id est, Qui fugit molan, fugit farinam. Qui refugit industriam, non fructur emolumentis. Finitimum illi:

Οὔτε μέλι οὔτε μέλιττα. id est, Neq; mel, neq; apes.

Αγεωμέτρως οὐδ' εἰς εἰστω. LX

A γεωμέτρως οὐδ' εἰς εἰστω. Admonet iniquū nō admittēdū. Geometria enim aequilibritate accipitur, ut apud Aristiā in Themistocle. ὅπως γὰρ εἶν νῦν ἰσοπατῶ, ὅ γεωμετρία, id est, ubi opus est, et aequilibritate, et geometria. Idē in Pericle, εἰ δὲ ἡ γεωμετρία καλὸν, νῦν ἡ κατ' αὐτῶν ἰσοπατῆ, id est, si honesta est geometria, et que cum illa cōiūcta est aequalitas. Vnde Lycurgus arithmeticen ceu populare et turbulenta cecitē in Lacedaemone: geometriā inducti, tanquā mo desae oligarchie, et legitimo regno cōuenientē, teste Plutarcho. Sed magis quidē sentētia, magis ualebit perinde prouerbii, quasi dicas, ἀνίπῳις ποσιμ, id est, Illois pedibus, hoc est temere et imparatis. Nā haec erant apud ueteres prima philosophie rudimēta, Musica, et Geometria. Quibus discipulis, si qui nō essent initiati, nō admittebatur in schola Platonis, cuius hanc ferūt fuisse inscriptionem, ἀγεωμέτρως οὐδ' εἰς εἰστω. Loquitur ad hūc modum et Taurus philosophus apud Gellium. Nunc autē istis, qui repente pedibus illois, ad philosophos diuertunt, nō est hoc satis, qd' sunt oīno ἀδύνατοι ἀμύσοιο, ἀγεωμέτρως,

id est, Speculatiue, musices, geometria ignari. Praecipuus autem admirator geometriae fuit Pythagoras, quō tradunt ob inuentū unū problema, sacrosificasse dijs. Id erat huiusmodi, datis duabus figuris adijcere tertiā ab his diuersam, quae alteri sit equalis, alteri similit. Tunc Philo qui geometriā, ἐργῶν νῦν μαθησκολῶν appellat omniū disciplinarū, quod haec rerū intelligibīlū imagines, ueritq; nestigi, tanquā in politissimo speculo demonstrat, mentēq; purgatā palatim adducat a sensu. Plato quoq; dixisse creditur, deū ipsam γεωμετρίαν; sive quod geometrica speculatio animū a rebus corporeis abducit, ad ea que semper eodē sunt modo. Deus autē ab omni materia purissimus est. Sive quod in Timaeo principia mundi diuise in tria, deū, materiā, et idēam. Materia quidam est omniū que substernitur, maxime cōsufum et incōpositū. Idea exphlari pulcherrimū. Deus causarū optima. Cū igitur ita condiderit mundū, ac semper ita seruet, ut materia sit equalis, idēā similit, uidetur explicare Pythagoricum illud problema, cuius modum meminimus. Haec itaq; et alia id genus multa, Plutarchus symposiacae decadis octauae, pblemate secūdū. Plato uidetur amulatus soleminem morem tale quippiā inscribendi foribus. Spado quidā effeminatus, quō ostio domus in scriptis, οὐδὲρ κακῶ εἰστω. Diogenes, At herus, inquit, domus, qua tandem ingredietur?

Serpens nō edat serpentem, draco nō fiet. LXI

Ὁδὲς ἢ μὴ φάγῃ ὄμιλον, δὲ γάμων οὐ γένεσται, id est, Serpens nisi serpentem edat, non futurus est draco. Potentes aliorum damnis crescant, et optumati fortune nō in tantum augerentur, nisi essent quos exaugerent. Quō admodum inter pisces et beluas, maiores uiuant latuati minorū. Quāquam mihi quidē et hoc dictū fecem uidetur olere.

Certamen non accipit excusationes. LXII

Αγῶν οὐ δέχεται σκεψας, id est, Certamen nō admittit excusationes. Plato libro de legibus sexto: ἀλλὰ γὰρ ἀγῶνας προποσας οὐ πάτω δ' ἐχεσθῶ φασίμ, id est, Verum aiunt certamen non admittere causationes. Et, ἀγῶν προσφασίμ οὐκ ἀναμύλω, id est, Certamen nō expectat occasionem. Cū agitur periculo, non cōuenit tergierari. Aut si mauis, in praesentem periculo non oportet occasione expeclare quemadmodum alijs in rebus. Vclui siquis in morbo capitali medicum operatur insigne, aut procul accessēdū. Quae res hominem illum uere diuinum extimcti Rodolphum Agricolaem. Et enim dum legitur medicus mors anteuerit. Huc pertinet quod legimus apud Quintum Curtium libro septimo. Sed necessitas aut rationem est, maxime in bello, quod raro permittit tempora legere.

Phallus deo. LXIII

Ὁ φαλλῶς τῶν δὲ θεῶν, id est, Phallus deo. Dicit solitum, ubi parum quiddam honesta, sed tamen apta tribuuntur, quasi dicas, ἐνεσθῆρ εἰς ἀμύδα, id est, In matellam immicere. Plutarchus in cōmentario, περὶ ἐν ὠλοπλοστας, ostendit hanc fuisse priscorum in ludis soleminibus pompam, ut primo loco dueretur amphora uini, et clematis, id est, sibe gemus; post aliquis hircum trabeat: deinde nuncum sportilam gestabat alius. Postremo loco, Phallus ferebatur. Ea erat effigies obsceni membri uirilis. Cur autem id in mysterijs fuerit receptum, causam reddidit Plutarchus in libro de Iside et Osride. Nomen uero de Phallis, et Herodotus libro. 2. Dicitur est alibi de Phallis Bacchi, nempe in prouerbio: Ερεο binthius Bacchus.

777

Obturbas frustra uelut unda. LXVIII
ὄχλησθε μάστιγι μέλιτι κ' ἔπι πόνω, id est, Turbas me ut unda inaniter, id est, Incausum mihi molestus es. Traductum ab unda, caute assidue uerberat. Quo pertinet illud Maronis: *Quam si dura silex aut flet Marpesia cautes.*

Optimum opsonium labor senectuti. LXV

Ὁλορ ἔστιν ὀψώνιον τῶν γήρων, id est, Optimum opsonium senectuti labor. Laborandum in iuuentia, quo seni suppetat eodem modo iuuenti facultas. Diogenes rogatus, quid esse miserimum censeret, respondit senectute inopie. Ad eum autem uideatur mutillum. E quidē opinor τὼνα legendum, ut intelligatur, senectutis imbecillitate, exquisitiore cibis esse succientiam: qui quo suppetat seni, paranda res est in iuuentia.

Omne as alienum cepe, & multa allium. LXVI

Πᾶν μοι χεῖρον κεδόμηναι τὸ τίμμιον ἀσφόδον, id est, Vniuersum as alienum cepe, & multa allium. Subaudiendum εἶναι. Cum quis obstricitur malo ere alieno, operat ut paruo dependere possit quicquid debet. Non nihil uereor ne hoc Apostolus hauserit, non ex autoribus praefatis, sed e suis comitibus.

Oportet omnibus corydalis. LXVII

Πάσαι κορυδαλοὶ καὶ λάφοι ἐγγυμένωσι: id est, Omnibus galeritis oportet cristā inesse. Citatur ex Simonide, ex usurpator aliquoties a Plutarcho notatim in uita Timoleontis, in huc sensum: nullū esse mortalium ingenium, cui non sit aliquod uitii admixtum, eum perinde fecerit hominis naturam sit nō carere uitio, ut galeritis naturae esse habere cristā. Plutarcho uerba subscribit, ἐπει δὲ χεῖρον ὡς τοικερού μόνου πᾶσι κορυδαλοῖσι λάφοι ἐγγυμένωσι κατὰ συμφωνίαν, ἀλλὰ καὶ τῶσδε διμοικεταῖς συκοφάντην, id est, Quomian autem oportet ut uideatur, non solum omnibus galeritis cristam inesse, quanta admodum dixit Simonides, uerum etiam omni democratiae sycofantiam. Congruū huic dictum Cratetis, quod refertur apud Laertium, uix esse quenquam qui prorsus omni uitio careat, sed omnibus malis punicis aliquid inesse granum putre.

Omni deuorata boue, in cauda defecit. LXVIII

Πάντα ἐκτεργῶν τὸν βόρην, ἵνα τὴν οὐρὰν ἀπέκασεν, id est, Toto deuorato boue, in cauda defecit. Hoc est reliquo negotio peracto in extremo sine delectatus est.

Iuxta fluuuū puteum fodit. LXIX

Περὶ ποταμὸν φέρον ὄριον, id est, Ad flumen puteum fodit. De stilum ex inanem sumentem operant. Finitimum illi: in sylvam importat ligna.

Mutabilior Metra Erifichthonis. LXX

Μεταβλητότεσθε μίτρες ἐν ἑρισχθόνω, id est, Mutabilior Metra Erifichthonis. In eam congruit, qui se cum non consistat, sed subinde alia, atque alia personam sumit. Exant in priscorum fabulis Metram puellam in uarias rerum figuras transfigurari solere. Res autē sic habet. Erifichthon quidam Theffalus assumptis facultatibus, ad extremā ducenit inopiam. Huic erat filia puella praestanti forma, nomine Metra. Quam ubi prostitisset, adulescentes qui commedabant ad illam uaria munera deferbant, alius equos, alius boues, alius uerueces. Nam id temporis nondum auro, argenti, gemmarum erat usus. Porro Theffali per iocum dicebāt, Metram Erifichthonis uerti in ea omnia, quae illi ab amatoribus filiae donabantur. Atque hinc proerubuit.

Catella Melitaea. LXXI

Μελιταῖον κωιδίον, id est, Melitaea catella. Quae dicitur in eum, qui habetur in delicijs, ac lauius in ocio alitur ad uoluptatem, non ad usum. Triplex enim eam genus. Quidam habentur ad usum uenandi, quos appellat, ἰχθυότασ, quasi dicas, uesligatores. Quidam ad custodiam praeficiuntur, qui dicuntur, οἰκέτοι, id est, custodes domus. Quidam autem causa nutriendi, et ad hylum dimittaxat multierculari, hos μελιτρούσ, siue μελιταίους appellat. De quibus est illud Platonis, τὰ κωιδία μιμνήσκοντα τὰς δεσποίας, id est, Catellae dominas imitantes. Est in familijs diuitum huiusmodi ministerium genus, quos illi, non ad ministerium, sed animi causa domi habent.

Ne cinerem uitans, in prunas incidas. LXXII

Μὴ τέσσαρ φεγγων εἰς ἀνδρανίαν πέσῃς, id est, Ne cinerem fugiens in carbonariam incidas. Ne sic defugias malum hoc aut illud, ut in aliud longe malis inciaras.

Syrus cum non sis, ne syrissa. LXXIII

Μὴ ὦρ σὺς, μὴ σὺρῖς, id est, Cum non sis Syrus, ne syrissa. Ne sumas personam parum decoram, ne uelis alius uideri, quam sis. Aut cū sis natus ingenuus, ne moribus agas seruum ex barbaram. Nam Syri male audiebant, ob morum molliciem. Est autem facetus iocus, ex amphibia huius uerbi συρῖς, quod significat ex syrissa, et sibilula canere.

Ne moue festucam. LXXIII

Μὴ κόρησθαι κίνας, id est, Ne moue festucam. Iocus proverbialis, ubi quis omnis strepitus impatiens est. Quosdam uideas usque adeo morosus, ut quicquid agat, offendatur, etiamsi stipulam duntaxat moueat.

Cum parnula est, bona uidetur spina. LXXV

Μικροτέρη ἢ ἀκακία ἀγαθὴ φαίνεται, id est, Cum pusilla est spina, bona uidetur. Pueritia semper amabilis. Quam admodum spina quoque innoxia est, atque adeo uescia etiam, donec aetate dureseat.

Moschus canens Boeoticum. LXXVI

Μόσχου ἕλωρ βοιωτότερον, id est, Moschus canens Boeoticum. Moschus hic citharocidus sui imperitus, quā cithra respirationem uocem in longum producebat. Boeoticum autem uocat cantionis genus, ueluti Phrygium, aut Dorium. Quae dabit in multiloquos, sed tamen inepte loquaces.

Filum contentionis tunc erat. LXXVII

Μίτρον ἔριον τὸτ' ἔν, id est, Filum contentionis tunc erat. Dici solitum in pertinaces, cui uerget; pernicax est, neuterque concedit alteri. Est aliquoties in epistolis Hieronymianis, simulicium contentionis ducere, nec apud alium legisse memini, praeterquam apud Tertullianum in principio libri aduersus Iudeos. Apparet natum a ludo, quo duobus hinc atque hinc funem tenentibus, uterque conatur alterum ad se trahere. Hinc et illud dictum arbitror, quod alibi retulimus: ne rumpamus, dum nimum tendimus simulicium.

Neque caecum ducem, neque amentem consultorem. LXXVIII

Μὴτε τυφλὸν ὀδηγῶν, μὴτε ἀνοήτων συμβουλευόμενος, id est, Neque caecum ducem, neque amentem consultorem, Subaudiendum adhibeas. Discere, sed a doctis. Consilium pete, sed a consultis. Et Horatius: Caecus uti non stret iter.

Mus non ingrediens antrum cucurbitam ferebat. LXXXIX

Μῦς εἰς τὸ ἀντρίδι οὐ χωρεῖ, καλοκῶντις ἔφη, id est, Mus nō potens subire antrum, gestabat cucurbitā. In eum cograt, qui cū ipse sibi cōsulere nō possit, alijs conatur optulari. Videtur ab apologo natum, sed anli, nī fallor.

Nouus parans amicos, ne obliuiscere ueterum. LXXX

Νέος ὄλιγος ποῖός μιν, λῆσες, τῶν παλαιῶν μὴ ἐπιλανθάνε, id est, Nouus parans amicos, optime, ueterū ne obliuiscere. Torqueri potest et ad minuta studia, ad que conuenit nō nunquam respicere, etiam postea quā diuēse te addixeris discipline. Vcluti si mones eum, qui se ad iuris studium contulerit, ut obiter recurrat ad bonas literas. Vsurpatur ab Hermolao Barbaro.

Etiam dormiens somniat. LXXXI

Ὄνειροπολεῖ καὶ καθεύδων, id est, Somniat etiam dormiens, hodie quoq; ulgo dicitur, quoties significat aliquem toto pectore rei cuiusdam additum, deditumq;. Siquidem is querere solet, ut que interdiu uoluerint animo, noctū somniēt.

Aristophanes in Nebulis:

Ὄνειροπολεῖ γὰρ Ἐ καθεύδων ἰπτικῶν. id est, Et dormiens equestre studium somniat.

De iuene dictum est, qui studio alendorū equorū, rem patriam omnem absumpsit. In paulo superius, ονειροπολεῖ τῶν ἰπποδρόμων, id est, Equosq; somniat. Plautus cōtra, uigilans somniat, dixit. Terentius: Num ille somniat ea, que uigilans uoluit.

Chordæ uice. LXXXII

Ὡς ἀντὶ χορδῆς, id est, Tanquā chordæ loco. Conuenit, ubi quod alicubi diminui uidebatur supplementum aliunde significatum. Plutarchus in sympotiacis prouerbij uice uidetur ususuisse. καὶ τὰντα ἰβή, inquit, ὡς ὑπὸ χορδῆς κείσθω, τοῖς ὑπὸ σοῦ περὶ Ὀλοσοφικῶν μῶν, id est, Atque hæc quidem chordæ uice addita sunt ijs, que abs te sunt erudite disserta. Sumptum est à Locrensi fabula, quam exposuimus in prouerbio, ἀκάνθια τέρπει, id est, Acanthia cicada.

In caput præcipitari. LXXXIII

Ἐπὶ κεφαλῆν ὠθῆσθαι, id est, In caput impelli, hoc est præcipiti dari, dicebat eū, qui per summā cōtumeliā expelle retur, uel potius qui funditus perderetur. Est i Luciani libello de mercede seruitūbus. Vsurpant nō ab simili figura Terentius. Autores erāt, ut illā præcipiti dari, id est, ut extorbarē adibus. Plutarchus in Stoicorū cōtrarietatibus, ὁ δὲ χεῖρσι πῶθενά τῶ χηματισμῶ τὸν σοφὸν ἐπὶ κεφαλῆν εἰς πωλυλάσασιν ὠθῆ, καὶ σκεθῶν ἐκμίαιμ, id est, Chrysippus sapientē scenoris gratiā præcipiti dat in Panticapeum, et Scythiarum solitudinem, Panticapeum uerbs Scythiæ, ad Bosphorum, autore Stephano.

Ἄσπονδός ὁ πλέμενος. LXXXIII

M. Tullius epistolarū ad Atticū lib. ix. Huius igitur belli ego pitepses et socius, et adiutor esse cogor, qd est ἄσπονδός σου est cū ciuibus. ἄσπονδός σου uocat perpetuum et atrox, et irrecōcilabile. Suidas ostēdit, ἄσπονδός ἐστι ἔχθρας δεικνύς, qui in cōcordiā redigi nō possunt. Sonat fermē, quasi dicas in cōcorder abiles, ut docēdi causa sic loquamur. Cōuenit in similitudē ad discipulū amarulentū. Vfus est eo prouerbio diuus Chrysostronus homilia in Matthæum. 47.

Ab Eteoburadis ducit genus. LXXXV

Ἰς ἐτεοβουαδῶν ἔλκεται τὸ γένος, id est, Ab Eteobu-

adit ducit genus. Dicit solitū de ijs, qui maioribus illustribus et antiqua nobilitate sunt oriūdi, uidelicet à Buto quopiam, qui sacerdotis Athenis instituit. Et ab huius posteris, postea summū magistratus creabatur. Venustus erit, si per ironiam sumatur in hominem obscurum, aut nobilitatis et imaginum ostentatorem.

Ergini canis. LXXXVI

Ἐργίνος κολάσι, id est, Ergini canicis. De canicie præpropera, id est, que ante diē legitimū accidit. Erginus filius fuit Clymenis, unus ex Argonautis. Cum autem Hypsipyle Thobatis Lemniorū regis filia funerals ludos manibus patris proposuisset, Erginus adulescēs præter ætatis rationē iam canus, accessit inter reliquos decertaturus. Irrisus est autē à mulieribus Lemniacis, ob impetistiū capitis canicem, et prouerbio locū fecit, hoc insignior, quod superatis omnibus athletis, pulcherrimam uictoriam reportarit. Festinus fiet, si per ironiam dicitur in senes iam canos, qui tamen iuuenes etiamquam haberi uelint, causantes eam canicem non exanis, sed ē curis, aut aliunde præmatorum accidisse. Poterit torqueri et in illos, qui ætate iuuenes, iam tum ingenio, moribusq; senem agunt:

Et quibus rerum prudentia uelox Ante pilos uenit, ut inquit Persius. Nulla uero res citius accelera senium quā animi cura, amor, odium, inuidentia, metus ac meror. Huc pertinet illud Theocriticum in Aia, Οἱ δὲ ποσειδωνες ἐν ἑμαῖα γηρόσσοι. id est, Verum quos amor angit, in una luce senescunt. Scholastes addicit cōsimilem uersum ex Homero: Ἄλλα γὰρ ἐν κηρόπῃ ἔσσοι καταγηρόσσοι, id est, Rebus in aduersis uenit accelerata senectus.

Desiderantibus omne tempus longum est, sic piger annus Pupillis quos dura prenūt custodia matrum. Et hodie predicant nauis in presenti naufragij periculo de repente oboriri canicem.

Ἐκκιμαλῆσαι. LXXXVII

Ἐκκιμαλῆσαι σὲ γὰρ. Hoc gestu contumeliā, despectumq; supremum significabant. Est enim Græcis, ἐκκιμαλῆσαι, medium digitum ostendere, contractis ceteris, ignominie causa, aut strepitu digitorum significare cōtemptum. Vnde et apud Luenaem, quod alibi retulimus: Mandaret laqueum, mediūmq; ostenderet unguem. Suidas citat ex Aristophane fenarium hunc: καὶ τὸν δέσποιν ὄμο ἐκκιμαλῆσαι.

Exist autem quæ sibi, ὅς ἐστιν ἀρετῶν ἐργῶν οὐκ ἔσσοι εἰς ἡδύτητα καὶ τὸν δουλοκόπου οἶον ἐκκιμαλῆσαι. id est: An non uides, ut gestat filicis faber,

Mediūq; monstret ungue lancearum?

Quid autem proprie significet ἐκκιμαλῆσαι, qui scire cupiet malo ē Suidā discat, quā ex me. Elegantius magisq; prouerbialiter, ad fortunam, ad eruditionem, aut aliud quopiam, quod planē contemnitur detorquebitur.

Extrema extremorum mala. LXXXVIII

Ἐχάτων ἔχεται κακὰ διαπένηταις, id est, Extrema extremorum mala acciderit. In ipso schemate sitis est prouerbij ratio, quemadmodū initio operis admonuimus. Quod genus sunt et illa, ἀγαθῶν ἀγαθῶν εἶς. Et δεινότερα λειψίς. Et κῆρυκα κῆρυκα. Hinc sermonis tyrum Græci uidentur ab Hebræis nutus sumpsisse, qui uehemētiam et ἐπίτασιν eiusdem dictionis congeminatione significant.